

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПРОМОВ
В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ОС «магістр»
студентки II року навчання
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.041 «Германські мови
та літератури (переклад включно), перша
– англійська)»,
ОПП «Художній переклад з англійської
мови, літературне редагування та
менеджмент перекладацьких проектів»
Тетяни ЖАБСЬКОЇ

Науковий керівник:
к.філол.н., асистент кафедри
теорії і практики перекладу з англійської
мови
Богдан МОВЧАН

«Допущено до захисту»
Протокол № 8 кафедри
теорії і практики перекладу з англійської мови
ННІФ від 07.04.2023

Завідувач кафедри _____ **Людмила СЛАВОВА**

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	8
1.1. Місце політичної промови у політичному дискурсі	8
1.2. Президентська риторика: особливості мовного стилю В. О.Зеленського	11
1.3. Види та форми перекладу	17
1.4. Принципи перекладу та перекладацькі трансформації як невід’ємна складова процесу перекладу	21
Висновки до першого розділу	25
РОЗДІЛ 2. ТРУДНОЦІ ПЕРЕКЛАДУ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У СИТУАЦІЇ РЕАЛЬНОГО ЧАСУ (НА МАТЕРІАЛІ ВІДЕОЗАПИСІВ ЗВЕРНЕНЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ІЗ СИНХРОННИМ ПЕРЕКЛАДОМ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ).....	26
2.1. Лексичні особливості синхронного перекладу промов В. О. Зеленського	26
2.1.1. Лексичні особливості звернень до міжнародної спільноти	27
2.1.2. Дискредитація ворога та експресивна лексика з негативним емоційним забарвленням.....	28
2.1.3. Відтворення метафори та фразеологічних одиниць.....	32
2.1.4. Прецизійна лексика	35
2.1.5. Особливості компресії.....	37
2.2. Стилiстичні особливості синхронного перекладу промов В. О. Зеленського	38
2.2.1. Стилiстичні особливості звернень до міжнародної спільноти	38
2.2.2. Чітка структура	38
2.2.3. Опозиція «ми — вони»: прийом алюзії.....	40
2.2.4. Опозиція «ми — вони»: прийом антитези	41
2.2.5. Повторювальні конструкції: анадиплосис, анафора	43
2.2.6. Синтаксична редукція	44
2.2.7. Триколон.....	46
2.2.8. Риторичні запитання.....	46
2.2.9. Стратегія ввічливості: стилістичний аспект	48
Висновки до другого розділу.....	54
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ	

ПЕРЕКЛАДЕНИХ ТЕКСТІВ ПРОМОВ НА ОФІЦІЙНОМУ САЙТІ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРЕЗИДЕНТА)	56
3.1. Лексичні особливості письмового перекладу текстів промов	
В. О. Зеленського	56
3.1.1. Лексичні особливості звернень до української аудиторії	56
3.1.2. Військова термінологія та аббревіатури.....	58
3.1.3. Переклад реалій.....	60
3.1.4. Зневажлива лексика	62
3.1.5. Експресивна лексика: метафори, епітети, фразеологічні вирази.....	64
3.2. Стилiстичні особливості письмового перекладу текстів промов	
В. О. Зеленського	66
3.2.1. Антитеза.....	67
3.2.2. Повторювані конструкції	68
3.2.3. Синтаксична редукція	70
3.2.4. Триколон	71
3.2.5. Риторичні запитання.....	72
3.2.6. Стратегія ввічливості: стилістичний аспект	73
3.2.7. Гра слів.....	74
Висновки до третього розділу.....	76
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	89
СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	93
SUMMARY.....	94

ВСТУП

Постать В. О. Зеленського була в центрі активних дискусій ще під час президентської кампанії 2019 року. Міжнародна спільнота з осторогою та скепсисом приймала в ряди політичних лідерів колишнього актора та коміка. Сьогодні В. О. Зеленський обраний одним із найвпливовіших людей 2022 року за версією британського видання «Time» та удостоєний таких високих нагород як Премія свободи імені Рональда Рейгана та Премія Вінстона Черчилля за лідерство. Вагу політичної та дипломатичної діяльності Президента в умовах повномасштабної війни важко переоцінити. На В. О. Зеленського покладено місію артикулювати позицію держави на міжнародній арені з метою заручитися підтримкою урядів та пересічних громадян далеких країн. Важливим інструментом на шляху до поставленої мети є політична промова, яка є невід'ємною частиною політичного дискурсу.

Зважаючи на лінгвокультурні бар'єри, провадження активної інформаційної війни в країнах світу є неможливим без якісного, адекватного перекладу, що є запорукою порозуміння та успішності комунікації. Перекладацькі хиби натомість можуть спровокувати міжнародний скандал чи конфлікт, що є неприпустимим у такий складний для нашої країни час. Звернення Президента, в яких закарбовані численні культурні коди, є надзвичайно емоційними та впливовими. Використання главою держави розмаїття риторичних прийомів та комунікативних стратегій і тактик становить виклик для перекладача особливо під час синхронного перекладу в режимі реального часу.

Вивченню мовної особистості у політичному дискурсі присвячували свої розвідки такі дослідники, як Л. Л. Славова [41], О. В. Луньова [24], В. А. Ущина [45], Т. Л. Щеголева [50]. Останніми роками дедалі більше науковців зосереджуються на дослідженні ідіостилю чинного Президента (Н. В. Кондратенко [18], С.А.Креховецька [21], Д. М. Мицан [21], О. В. Гурко [8], Л. В. Мосієвич [28] тощо). Однак, проблема відтворення особливостей

мовленнєвого стилю В. О. Зеленського у період воєнного часу в усному та письмовому перекладі з української мови англійською мовою залишається досі невисвітленою. Вищезазначені факти зумовлюють **актуальність** нашого дослідження.

Новизна роботи полягає в аналізі політичних промов В. О. Зеленського виголошених після 24 лютого 2022 року як до співгромадян так і до міжнародної спільноти. Крім того, вперше був здійснений комплексний аналіз шляхів відтворення ідіостилю В. О. Зеленського під час усного синхронного та письмового перекладу з урахуванням інтенції мовця та прагматичного потенціалу вихідного тексту.

Практичне значення роботи полягає у використанні результатів дослідження перекладачами промов В. О. Зеленського та для підготовки перекладачів-синхроністів, написання подальших студій, присвячених цій тематиці, а також залученні матеріалу у практичні заняття курсів з теорії та практики перекладу.

Мета нашого дослідження — визначення найефективніших перекладацьких прийомів та рішень, які націлені на збереження прагматичного потенціалу тексту оригіналу, шляхом комплексного аналізу способів відтворення лексичних та стилістичних особливостей ідіостилю В. О. Зеленського під час усного синхронного та письмового перекладу.

Визначена мета передбачає такі **завдання**:

- систематизувати особливості політичного дискурсу та функції політичної промови, що можуть впливати на процес перекладу;
- виокремити основні риси ідіостилю В. О. Зеленського;
- виокремити види та форми перекладу відеозвернень В. О. Зеленського;
- виявити труднощі перекладу промов В. О. Зеленського під час синхронного перекладу разом з допущеними перекладацькими хибами та запропонувати шляхи їхнього подолання;
- охарактеризувати трансформації, вжиті під час письмового перекладу

промов В. О. Зеленського;

- систематизувати результати та зробити висновки щодо основних способів відтворення лексичних та стилістичних особливостей типових для мовлення Президента під час усного синхронного та письмового перекладу;

- визначити подальший напрямок дослідження перекладу ідіостилю В. О. Зеленського.

Об'єктом нашого дослідження є лексико-стилістичні особливості політичних промов виголошених В. О. Зеленським після 24 лютого 2022 року.

Предметом дослідження слугують перекладацькі прийоми та трансформації, застосовані для відтворення ідіостилю В. О. Зеленського.

Матеріалом роботи стали 100 прикладів із 10 промов В. О. Зеленського до парламентів країн світу та виступів у міжнародних організаціях, синхронний переклад яких публікувався закордонними каналами новин на Youtube, та 100 прикладів з 10 промов до народу України, письмовий переклад яких був оприлюднений на сайті офіційного інтернет-представництва Президента України. Усі відібрані для аналізу промови були виголошені після 24 лютого 2022 року.

У ході нашого дослідження ми використовували такі **методи**: метод синтезу та аналізу (для опрацювання наукових праць та навчальних матеріалів та окреслення теоретичних засад дослідження лексико-стилістичних особливостей перекладу політичних промов), описовий метод (для відтворення основних теоретичних положень та аналізу відібраних прикладів), метод вибірки (для добору джерел ілюстративного матеріалу), методи зіставлення та порівняльно-перекладацького аналізу (для визначення спільного і відмінного у вжитих трансформаціях під час синхронного та письмового перекладу), метод кількісного аналізу (для аналізу відтворення концептуальних метафор у синхронному та письмовому перекладі).

Структура. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та ілюстраційного матеріалу, списку скорочень та додатків з прикладами. У першому розділі наводяться теоретичні

засади дослідження лексико-стилістичних особливостей перекладу промов В. О. Зеленського, а саме: дається визначення поняттю «дискурс» та «політичний дискурс», аналізується роль політичної промови, окреслюються риси мовного стилю В. О. Зеленського, зосереджується увага на аспектах усного та письмового перекладу та перекладацьких трансформаціях. У другому розділі аналізується синхронний переклад промов у режимі реального часу, окреслюються основні складнощі та шляхи їхнього подолання. Третій розділ присвячений аналізу перекладацьких трансформацій вжитих для відтворення лексичних та стилістичних особливостей мовлення Президента під час письмового перекладу. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок та 8 сторінок використаних джерел серед яких новітні праці вітчизняних і зарубіжних дослідників (76 позицій).

Апробація. Основні положення роботи обговорювалися у доповіді «Лексико-стилістичні особливості перекладу промов В. О. Зеленського англійською мовою» на науковому семінарі для молодих вчених «Актуальні проблеми перекладознавчих та порівняльних студій», що пройшов в онлайн-форматі 18 листопада 2022 року.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

1.1. Місце політичної промови у політичному дискурсі

У зв'язку з інтенсифікацією політичного життя, що було спричинено зокрема російським вторгненням в Україну та загостренням економічних і кліматичних криз, численні виступи політиків щодня лунають з екранів телевізора. Провідні лідери країн світу регулярно звертаються до своїх співгромадян та представників міжнародної спільноти, інформуючи їх про нові досягнення чи виклики сьогодення. З початку повномасштабної війни Президент України Володимир Зеленський кожного вечора звертається до українського народу та звітує про ситуацію на фронті. З політичною промовою у своїх відеозверненнях Президент звертається також і до парламентарів країн світу та представників міжнародних організацій з метою заручитися необхідною військовою та фінансовою підтримкою. Поширеність використання політичної промови дає нам змогу стверджувати, що такий різновид комунікації є невід'ємним компонентом політичного дискурсу і потребує постійного вивчення.

Саме поняття «дискурс» є неоднозначним оскільки через його полідисциплінарність дослідники наводять різні трактування даного терміна. Однак, у рамках нашого дослідження ми передусім розглянемо визначення цього поняття у сучасній лінгвістиці та з позиції перекладознавства.

Основоположник сучасної теорії дискурсу, нідерландський учений Т. ван Дейк зазначає, що розуміння дискурсу — це розуміння контексту, що своєю чергою дає уявлення про те, як певне повідомлення створюється та сприймається [73, с. 3]. Використовуючи соціолінгвістичний підхід та посилаючись на праці К. С. Серажим та В. І. Карасика, мовознавець М. В. Янкович також розглядає дискурс невідривно від соціокультурного контексту, адже сформований у результаті письмовий чи усний текст відображає

норми та орієнтири не тільки цільової аудиторії, а й того середовища, в якому відбувалась мисленнєво-комунікативна діяльність [51, с. 125]. Отже, ми можемо трактувати поняття дискурсу як вид комунікативної події, що включає не лише готовий текст, а й позамовні чинники його продукування та сприйняття. Відповідно, ураховуючи такі характеристики дискурсу як адресованість та комунікативну спрямованість, Н. В. Пасенчук зауважує, що дискурс виступає одним із важливих факторів перекладу [33, с. 53]. Функціонально-прагматична адекватність перекладу та реалізація прагматичного потенціалу вихідного тексту у перекладеному тексті передбачає ретельний аналіз комунікативної ситуації.

Різноманіття комунікативних ситуацій породжує видове розмаїття дискурсів: юридичний, адміністративний, діловий, військовий, науковий тощо [40, с. 52]. Чільне місце серед цих різновидів дискурсу посідає політичний дискурс, особливості якого вивчалися і залишаються у полі зору багатьох українських дослідників (К. С. Серажим, Н. В. Кондратенко, І. І. Петренко, В. О. Павлуцька, Л. І. Стрій тощо). Під поняттям «політичний дискурс» науковець О. С. Фоменко вбачає сукупність усіх комунікативних актів у політичних обговореннях і правил публічної політики, які сформувалися відповідно до панівних традицій та пройшли перевірку досвідом [46, с. 6]. Мовознавець К. С. Серажим зауважує, що політичний дискурс є інституціональним видом спілкування і визначає це поняття як «текст, зумовлений ситуацією політичного спілкування» [40, с. 240]. Зауважимо, що під «текстом» науковець має на увазі його письмову та усну форму. Іншими словами, політичний дискурс — це вербальний вияв політики.

Особливістю політичного дискурсу, яка виділяє його з-поміж інших видів дискурсу, є апелювання до ціннісної системи реципієнта. Саме тому для політичних текстів характерне часте вживання лексичних одиниць із оцінним значенням та стилістичних прийомів, за допомогою яких втілюється ідеологічна програма політика [15, 154]. Найважливішою функцією політичного дискурсу, на думку О. Л. Максимчук, є функція політичної пропаганди, переконання та впливу [25, с. 75].

Політики, на чий плечі покладена відповідальність у забезпеченні взаєморозуміння та врегулювання конфліктів у глобальному просторі, як правило, реалізують свої комунікативні наміри у політичних промовах. Будучи одним з найдієвіших способів інформування та переконання широкої аудиторії, промови очільників держави виступають необхідним інструментом комунікації між керівництвом держави та громадянами, а також між державою та світом. У навчальному посібнику з риторики за редакцією Л. І. та О. М. Мацько, політична промова визначається як попередньо підготовлене гострополітичне звернення з точними фактами, оцінками, аргументами, яке має на меті запевнити адресата у доречності відповідних дій, заходів чи ідеологічних позицій [27, с. 201].

Щоб зробити свою промову переконливою та впливовою і заручитися підтримкою якомога ширших верств населення, політичний діяч повинен ретельно підготуватися та спланувати свій виступ, застосовуючи багатий арсенал мовних засобів. Неодмінним атрибутом політичних промов, на переконання дослідників, виступає пафос. Засоби впливу, що апелюють до почуттів, зазвичай представлені різноманіттям тропів та риторичних фігур, зокрема епітетами, метафорами, порівняннями, антитезами, повторами, гіперболами, аритмічним синтаксисом [27, с. 201]. Окрім стилістичних прийомів, емоційний вплив на реципієнта, на думку О. В. Падалки, досягається завдяки просодичним засобам: інтонаційному оформленню промови, мелодиці, ритмічній організації, паузації, наголосу [32, с. 68]. При цьому задля успішності промови її зміст повинен бути сприйнятливим та відповідати мовній компетенції цільової аудиторії [32, с. 67]. Усі ці фактори повинні бути врахованими під час перекладу, щоб відтворити експресивність та емоційність вихідного повідомлення.

Отже, посилена увага до політичного життя зумовлює необхідність у дослідженні особливостей політичного дискурсу як явища, яке постійно розвивається. Політична промова є одним із найпотужніших інструментів впливу на широкі маси. Для неї характерне різноманіття тропів та риторичних

фігур, зокрема насиченість епітетами, метафорами, порівняннями, антитезами, повторами, гіперболами, аритмічними синтаксисичними конструкціями, що становить виклик для перекладача особливо під час синхронного перекладу у ситуації реального часу. Коректне тлумачення тих чи інших політичних висловлювань безпосередньо впливає на успішність комунікації між державами. Тому в наступних практичних розділах ми здійснимо спробу проаналізувати основні складнощі під час перекладу промов В. О. Зеленського та запропонувати шляхи вирішення цих проблем.

1.2. Президентська риторика: особливості мовного стилю В. О. Зеленського

Вже більше року у зв'язку з російською агресією Президент України В. О. Зеленський веде активну і неупинну інформаційну війну у різних куточках світу. Соціальні мережі стали цифровим продовженням реального полю бою, а успіх цих «битв» напряду залежить від ефективності і майстерності проголошення промов [66, с. 3]. За підрахунками Forbes, за рік повномасштабної війни Президент звернувся до українців та іноземної аудиторії понад 560 разів із загальним хронометражем цих звернень у понад 32 години [10]. Його виступи не залишають байдужими нікого, а публіка ще довго аплодує стоячи, навіть коли Президент присутній у залі виголошення промови лише віртуально. Окремі тези глави держави відразу цитуються в газетах і журналах та ще довгий час не сходять з вуст міжнародної спільноти. Публікація збірок текстів промов чинного Президента не лише в Україні (наприклад, збірка «Місяць війни») [20], а й у Франції («За Україну») [76], Великій Британії («A Message from Ukraine») [74] та на Тайвані («Zelensky: We Believe So») [75] підтверджує значний інтерес до ідіолекту В. О. Зеленського та беззаперечну актуальність нашого дослідження.

Кожний політичний діяч має певні характерні риси та імідж, які відображаються у його мовному портреті, у тому, які стилістичні прийоми він застосовує, на чому акцентує свою увагу, як саме він подає інформацію, що у сукупності формує його «ідіостиль» [50, с. 93]. Мовлення політиків відображає їхню авторитетність і є зазвичай образним, насиченим метафорами та

порівняннями, адже завдання «політичної мовної особистості» полягає у використанні таких вербальних і невербальних засобів, які б імпонували реципієнту, а адресат легше і краще сприймає саме емоційну інформацію [45, с.162]. Характерні мовні ознаки, які виділяють конкретного політичного діяча з-поміж інших, є віддзеркаленням його особистості, і повинні бути враховані і відтворені під час перекладу. Тому останніми роками значна кількість розвідок присвячуються дослідженню особливостей мовного стилю та перекладу промов В. О. Зеленського. Це питання аналізували у своїх працях зокрема Н. В. Кондратенко [18], С. А. Креховецька [21], Д. М. Мицан [21], О. В. Гурко [8], Л. В. Мосієвич [28].

На думку Н. В. Кондратенко, політичні промови, виголошені В. О. Зеленським, стали зразками президентської риторики в українському політичному дискурсі [18, с. 315]. У полі зору дослідника — аналіз фігур експресивного синтаксису. Як зазначає мовознавець, у президентській риторичній В. О. Зеленського найбільш вживаними виявилися синтаксичні повтори, синтаксичний паралелізм, антитеза, період і риторичні запитання [19, с. 324]. Серед персуазивних засобів, типових для промов Президента, дослідниця О. В. Гурко виділяє вживання повторювальних конструкцій для увиразнення та підсилення змісту повідомлюваного; риторичних запитань для посилення емоційності та актуалізації уваги; коротких речень для чіткості та простоти; прикметників у найвищому ступені порівняння для підбадьорювання та позитивної оцінки; перформативних висловлень для транслювання власної думки та посилення зв'язку між мовцем та реципієнтом; заперечних займенників, префіксів і прийменників для увиразнення категоричності; займенників першої особи однини і множини для демонстрування власного досвіду та зближення з цільовою аудиторією; умовних конструкцій для змалювання уявних ситуацій [8, с. 19-21]. Відтворення цих прийомів у мові перекладу може становити значні складнощі, тому перекладач має бути обізнаним з особливостями мовленнєвого стилю Президента.

Мовознавці С. А. Креховецька та Д. М. Мицан присвятили свою розвідку

дослідженню особливостей промов В. О. Зеленського, виголошених до своїх громадян за перші два місяці повномасштабної війни. За результатами дослідження було встановлено, що визначальною ознакою звернень до українського народу є регулярність (промови виголошуються щонайменше один раз на день) та чітка структура (привітання, звіт про ситуацію на фронті, успіхи та виклики дня, нагородження захисників, побажання миру українцям) [21, с. 71]. Привітання Президента здебільшого завжди багатокomпонентні та насичені епітетами («*Найсміливіший народі найпрекраснішої у світі країни!*») [21, с. 72]. Вітаючи український народ, Президент також увиразнює свою промову такими стилістичними прийомами, як алітерація, в основі якої лежить повторення однорідних приголосних звуків («*Хоробрі українці нескореної країни!*»), і оксиморон, що полягає у поєднанні контрастних, протилежених за змістом понять («*Мирний народі воюючої країни!*»).

Крім того, для президентської риторики В. О. Зеленського характерною є стратегія побудови опозиції «ми» — «вони», при якій відбувається поділ на «своїх» та «чужих». Описуючи українців, Президент акцентує увагу на хоробрості та сміливості українських воїнів, здебільшого використовуючи прикметники у найвищому ступені порівняння. З метою дискредитування противника, згадуючи про ворога, глава держави вибудовує його негативний образ та вживає слова з від'ємною конотацією («варвари», «безбожники», «терористи»), зокрема зневажливі дієслова, які є типовими для розмовного стилю («брехати», «добрехатися»). Антитеза дозволяє контрастніше підсвітити різницю між ворогом, котрий не знає нічого святого, та згуртованим українським народом, котрий бореться за правду та свободу («чорт з ними — з нами Бог»). Президент також вміло ототожнює себе з народом, віддаючи перевагу вживанню займенника першої особи множини «ми» на відміну від займенника першої особи однини. Глава держави не концентрується на своїй особистості і демонструє, що він — «один із нас», і таким чином налагоджує міцніший зв'язок з реципієнтом [21, с. 72].

Пол Адамс, кореспондент BBC з питань дипломатії, звертає увагу й на

невербальні аспекти виголошення промов В. О. Зеленським [1]. Президент близький зі своєю аудиторією, салютує стиснутим кулаком, кладе руку на серце. З початком повномасштабної війни Президента рідко можна побачити у звичному офіційному костюмі, глава держави віддає перевагу звичайній військовій футболці. Таким чином, умовна відстань між мовцем та реціпієнтом зменшується, а публіка стає більш сприйнятливою до тексту промов.

Характерною рисою воєнної президентської риторики також є проведення паралелей з епічними подіями інших народів, цитування класиків та світових лідерів. У своїх промовах до міжнародної аудиторії, В. О. Зеленський згадує суспільні реалії, характерні для тої країни, до якої він звертається [68]. Так, у виступі перед парламентом Великої Британії В. О. Зеленський цитує англійського драматурга Шекспіра та згадує слова колишнього Прем'єр-міністра Вінстона Черчилля. Президент також проводить паралель між хоробрістю українських прикордонників на острові Зміїний та мужністю англійців під час захисту свого острова у ключовій у ході Другої світової війни битві за Британію [П1]. Звертаючись до народу Ізраїлю, В. О. Зеленський цитує колишнього Прем'єр міністра Ізраїлю Голду Меїр та проводить паралель між «єврейським» та «українським питаннями», наголошуючи на тому, що умови і часи трагедій двох народів є різними, але суть одна — загроза тотального знищення [П4]. У промові до парламенту Японії Президент України звертає увагу на обстріли росією території Чорнобильської станції та загрозу застосування ядерної зброї, адже знає настільки ця тема є близькою для японського народу, котрий пережив масштабну ядерну катастрофу на Фукусімській атомній електростанції [П6]. У Бундестазі В. О. Зеленський згадує Берлінський повітряний міст та використовує метафору Берлінської стіни [97]. Виступаючи у парламенті Румунії, Президент України згадує диктаторське правління Ніколае Чаушеску [94]. У зверненні до грецького народу глава держави згадує девіз Грецької Республіки «Свобода або смерть!» та наголошує на давніх зв'язках України та Греції, зокрема заснування в Одесі таємної організації «Філікі Етерія», яка поклала початок грецькій національно-визвольній революції [93]. Вищесказане свідчить про те, що

звернення до кожної країни є ретельно продуманими і підготованими. Проведення паралелей між Україною та державами світу впливає на емоційно-психологічний стан аудиторії і схиляє її до співпереживання та допомоги.

На цю особливість звернень В. О. Зеленського звертає увагу і Р. Бреєр. Німецька журналістка Deutsche Welle зазначає, що слова Президента завжди ретельно підібрані та адаптовані до конкретної аудиторії, а його образна мова апелює до емоцій і совісті слухачів. Завдяки використанню історичного нарративу главі держави вдається вплинути на цільову аудиторію [54]. К. Галло, американський письменник та тренер з ораторського мистецтва, зауважує, що промови В. О. Зеленського — це промови орієнтовані на аудиторію та на спільні цінності, чому вчив ще грецький філософ Арістотель. Як зазначає К. Галло, у кожній своїй промові Президент використовує риторичний прийом алюзії, посиляючись на добре відомі події або людей, які нагадують аудиторії про спільні цінності [56].

У телефонному шоу «Cross Country Checkup» Роберт Даніш, професор мистецтва комунікації в Університеті Ватерлоо, наголошує на тому, що, використовуючи приклади з історії інших країн, Президент України має на меті викликати у міжнародній спільноті почуття спорідненості та солідарності з українським народом [55, 21:35-22:04]. Як зазначає дослідник, техніка вибудовування ідентифікації з аудиторією є дієвим механізмом для отримання підтримки і використовувалася впродовж тисячі років [55, 22:45]. Дослідник також характеризує стиль мовлення Президента, зауважуючи його схожість з манерою політичного мовлення Вінстона Черчилля, що знаходить своє відображення у пряmolінійності та використанні коротких речень [55, 26:30]. Принагідно зауважимо, що за кордоном Президента України вже прозвали «Черчиллем у футболці» через подібність цих двох провідних політичних фігур [71, с. 2].

Професор з Оттавського університету Н. К. Лазар відмічає нищівну критику та дорікання, що є характерними для політичних промов В. О. Зеленського. Зважаючи на сценічне минуле, Президент знає, як знайти

підхід до аудиторії та дати слухачу відчуття себе частиною події. Прямолінійні та насичені метафорами промови, на думку дослідниці, це «доповіді з поля бою», а не «офісні розмови за великим столом» [63].

Отже, політичні промови чинного Президента України, ефективність яких порівнюється з промовами Вінстона Черчилля, є зразками президентської риторики в українському політичному дискурсі. Аналіз досліджень, здійснений у цьому розділі, дає змогу стверджувати, що риториці В. О. Зеленського притаманна:

- прямолінійність
- чітка аргументація
- емоційність та відвертість
- ототожнення з аудиторією та апелювання до її почуттів
- побудова опозиції «ми» — «вони»
- проведення паралелей з епічними подіями інших народів
- цитування класиків та світових лідерів
- використання різноманіття стилістичних фігур та тропів:
  - риторичних запитань
  - метафор
  - епітетів
  - паралелізмів
  - повторів
  - антитези
  - алітерації
  - оксиморону
- багатокomпонентного поширеного звертання.

Означені особливості становлять значні труднощі для перекладача, особливо під час синхронного перекладу, коли перекладач не здатен розпізнати стилістичний прийом одразу або обмежений у часі на пошук найвлучнішого відповідника для передачі необхідного прагматичного ефекту. Тому у практичних розділах роботи ми ставимо за мету віднайти конкретні приклади

зазначених рис мовленнєвого стилю В. О. Зеленського та проаналізувати їхнє відтворення під час усного та письмового перекладу.

1.3. Види та форми перекладу

Як було зазначено у попередньому розділі, В. О. Зеленський регулярно звертається як до українців так і до громадян усіх країн світу. Здебільшого свої промови глава держави проголошує українською мовою. Останнім часом спостерігається також тенденція до виголошення промов, орієнтованих на міжнародну спільноту, повністю або частково англійською мовою. Оригінальні тексти його промов разом із їхнім **письмовим перекладом** англійською мовою через певний час публікуються на сайті офіційного інтернет-представництва Президента України (www.president.gov.ua). Щоденні звернення до українців після публікації на Instagram-сторінці Президента через декілька годин дублюються **субтитрованою** англійською версією, Однак, у зверненнях до міжнародної спільноти, що відбуваються віртуально або під час закордонних візитів за присутності глави держави, актуальним є не письмовий переклад, який публікується пізніше, а **синхронний** переклад у режимі реального часу, адже найбільший вплив промова має саме в момент її проголошення.

Переклад — процес міжмовної та міжкультурної комунікації, коли на основі проаналізованого і трансформованого тексту мови оригіналу перекладач створює інший текст мовою перекладу, який заміщує вихідний текст у цільовій мові та культурі [26, с. 116]. Теоретик перекладу Ю. Найда визначає переклад як відтворення мовою-реципієнтом найближчого еквівалента повідомлення мовою-джерелом, по-перше, за змістом, а по-друге, за стилем [65, с. 12]. За формою перекладу виокремлюють усний і письмовий переклад. Усний переклад у свою чергу поділяється на послідовний та синхронний переклад [19, с. 28]. Для перекладу політичних промов В. О. Зеленського в режимі реального часу характерним є саме синхронний переклад. Для перекладу текстів промов після їхнього виголошення використовується письмовий переклад. Письмовий переклад також лягає в основу субтитрованої англійської версії, яка

оприлюднюється через певний час після виступу Президента.

Український мовознавець І. В. Корунець зазначає, що **синхронний переклад** — це переклад, який здійснюється в режимі реального часу впродовж виголошення вихідного тексту [19, с. 29]. На думку Т. Г. Рудницької та Н. А. Мельник, цей вид перекладу є найскладнішим через високу психологічну та ментальну напругу для перекладача-синхроніста [37]. Такі умови передбачають одночасне сприйняття, збереження, відновлення, перетворення і відтворення вербальної інформації [57, с. 119]. При цьому перекладач обмежений у часі, тому мусить миттєво підбирати найбільш влучний відповідник та не має можливості повернутися до тексту перекладу та виправити допущену помилку чи удосконалити його, як під час письмового перекладу [37].

Труднощі здійснення синхронного перекладу детально вивчав один із провідних теоретиків усного перекладу Д. Жиль, який запропонував «Модель розподілу зусиль». Згідно з цією моделлю ефективність перекладача залежить від комплексного застосування перекладацьких зусиль (ментальних операцій, що включають слухання й аналіз, запам'ятовування, створення цільового тексту та координаційні зусилля). Подібно до еквілібриста, що балансує на натягнутому канаті, перекладач має розподіляти свою ментальну енергію таким чином, щоб не досягнути «перенасичення» свого інформативно-обробного потенціалу і, як результату, допущення хиб чи вилучення інформації [58, с. 159].

Відхилення перекладеного тексту від тексту-джерела під час синхронного перекладу Г. Барік групує у три категорії: вилучення, додавання та заміна. Вилучення, як правило, спричинене нездатністю зрозуміти значення певної одиниці перекладу або значним відставанням від мовця та необхідністю наздогнати його темп мовлення [52, с.201]. Додавання, на думку дослідника, перекладач використовує задля наголошення чи уточнення сказаного, зокрема для увиразнення смислових зв'язків між підрядними частинами [52, с.202]. Заміни, які дослідник ототожнює з помилками, поєднують у собі додавання та вилучення та є наслідками неточного перекладу (сплутання омонімів, хибна референція (false reference), несуттєве чи значне перефразування, тощо) [52,

с.204].

Аналізуючи помилки в перекладі, Е. Пім зазначає, що вилучення під час синхронного перекладу не завжди вказують на його нижчу якість. Тому дослідник розрізняє між «вилученням з високим ризиком» (вилучення важливих змістовних компонентів), що є небажаним, та випадки якого повинні бути зведені до мінімуму, та між «вилученням з низьким ризиком» (вилучення повторюваної, надлишкової інформації), яке може бути цілеспрямовано використане перекладачем з метою лаконічності та економії часу [67, с. 95]. Вилучення з низьким ризиком дозволяє перекладачеві-синхроністу акумулювати свою ментальну енергію та розподілити її між іншими зусиллями згідно з моделлю Д. Жилія, при цьому зберігаючи сенс висловлювання.

Труднощі синхронного перекладу проявляються не лише на мовному рівні. Зважаючи на те, що у разі **письмового перекладу** вихідне повідомлення було написано в минулому, воно, як правило, не справляє на перекладача безпосереднього емоційного впливу. Натомість перекладач-синхроніст не просто усвідомлює обставини або потенційно стресову обстановку зустрічі, він піддається опосередкованому впливу цього середовища та схильний до емоційного сплеску [37]. Хоча професійна етика перекладача передбачає нейтралітет, неупередженість та об'єктивність під час викладу думок, на практиці це не завжди можливо. Так, наприклад, перекладачка газети «Welt» не змогла стримати сліз при перекладі промови В. О. Зеленського німецькою мовою [30, 0:14]. Перекладач у Європейському парламенті також ледь не розплакався, перекладаючи відеозвернення Президента від 1 березня 2022 року [70, 0:05]. Т. О. Цепенюк та І. А. В. Дзюбановська у своїй короткій розвідці про переклад у час війни зазначають, що робота з подібними матеріалами, які висвітлюють реалії воєнного часу, може спричинити вікарну травму, також відому як вторинний травматичний стрес або втома від співчуття [48, с. 59].

Зіставляючи синхронний переклад з **письмовим перекладом**, зауважимо, що письмовий перекладач має змогу звернутися до різних довідкових джерел, щоб коректно передати суспільну реалію або лінгвокультурологічно марковану

одиницю. Перекладач-синхроніст має бути різносторонньо обізнаним та негайно реагувати на почуте повідомлення. У випадку, коли для мовленнєвого стилю мовця характерним є вживання різноманітної кількості риторичних прийомів, відтворення цих елементів не завжди є можливим. Тому під час синхронного перекладу питання граматично правильних конструкцій чи стилю вихідного тексту можуть відходити на другий план, адже головним завданням перекладача-синхроніста є досягнення миттєвої комунікації [13, с. 240]. У письмовому ж перекладі важливу роль відіграє теоретичний аспект роботи перекладача, його вміння коректно підбирати мовні засоби для збереження не тільки змісту, а й стилю оригіналу [3, с. 167]. Оскільки перекладені письмово тексти згодом опубліковуються, то до норм граматики та стилістики висуваються суворі вимоги. Однак, як для усного так і для письмового перекладача обов'язковими є бездоганна мовна компетенція, ерудованість та фонові знання [47, с. 383].

Полегшити процес перекладу для синхроніста може зорова опора на текст оригіналу. Однак, отримання підготованого тексту промови заздалегідь або безпосередньо перед початком процесу перекладу не завжди є можливим, адже правки можуть вноситися в останні хвилини перед виступом. Крім того, навіть попри наявний текст, мовець, як правило, схильний до ремарок чи відступів від запланованої промови [3, с. 168]. Так, у промові до Європейського парламенту від 1 березня 2022 року В. О. Зеленський наголошує: *«Я не читаю папірці, тому що папірці в житті моєї держави закінчилися. Все це реальність»* [ПЗ, 1:50]. Це також є причиною, чому промови, виголошені у режимі реального часу, не можуть бути подані з підготованою субтитрованою версією.

Отже, у цьому підрозділі були окреслені види перекладу, характерні для відтворення промов В. О. Зеленського англійською мовою, а саме: синхронний переклад у режимі реального часу та письмовий переклад тексту промов. Аналіз синхронного перекладу є важливим, оскільки саме під час цього виду перекладу цільова аудиторія, задля якої промова готувалася, сприймає вихідний текст. Дослідження письмового перекладу є також необхідним, адже тексти перекладені на англійську мову використовуються для публікації збірок промов

Президента за кордоном англійською мовою і зокрема для перекладу на інші мови. Субтитрована англійська версія звернень В. О. Зеленського на платформі Instagram є ідентичною до текстів промов перекладених письмово та розміщених на офіційному сайті інтернет-представництва, тому у нашій роботі ми будемо розглядати передусім синхронний та письмовий переклад. Наведені теоретичні аспекти дають змогу окреслити труднощі, які передбачають ці види перекладу, з метою подальшого розгляду вдалив перекладацьких рішень для подолання цих проблем у наступних практичних розділах.

1.4. Принципи перекладу та перекладацькі трансформації як невід’ємна складова процесу перекладу

Переклад промов Президента є відповідальним завданням, адже брак експресивності перекладеного тексту може не справити необхідний прагматичний ефект на цільову аудиторію і не забезпечити Україні необхідної підтримки, що є особливо актуальним нині в умовах війни. Некоректне тлумачення певних виразів може призвести до непорозуміння та навіть міжнародних скандалів, як-от це було після перекладу звернення В. О. Зеленського з нагоди Дня соборності України 22 січня 2020 року [38]. Згадуючи історію українських земель, глава держави, зазначив, що територія Північної Буковини була «зайнята» Румунією. Перекладач підібрав варіантний еквівалент лексемі «зайняти», а саме «to ossuru». Оскільки, дана лексема трактується також як і «окупувати», такий переклад викликав обурення в Румунії. Тому точний переклад із застосуванням правильних трансформацій є надзвичайно важливим.

Лексичні та граматичні відмінності двох мов а також різниця у двох культурах вимагають застосування різноманітних перекладацьких трансформацій. Перекладацькі трансформації визначаються як перефразування певних одиниць оригіналу відповідно до законів лексичної і граматичної сполучуваності, а також з урахуванням «узусу» (норми мовлення або картини світу) [2, с. 52].

Перекладацькі трансформації поділяються на граматичні та лексичні й семантичні, хоча такий поділ є досить умовний адже, як правило, обидві групи трансформацій застосовуються одночасно. До граматичних трансформацій відносяться транспозиція (зміна порядку слів у реченні, що здебільшого спричинено відмінністю у вираженні теми та реми в різних мовах), граматична заміна (заміна слова однієї частини мови на слово, яке належить до іншої частини мови), додавання (що компенсує відтінки значень, які виражаються граматичними засобами) та вилучення (для уникнення надлишкової інформації) [26, с. 116-117]. До групи лексичних та семантичних трансформацій належать генералізація (заміна слова з більш вузьким значенням), конкретизація (заміна слова з більш широким значенням), диференціація (вибір варіантного еквівалента для багатозначних слів), логічний або смисловий розвиток (підбір еквівалента залежно від контексту; метафоричні та метонімічні зміни, в основі яких лежить суміжність понять; заміна причинно-наслідкових зв'язків), антонімічний переклад (реструктуризація виразу з використанням поняття протилежного за значенням), повна перестановка елементів (підбір відмінних засобів вираження одного і того ж повідомлення) та компенсація (заміна «неперекладного» елемента для передачі необхідного стилістичного відтінку чи експресивності) [27, с. 117-121].

Лексичні, граматичні, стилістичні та прагматичні аспекти перекладу з англійської мови на українську мову детально вивчалися українським перекладачем та дослідником В. І. Карабаном [17]. Мовознавець наводить класифікацію перекладацьких трансформацій, яка є подібною до категоризації наведеної вище але яка надає більш вичерпний перелік. До граматичних трансформацій дослідник відносить пермутацію (перестановку), субституцію (заміну), додавання, вилучення та комплексну трансформацію [16, с. 18]. Переклад лексичних одиниць, на думку вченого, забезпечується вісьмома способами, серед яких словникові відповідники, варіантні еквіваленти, транскодування, калькування (або дослівний переклад), контекстуальна заміна, смисловий розвиток, антонімічний та описовий переклад. До основних

лексичних трансформацій дослідник зараховує конкретизацію та генералізацію значення, додавання та вилучення, заміну слова однієї частини мови на слово іншої частини мови, перестановку слова [16, с. 279–314].

Аналізуючи мовнокультурні аспекти перекладу політичного дискурсу, Д. М. Каліщук наголошує на тому, що одним із ключових прийомів цього типу дискурсу є апелювання до ціннісної системи. Оскільки ієрархія цінностей представників різних культур може значною мірою відрізнятися, основним завданням перекладача є не просто переклад певного поняття вихідного тексту, а відтворення його функції, а саме спонукання реципієнта до відповідного інтелектуального або емоційного переживання [15, с. 154]. Для збереження прагматики вихідного дискурсу, перекладачеві слід або апелювати до інших цінностей, які будуть близькими адресатові, або додати уточнення під час перекладу етноспецифічного елемента. Дослідниця наводить приклад лексеми «Голодомор», яка часто згадується у мові політиків. Просто транслітероване англійською мовою слово «Holodomor» для слухача матиме тільки форму, а не зміст, тому необхідним є уточнення, як-от додавання «genocide famine of 1932-33» [15, с. 155]. Хоча відмінності двох мов та культур унеможливають переклад без жодних втрат сенсу чи експресивних відтінків, перекладач завжди покликаний звести такі втрати до мінімуму та забезпечити його адекватність (максимально точну передачу змісту повідомлення з урахуванням літературної норми і стилю мови перекладу) [2, 51].

Аналізу перекладацьких трансформацій вживаних для відтворення мовної особистості чинного Президента України у військово-політичному дискурсі присвятили свою розвідку О.В. Полякова, Л.О. Гастинщикова і А.В. Щербина. За результатами їхнього дослідження, матеріалом для якого слугувала вибірка з 194 речень зі звернень В. О. Зеленського та їхнього офіційного письмового перекладу, було встановлено, що дослівний переклад вживався у 38% випадків, а частотність використання трансформацій під час перекладу становила 62%. Дослівний переклад був зумовлений тим, що перекладач, розуміючи серйозність заяв Президента, намагався бути якомога точнішим та ближчим до вихідного

тексту. Серед трансформацій, які були найбільш поширеними, дослідники виділяють синтаксичні та лексичні заміни, трансформацію вилучення, перестановки та додавання. До синтаксичних заміни належить заміна односкладного речення двоскладним (передусім ця заміна є типовою для речень, які вимагають наявності підмета і присудка), об'єднання двох односкладних речень в одне двоскладне та заміна членів речення, що було спричинено відмінностями між українською та англійською мовами. Лексичні заміни були представлені генералізацією значення (як-от узагальнення звертання Президента до «українців та українок» як до українців загалом) та компенсацією (зокрема під час перекладу питомих українських емоційно забарвлених слів) [34, с. 229-230]. Однак, вищезгадане дослідження наводить лише часточність та приклади трансформацій без аналізу доречності та ефективності вжитих прийомів для відтворення прагматичного потенціалу вихідного тексту та особливостей ідіостилю В. О. Зеленського.

Отже, зважаючи на лінгвокультурологічні відмінності, ми можемо стверджувати, що дослівний переклад може порушувати адекватність перекладу. Тому перекладачі вдаються до низки граматичних та лексичних трансформацій задля відтворення прагматики вихідного дискурсу. Найбільші складнощі під час перекладу становлять культурно-марковані елементи, які вимагають додаткових пояснень. Короткий огляд основних трансформацій, наведений у цьому підрозділі, дозволить нам проаналізувати найефективніші прийоми відтворення лексико-стилістичних особливостей політичних промов В. О. Зеленського.

Висновки до першого розділу

Політична промова — це попередньо підготовлене гострополітичне звернення з точними фактами і оцінками, яке має на меті запевнити адресата у доречності відповідних дій, заходів чи ідеологічних позицій. Ідіостилю В. О. Зеленського під час виголошення промов притаманні прямолінійність та аргументація, емоційність та відвертість, алюзії, опозиції «ми» — «вони», різноманіття стилістичних фігур та тропів, що може становити значні труднощі

для перекладача, особливо під час синхронного перекладу. Переклад — це відтворення мовою-реципієнтом найближчого еквівалента повідомлення мовою-джерелом, по-перше, за змістом, а по-друге, за стилем. Труднощі синхронного перекладу полягають у ефективному розподілі ментальних зусиль задля кінцевого продукування тексту. Враховуючи одноразову презентацію тексту, жорсткі часові рамки, лінійність викладу інформації та необхідність антиципації під час синхронного перекладу, проблема точного відтворення стилю оригіналу відходить на другий план, адже пріоритетним є відтворення точної змістової інформації. Натомість під час письмового перекладу перекладач, як правило, не перебуває у стресовій ситуації та має час обдумати відповідне перекладацьке рішення. Тому, зважаючи на той факт, що письмові переклади підлягають письмовій публікації, до норм граматики та стилістика при письмовому перекладі висуваються серйозніші вимоги. Задля відтворення прагматики вихідного дискурсу перекладачі вдаються до низки граматичних та лексичних трансформацій: конкретизації та генералізації значення, додавання та вилучення, заміну слова однієї частини мови на слово іншої частини мови, пермутацію (перестановку), комплексну трансформацію тощо. Окреслені теоретичні аспекти дають змогу перейти до розгляду вдалих перекладацьких рішень для відтворення мовленнєвої особистості Президента під час усного та письмового перекладу.

РОЗДІЛ 2. ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У СИТУАЦІЇ РЕАЛЬНОГО ЧАСУ (НА МАТЕРІАЛІ ВІДЕОЗАПИСІВ ЗВЕРНЕНЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ІЗ СИНХРОННИМ ПЕРЕКЛАДОМ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ)

2.1. Лексичні особливості синхронного перекладу промов

В. О. Зеленського

Як зазначалося у попередньому розділі, одним із видів перекладу, який застосовується для відтворення політичних промов Президента англійською мовою, є синхронний переклад. Виступи глави держави перед урядами країн світу та міжнародними організаціями були б неможливими без перекладача-синхроніста. Англійською мовою перекладаються не лише ті промови, які націлені передусім на англomовну аудиторію (Великобританія, США, Канада, Австралія тощо), а й звернення до інших країн, оскільки зазвичай вони також транслюються онлайн на провідних англomовних каналах новин і становлять значний інтерес для всієї міжнародної спільноти. Якісний переклад у режимі реального часу є надзвичайно важливим, адже після звернень Президента парламентарі та міжнародні організації проводять засідання, на яких ухвалюються рішення щодо масштабів воєнної та фінансової підтримки для України.

Матеріалом для аналізу лексико-стилістичних особливостей у цьому розділі слугують 10 промов В. О. Зеленського виголошених до міжнародної аудиторії, переклад яких був виконаний у режимі реального часу, а саме: звернення до Європейського парламенту 1 березня 2022 року [П3], до парламенту Великої Британії 8 березня 2022 року [П1], до парламенту Канади 15 березня 2022 року [П9], до Конгресу США 16 березня 2022 року [П2], до парламенту Ізраїлю 20 березня 2022 року [П4], до уряду Італії 22 березня 2022 року [П5], до парламенту Японії 23 березня 2022 року [П6], до уряду Франції 23 березня 2022 року [П7], до парламенту Австралії 31 березня 2022 року [П8] та звернення до Європарламенту 9 лютого 2023 року [П10]. Ми відібрали 100 синхронно

перекладених фрагментів для того, щоб охарактеризувати особливості мовленнєвого стилю Президента та проаналізувати вдалі перекладацькі рішення та перекладацькі хиби під час синхронного перекладу, які викривляють зміст або знижують експресивність оригіналу. У цьому підрозділі ми проаналізуємо лексичні особливості.

2.1.1. Лексичні особливості звернень до міжнародної спільноти

Оскільки політичні промови завжди є гострополітичними виступами, для ствердження певної ідеологічної позиції мовець використовує різноманіття засобів на лексичному рівні мови [39, с. 235]. Серед лексичних особливостей, які характерні для ідіостилу В. О. Зеленського в проаналізованих нами промовах, ми можемо виділити такі риси:

- експресивна лексика з від'ємною конотацією («варварство», «геноцид», «терор», «ганебенний», «знищення», «спустошення», «твалтування», «шантаж»);
- епітети («ганебна війна», «найстрашніша війна», «масштабна й підла війна», «жорстокий наступ», «велика правда», «хорообрі і волелюбні люди», «героїчні прикордонники», «велична історія», «блискуча історія», «прекрасна країна»);
- метафори та фразеологізми («найчорніший час», «ринок залитий кров'ю», «відгукуватися болем у серцях», «ін'єкція чесності», «крапля у величезному морі», «ховати голову в пісок», «ковток свіжого повітря», «припадати пилом»);
- лексеми на позначення універсальних духовних та соціальних цінностей («сім'я», «діти», «друг», «справедливість», «правда», «гідність», «щастя», «мрія», «свобода»);
- лексеми із семантикою об'єднання («разом», «спільно», «переплетені», «близькі», «схожі», «однаково», «поряд», «брати й сестри», «об'єднувати», «коаліція»);
- синоніми для увиразнення мовлення («дім, батьківщина, домівка, своя

земля»);

- антоніми задля контрасту та побудови опозиції «ми» — «вони» («*і радість, і біль*», «*у минулому й зараз*», «*праві і ліві*», «*влада і опозиція*»);
- прецизійна лексика (географічні назви, числівники, власні імена тощо);
- політично коректні вирази («*діти з особливостями зору*»).

У своїх зверненнях Президент не використовує складної політичної термінології, неологізмів чи аббревіатур, що є характерним для політичного дискурсу. Мова його виступів доволі проста, адже це звернення повинно бути зрозумілим для якомога ширших верств населення. В. О. Зеленський однак використовує низку військових термінів («*крилаті ракети*», «*системи С-300*», «*бронемашини Bushmaster*»), закликаючи уряди світу надати конкретну необхідну зброю.

2.1.2. Дискредитація ворога та експресивна лексика з негативним емоційним забарвленням

Одне із ключових завдань промов В. О. Зеленського — повідомити світові про злочини росії. На лексичному рівні тактика дискредитації противника представлена використанням експресивної лексики з негативним емоційним забарвленням. Так, розповідаючи про жахіття війни, Президент використовує такі лексеми як «терор», «геноцид», «руйнація», «бомба»:

*«На п'ятий день **терор** проти нас уже був **відвертим**. Проти міст, проти маленьких містечок. **Зруйновані** райони. **Бомби, бомби, бомби**, знову **бомби** на будинки, на школи, на лікарні. І це **геноцид**. — On day 5, the **terror** against us **was going on**. Against children, against cities. And **constant shelling** has been taking place around the country including hospitals» [П1, 3:56].*

Лексема «терор» була передана її прямим відповідником, але епітет «відвертий», мета якого увиразнити означуване слово, був перекладений за допомогою граматичної трансформації заміни прикметника на фразове дієслово «to go on», що означає «тривати», «продовжуватися». Ми вважаємо за доцільне відтворення даного епітета відповідним варіантним еквівалентом «blatant»,

«outright», «unconcealed» для посилення емоційності висловлювання.

Крім цього, при перекладі відбулося вилучення коротких односкладних називних речень з використанням фонетично мотивованої лексеми «бомба». Фонетична мотивація слова «бомба» базується на явищі ономапопеї — наслідуванні звуків, які вчуваються або асоціюються з дією, що має звукове вираження чи супроводжується подібним звуком [5, с. 32]. Тому, вживаючи такі слова, мовець має на меті занурити цільову аудиторію в ту атмосферу, яку він описує. До того ж, ця лексема повторюється чотири рази задля наголошення на масованості ворожих атак та постійних вибухах, які доводиться переживати українцям. Вилучення ж або узагальнення цих елементів («constant shelling») позбавляє переклад потрібної експресивності.

В аналізованому уривку перекладач-синхроніст також намагається наздогнати темп мовця і випускає останнє речення, в якому Президент називає ворожі обстріли українського населення «геноцидом». На нашу думку, таке вилучення є «вилученням з високим ризиком» відповідно до Е. Піма [67, с. 95] і є хибою, адже це речення мало важливе змістове наповнення. При цьому перекладач вжив поширену конструкцію («*has been taking place around the country including hospitals*»), яка вимовляється 16-ма складами, коли оригінальне речення натомість можна було перекласти лаконічно і при тому зберегти типові для ідіостилю В. О. Зеленського короткі односкладні речення: «*Bombs, bombs, bombs, again bombs on homes, schools, hospitals*». Запропонований нами варіант можна було б вимовити 12-ма складами, що б дозволило зберегти припустиме відставання від мовця. Даний варіант перекладу також би забезпечив відтворення типової для політичних промов фігури триколону — використання ряду з трьох однорідних членів речення («*on homes, schools, hospitals*») для того, щоб підкреслити важливість певного твердження, оскільки людський мозок краще сприймає і запам'ятовує інформацію, яка подається у формі трьох складників [29, с. 212].

Так само як і твердження щодо «геноциду», яке потребує точного відповідника, мають бути перекладені і лексеми на позначення війни та

російського вторгнення. Президент апелює до почуттів аудиторії, повідомляючи кількість дітей, що стали жертвами війни:

«За 13 днів російського вторгнення було вбито 50 дітей. 50 великомучеників. Це страшно! Це порожнеча. Замість 50 всесвітів, які могли б жити, але вони їх забрали. Просто забрали. — Over 13 days of this situation over 50 children have been killed. These are the children that could have lived but these people have taken them away from us» [П1, 7:14].

Використавши лексичну трансформацію узагальнення («російське вторгнення» — «situation»), перекладач припустився грубої помилки. В політичному дискурсі особливо важливо називати речі своїми іменами, адже промова Президента була спрямована на засудження дій росії, що вимагало чіткого твердження щодо винуватців злочину. Перекладач також застосував поширену при усному перекладі компресію, передавши висловлювання у більш стислій формі [49, с. 26]. Як наслідок, були вилучені лексеми з оцінювальним значенням («*страшно*», «*порожнеча*») та порівняння дітей з великомучениками та всесвітами, які були знищені унаслідок агресії росії. Президент у своїх промовах часто вдається до повторів та наголошення певних тверджень для максимального впливу на адресата з метою залучення бажаної військової підтримки. Так Президент вживає односкладне речення «*Просто забрали*», що має спонукати цільову аудиторію до рефлексії. Тому ми можемо зробити висновок, що в даному перекладеному фрагменті ідіостиль В. О. Зеленського не був відтворений.

Згадуючи про дітей, які загинули внаслідок війни, Президент також розповідає історію з Маріуполя:

«На 13-й день у блокованому російськими військами Маріуполі померла дитина. Від зневоднення. — On day 13, in the city of Mariupol that was attacked by the Russian force, a child was killed» [П1, 6:43].

Під час синхронного перекладу випустилися важливі деталі: не була названа причина смерті дитини. І хоча словосполучення «померти від зневоднення» перекладене узагальнено як «to be killed» може бути прийнятним,

у даному контексті перекладацький прийом був хибою, адже наступне уточнення «*people do not have water over there*» втрачає смисловий зв'язок із попереднім твердженням про смерть. Можливим варіантом виправлення перекладу могло бути б додавання «*people do not have water over there and that's why the child died*».

В промові до парламенту Італії Президент знову апелює до почуттів та наводить приклад постраждалих дітей:

«Десятки українських діточок з важкими контузіями та пораненнями лікуються у вас. — *Many of our people are refugees and receiving medical treatment*» [П5, 15:10].

Зменшувально-пестлива лексема «діточки» не була відтворена у перекладі. Перекладач узагальнив «діточок» до «людей» та вилучив причину їхнього лікування («*важкі контузії та поранення*»). Проаналізувавши контекст цього твердження, ми можемо дійти до висновку, що в даному випадку прийом генералізації є недоречним. Президент у цій промові неодноразово наголошує на сімейних цінностях, які поділяють представники обох держав («*[я] Бачив, що для вас означають родина й діти — у вас прекрасні родини, у вас прекрасні діти*» [П5]). Тому згадка про поранених дітей повинна була викликати в аудиторії почуття співпереживання. Таким чином, ілокутивне завдання не реалізується у тексті перекладу та не досягається перлокутивний ефект. Оскільки в англійській мові відсутні зменшувально-пестливі суфікси, дану лексему можна було б відтворити як «*little Ukrainians*», «*dear kids*».

Продовжуючи дискредитувати противника, В. О. Зеленський порівнює Україну з «брамами» Європи і стверджує, що «*варварство не повинне пройти*». Лексема з негативним забарвленням «варварство» не була відтворена під час синхронного перекладу, оскільки перекладач змінив її на особовий займенник «they»:

«They should not be able to get through this gate» [П5, 10:10].

Розповідаючи про вимушену евакуацію українців, Президент говорить, що люди тікають від смерті:

«Наші північні території, східні, південні порожніють, бо люди тікають від цієї смертельної загрози. — In the east, in the south, the cities have been emptied out because people are escaping» [П6, 4:45].

Словосполучення «смертельна загроза» було вилучено під час перекладу. Коли Президент закликає французькі компанії вийти з російського ринку перераховуються також такі злочини як «гвалтування, грабунки, мародерства», за які вони теж несуть відповідальність, будучи спонсорами:

«Вони повинні перестати бути спонсорами для військової машини Росії, спонсорами вбивств дітей і жінок, спонсорами згвалтувань, грабунків, мародерства з боку російської армії. — These companies must stop sponsoring the murder of innocent women and children» [П7, 11:05].

В перекладі ці лексеми були вилучені. Наведені приклади дозволяють нам зробити висновок, що експресивна лексика з негативним емоційним забарвленням, яка покликана викликати у цільовій аудиторії відповідні почуття, не завжди відтворюється під час синхронного перекладу, адже через обмеженість у часі перекладачі схильні використовувати трансформації вилучення, генералізації та заміни.

2.1.3. Відтворення метафори та фразеологічних одиниць

Задля увиразнення свого мовлення Президент також використовує метафору та фразеологізми. Метафора, в основі якої лежить подібність двох явищ та перенесення ознак одного явища на інше, є частим прийомом у політичному дискурсі [11, с. 157]. Різновидом метафори є епітет — образне, здебільшого прикметникове означення [11, с. 356]. Червоною ниткою промови В. О. Зеленського до парламенту Великобританії проходить метафоричне використання епітета «великий» у паралельних конструкціях з назвою держави, до якої звертається Президент (ряди «Велика Британія», «велика країна», «великий народ», «велика історія», «велика мрія», «велика боротьба»):

«Я звертаюся до всіх людей Сполученого Королівства. До всіх людей Великої Британії. Великого народу. З великою історією. Я звертаюся до вас як

громадянин, як Президент, але теж великої країни. З великою мрією. І великою боротьбою. — *I am addressing all the people of the United Kingdom and all the people from the country with a big history. I am addressing you as a citizen, as a President of also a big country with a dream and big effort» [П1, 0:58].*

Під час синхронного перекладу перекладач не розпізнав цей лейтмотив і вжив прийом генералізації та обидві складові «Сполучене королівство» та «Велика Британія» переклав як «The United Kingdom», а епітет «великий» було перекладено за допомогою варіантного еквівалента «big». Пізніше у промові Президент знову наголошує:

«Велика Британіє! Україна не прагнула цього. Не шукала величі. Але стала великою за ці дні цієї війни. — *The United Kingdom! Ukraine was not looking to have this war. The Ukraine has not been looking to become big but they have become big over the days of this war» [П1, 7:34].*

Експресивність оригіналу під час перекладу втрачається. Це підтверджує і виконаний кількісний аналіз. В оригіналі лексеми «великий» та «велич» були вжиті 22 рази. В синхронному перекладі лише 7 разів була вжита лексема «big» (на відміну від потрібного варіантного еквівалента «great») і лише один раз лексема «greatness». В офіційному письмовому перекладі лексеми «great» та «greatness» згадуються 21 раз. У субтитрованій версії 9 разів була вжита лексема «great» і два рази «big».

Подібно до метафори, фразеологічні одиниці також не були відтворені у низці прикладів:

«Кажуть, що Україна зараз не в НАТО. Хоча «двері відкриті». Але для кого ці двері і куди вони ведуть, якщо нам відповідають, що нас не візьмуть. — *And at the same time in response to our aspiration to become members of NATO we also do not hear clear answers*» [П9, 13:00];

«Всі компанії повинні запам'ятати раз і назавжди, що цінності вартують більше, ніж прибуток. Ще й прибуток на крові. — *Everyone should remember that values are more important than profits, humans are more important than profits*» [П7, 11:13];

«Зараз в Україні вони зроблять точно більше для нашої спільної свободи, для нашої спільної безпеки, ніж припадаючи пилом на вашій землі. — *In Ukraine, they will do much more for our common freedom and common security than staying apart on your land*» [П8, 19:19]; «намагатися намацати руками гроші з Росії» — «*trying to get money of Ukraine*» [П7, 0:30].

Наведені приклади вказують на використання прийому нейтралізації, тобто перекладу емфатичної конструкції емоційно нейтральною лексикою. Однак, серед аналізованих прикладів знаходимо і вдале відтворення метафор та фразеологічних одиниць зі збереженням образності:

«*Сторінки історії*» — «*pages of history*» [П2, 2:53];

«*Вони потребують ін'єкції чесності*» — «*We must inject them with the truth germ*» [П6, 5:36];

«*Ховати голову в пісок*» — «*to hide their heads in the sand*» [П7, 0:30];

«*Ковток свіжого повітря*» — «*a big bowl of oxygen*» [П7, 6:03];

«*Проблиск надії*» — «*ray of hope*» [П7, 6:03];

«*Коли російська агресія ще тільки починала ламати свої зуби об нашу оборону.* — *When the Russian aggression was beginning to break their tooth against fighting our defense*» [П10, 12:28].

У цих випадках був використаний дослівний переклад, тобто збереження вихідного образу, який був також притаманний мові перекладу [64, 108]. Поодинокими були випадки метафоризації, коли метафоричний образ утворювався на місці нейтрального вислову в оригіналі:

«*Все це було розбомблено російськими військами. Розбито російською артилерією. Спалено після ударів російських ракет.* — *Russian missiles, Russian artillery, Russian shells began raining down on Ukraine*» [П7, 6:58].

Отже, можемо зробити висновок, що вдале відтворення метафор та фразеологічних одиниць у синхронному перекладі потребує наявності такого самого або подібного метафоричного образу або звороту в мові перекладу. В іншому випадку експресивність або нейтралізується, або вислів повністю вилучається.

2.1.4. Прецизійна лексика

Щоб не бути голослівним, у своїх промовах В. О. Зеленський часто апелює до фактів та використовує прецизійну лексику (числівники, топоніми, антропоніми). Так, апелюючи до почуттів аудиторії, Президент використовує

- 1) числівники, щоб повідомити
  - скільки днів триває війна («*Вторгнення не зупиняється вже 27 днів*» [П5]),
  - скільки мирних людей загинуло («*97 убитих дітей на сьогоднішній ранок*» [П5]),
  - скільки українців були змушені стати переселенцями («*9 мільйонів українців були змушені покинути свої домівки*» [П6]),
  - скільки кілометрів роз'єднують Україну та країну, до якої виголошується промова («*Наші столиці розділяє відстань у 8 тисяч 193 кілометри*» [П6]),
  - для позначення дати катастроф, які довелося пережити різним країнам («*Згадайте Перл-Харбор. Страшний ранок 7 грудня 41-го року*» [П2]);
- 2) назви міст України та за її межами
  - для конкретизації висловлювання («*Одеса і Харків, Чернігів і Суми, Житомир і Львів, Маріуполь і Дніпро*» [П2])
  - для наведення прикладів та проведення паралелей («*Вони підходять до Едмонтону – уявіть собі – і б'ють артилерією*», «*Вони блокують Ванкувер*», «*Знаменита Сі-Ен Тауер у Торонто*» [П2])
- 3) антропоніми
  - для аргументу до авторитету, посилаючись на слова відомих політиків («*[я хочу нагадати] Слова Голди Меір*» [П4]), «*Сьогодні вранці я говорив з Його Святістю Папою Франциском*» [П5]).

Як правило, прецизійна лексика становить значні труднощі для перекладача-синхроніста, адже не завжди ці лексеми вдається розчутити та перекласти вірно. Крім того, для адекватного відтворення власних назв необхідні також і фонові знання та країнознавча підготовленість перекладача. У більшості

випадків ці лексеми були вдало відтворені під час перекладу. Для цього використовувалися прямі відповідники для числівників та трансформація транскодування для назв міст, коли звукова форма слова вихідної мови передається засобами мови перекладу [16, с. 282]. У деяких випадках при перекладі числівників перекладачі припускалися помилок:

(1) «**117** – це не фінальне число. — **171** is not a final toll» [П5, 7:02]

Тому перекладачам доводилося виправляти себе:

(2) «I would like to tell you about the **three** days ...about the **13** days of war» [П1, 1:26]).

Ці помилки можна пояснити схожістю звучань наведених чисел. Якщо у першому випадку перекладач не виправив неточність, то у другому прикладі негайне виправлення було необхідним задля окреслення чіткої структури промови, яка базувалася навколо цих тринадцяти днів.

Іноді власні назви повністю вилучалися:

(1) «Отже, потрібно ще більше санкцій, ще більше тиску, щоб Росія шукала не військові резерви чи найманців десь у **Лівії чи Сирії**. — And more needs to be done, more sanctions, more pressures. We have to find non-military reserves» [П5, 10:57];

(2) «Зabloкуйте їм усю нерухомість, рахунки та яхти – від **«Шахерезади»** і до найменших. — Block all of their real estate, all of their yachts, all of their bank accounts» [П5, 12:41].

Обмеженість у часі змусила перекладача вилучити власні назви країн, які за даними Міністерства оборони України надають військову підтримку росії. У другому прикладі була вилучена назва яхти президента рф, що була розташована в порті країни, до якої звертався В. О. Зеленський. Таким чином на протиставленні «найбільша яхта» — «найменша яхта» також будувалася фігура антитези. Власні назви в оригінальній промові свідчили про високу поінформованість щодо ситуації на полі бою та конкретні вимоги Президента.

У деяких випадках власна назва була відтворена вірно але зміст повідомлення був викривлений через низьку культурологічну компетентність

або через перенасичення інформативно-обробного потенціалу перекладача-синхроніста. Такої помилки припустився перекладач при перекладі звернення до народу Франції:

*«Тому що прожити треба так, щоб тебе поважали. Щоб тебе пам'ятали. І щоб із тобою прощалися так, як увесь світ бачив, як Франція прощалася з великим **Бельмондо**. — Because we must live and be respected. And I say goodbye the way that **Belmondo** used to say goodbye. Chao!»* [П7, 12:15].

В. О. Зеленський навів приклад легендарного французького актора Жана-Поля Бельмондо, який помер півтора роки тому і вшанування пам'яті якого пройшло на урядовому рівні [35]. Раніше у своїй промові Президент згадував про муки вагітної жінки, яка отримала серйозну травму внаслідок російського авіаудару по пологовому будинку і як вона померла, благаючи про смерть; згадував про те, як в Україні прощаються з померлими під бомбами, що вибудовує контрастне протиставлення з урочистим похованням Бельмондо. Тому кульмінаційна фраза промови несла в собі значне смислове навантаження: бажання, щоб люди не вмирали передчасно внаслідок війни і заклик до уряду вжити необхідних заходів та «не ховати голову в пісок», щоб заслужити повагу у світі. Оскільки промови здебільшого закінчуються експресивним висловом, який запам'ятовується адресату надовго, перекладачеві слід приділяти особливу увагу під час перекладу таких елементів.

2.1.5. Особливості компресії

Проаналізовані приклади вказують на те, що найпоширенішими лексичними трансформаціями, які забезпечують лаконічність виразу є генералізація значення та вилучення лексем. Ці прийоми лежать в основі компресії — явища, що супроводжує синхронний переклад та зумовлене принципом економії мовленнєвих зусиль [43, с. 206]. Однак, при цьому варто пам'ятати, що компресія передбачає вилучення інформаційно надлишкових елементів, що не впливають на зміст повідомлення. Так, наприклад, прийом компресії був вдало застосований при перекладі назви партії: *«**24 лютого** 1920*

року була заснована Націонал-соціалістична робітничка партія Німеччини – НСДАП. — Same day back in 1920 the Nazi party was founded» [П4, 4:22]. Дослівний переклад збільшив би відставання від мовця та міг би погіршити якість перекладу наступних фрагментів, а стислий відповідник «the Nazi party» дозволяє реалізувати комунікативну мету без змістовних втрат. Тому ми можемо зробити висновок, що компресія є ефективною тактикою синхронного перекладу, якщо при цьому не вилучаються важливі змістовні або експресивні елементи.

2.2. Стилiстичнi особливостi синхронного перекладу промов

В. О. Зеленського

2.2.1. Стилiстичнi особливостi звернень до мiжнародної спiльноти

Аналіз відібраних нами фрагментів дозволяє охарактеризувати стилістичні особливості звернень В. О. Зеленського до міжнародної аудиторії. Для мовленнєвого стилю Президента характерні чітке структурування своїх звернень, вживання повторюваних конструкцій, антитез, риторичних запитань, триколону, коротких еліптичних речень, використання компліментарних висловлювань разом з гострою критикою, апелювання до почуттів аудиторії з використанням історичного наративу та проведення культурних паралелей, вибудова опозиції «ми — вони».

2.2.2. Чітка структура

Всі промови В. О. Зеленського до парламентарів, проаналізовані в цьому розділі, виділяються чіткою загальною структурою: привітання, вибудова наративу на основі спільних цінностей, наведення конкретних фактів, подяка за допомогу, заклик посилювати підтримку України. Окремі промови вирізняються також чітким поділом, як-от на три хвилини звернення [79], п'ять прикладів порушення росією міжнародного правопорядку [77], п'ять прикладів затягування у підтримці України [102], десять умов припинення війни [100].

Починаючи свою промову до уряду Великобританії, Президент коротко окреслює її структуру та обіцяє розповісти про 13 днів війни. Кожен день війни починається з єдинопочатку: «на другий день», «на третій день» тощо. Таким чином створюється ритм, підкреслюється композиція виступу і адресат краще сприймає промову на слух. Однак, у перекладі дана анафора не завжди була відтворена: «у перший день» — «*on day one*», «на другий день» — «*on day two*», «на третій день» — «*the next day*». Згадка про сьомий день була повністю вилучена:

«На сьомий день ми зрозуміли, що вони руйнують навіть церкви. Бомбами! Знову ракетами. Вони не знають святого й великого, як знаємо ми.» — *And even churches are getting destroyed by shelling*» [П1, 4:47].

Ця репліка було перекладена дуже стисло через затримку з попереднім уривком. Як наслідок, у синхронному перекладі спостерігається відсутність чіткого структурування промови на дні. Окрім полегшення сприйняття тексту промови для аудиторії, чітке структурування виступу на дні війни має свій прагматичний ефект. Дана анафора містить приховані символи та культурні коди, а саме: алюзію на відому англійську колядку «Дванадцять днів Різдва». Кожен куплет різдвяної пісні, у якій перераховуються подарунки впродовж кожного з 12 днів Різдва, починається з нового дня («*On the first day of Christmas, ...; On the second day of Christmas, ...*»). У результаті цього унаочнюється протиставлення моделей «день Різдва», що тягне за собою дарунки, радість, та «день війни», що асоціюється з горем, руйнуваннями та смертю. Тому для відтворення прагматичного ефекту доречно було б перекласти дні війни як «*on the first day of war*», «*on the second day of war*» і т.д.. Ураховуючи громіздкість даного варіанту та обмеження, які передбачає синхронний переклад, найбільш оптимальним варіантом є повторення скороченої форми «*on day one, two, three, ...*».

2.2.3. Опозиція «ми — вони»: прийом алюзії

Крім того, щоб наздогнати темп мовця, у прикладі наведеному вище була

вилучена частина, в якій вибудовується ключова для політичного дискурсу та зокрема промов В. О. Зеленського опозиція «ми — вони» або «свої» — «чужі» («**Вони** не знають святого й великого, як знаємо **ми**»). Це протиставлення сприймається як протиставлення між добром та злом, добрим і поганим, прийнятним і неприйнятним [40, с. 331]. У ролі «ми» виступає сам Президент, український народ та народ країни, до якої звертається В. О. Зеленський. Президент дистанціює себе від особистості «я» та використовує у своїй мові здебільшого займенник першої особи множини «ми». Завдяки проведенню історичних та культурних паралелей до площини «ми» за спільністю належить і адресат промови («Тому що не хочемо втратити те, що в нас є, те, що наше, — Україну. **Так само, як ви** не хотіли втратити свій острів, коли нацисти готувалися розпочати битву за вашу велику державу, битву за Британію» [П1]).

Алюзія і проведення паралелей з подіями, які є близькими цільовій аудиторії, дозволяє апелювати до емоцій, що посилює емпатію та розвиває почуття причетності та солідарності. У промові до Великобританії Президент цитує слова Вінстона Черчіля з відомої промови 1940 року:

*«Ми не здамося й не програємо! Ми підемо до кінця. Ми будемо боротися на морях, будемо битися в повітрі, ми будемо захищати нашу землю, хоч би якою була ціна. Ми будемо битися в лісах, на полях, на узбережжях, у містах і селах, на вулицях, ми будемо битися на пагорбах... І я хочу від себе додати: ми будемо битися **на териконах**, на **березі Кальміуса** та Дніпра! І ми не здамося! — We will not give up and we will not lose! We'll fight till the end at sea, in the air. We will continue fighting for our land, whatever the cost. We will fight in the forests, in the fields, on the shores, in the streets. I would like to add that we will fight on the banks of different rivers like the Dniپر» [П1, 8:40].*

Перекладач вірно відтворив змістовний аспект висловлювання, за винятком незначних хиб: вилучена згадка про терикони та річку Кальміус. Але, на нашу думку, для досягнення прагматичного ефекту закладеного в оригіналі у перекладі ці речення повинні були бути відтворені реченнями оригінальної промови, яка закарбована у пам'яті цільової аудиторії, а саме: «We shall not flag

nor fail. We shall go on to the end...». Оскільки синхронний переклад не передбачає можливості звернення до додаткових джерел, знову підкреслюється необхідність широкої лінгвокультурної обізнаності перекладача-синхроніста.

2.2.4. Опозиція «ми — вони»: прийом антитези

Опозиція «ми» — «вони» вдало втілюється за допомогою антитези — стилістичної фігури контрасту ораторської мови, в основі якої лежить протиставлення контрастних ідей (часто в паралельних конструкціях) [29, с. 88]. Дослідження показало, що поодинокі випадки вживання антитези не становлять труднощів для перекладача:

«I це остаточно показало нам, показало світу, хто є хто. Хто великі люди, а хто — просто звірі. — We have been able to see who are people and who are beasts» [П1, 3:22];

«Але на землі, не в українському небі. — But they are on earth, not in the Ukrainian sky» [П2, 5:20];

«I тоді життя переможе смерть, а світ — темряву. — And then life will win over death, and light will win over darkness» [П3, 7:20].

Однак, зауважимо, що попри вдале відтворення прийому антитези у всіх трьох фрагментах наведених вище, в останньому реченні все ж втрапилася імпліцитна гра слів. Слово «світ» в українській мові є багатозначним і в даному контексті означає і «світло» («light»), яке у цьому реченні протиставляється з темрявою, і об'єднане людське суспільство («world»). Таким чином, Президент має на увазі, що перемогти «темряву» і зупинити війну Україна здатна тільки за умови підтримки міжнародної спільноти.

Прийом антитези часто використовується Президентом для дискредитації противника. Проте у синхронному перекладі дискредитивна тактика не завжди реалізована. Так, наприклад, не були відтворені антонімічні прикметники у найвищому ступені порівняння:

«28 днів повномасштабного вторгнення найбільшої за розмірами держави у світі. Але не найбільшої за потенціалом. Не найбільшої за впливом.

I найменшої – з морального погляду. — 28 days of unspeakable warfare... But this is not the worst part of the war in terms of its impact... impact when we look at. It's not only the media» [П6, 3:36].

Оскільки перекладач вилучив прикметник «найбільша» у першому реченні, наступні уточнювальні речення, що містили антитезу, також не відтворюються. Перекладач спробував зберегти певну експресивність, використавши прикметник найвищого ступеня порівняння «the worst» та емоційно-оцінний прикметник «unspeakable», однак змістовно цей уривок не був перекладений вірно. Крім того, спостерігався значний декалаж та пауза між словами мовця та перекладом, що є «високим ризиком» для синхроністів, оскільки мовчання дає адресатові підставу вважати, що певна інформація вилучається. Таким чином, таке відставання, а згодом допущення помилки і її виправлення («*impact... impact*»), може підірвати імпліцитну довіру між перекладачем та цільовою аудиторією [67, с. 99]. Ми можемо припустити, що оскільки це звернення виголошувалося до народу Японії і транслювалося наживо на каналі міжнародних новин, переклад на англійську міг здійснюватися не з української мови, а з паралельного синхронного перекладу японською мовою, що зумовлювало значні втрати при перекладі.

Також прийом антитези не відтворювався у випадку використання перекладацького прийому компресії:

«Війна завжди проявляє усе, на що здатні люди. Хто сильний. А хто слабкий. Хто мудрий. А хто не бачить очевидного. Хто чесний, а хто – лицемір. — Sometimes we don't see obvious things. It's in dire straits but it also allowed us to see who the real friends are» [П9, 13:00].

Перекладач узагальнив вираз Президента для того, щоб передати зміст повідомлення. Як результат, короткі речення, які є характерною рисою ідіостилю В. О. Зеленського, були відтворені поширеним складним реченням із сурядно-підрядним зв'язком, а антитеза не була збережена. Для того, щоб компенсувати експресивність оригіналу, перекладач вжив ідіоматичний вираз «in dire straits», що означає «у складному/скрутному становищі».

2.2.5. Повторювальні конструкції: анадиплозис, анафора

Окрім антитези, для мовного стилю В. О. Зеленського притаманне використання низки інших фігур експресивного синтаксису. Розмаїття експресивних конструкцій у синтаксисі політичного тексту уможлиблює досягнення максимального рівня переконливості та створення різних емоційних відтінків, необхідних для реалізації прагматичних завдань, які автори тексту ставлять перед собою. Повтор певних синтаксичних конструкцій є одним з найпоширеніших засобів впливу на адресата [6, с. 281]. Стилістичною фігурою, в основі якої лежить повтор, і якою часто послуговується Президент, є анадиплозис — повторення останнього слова або групи слів одного речення на початку наступного речення [29, с. 93].

Здебільшого цей риторичний прийом не був відтворений у перекладі внаслідок об'єднання двох речень:

*«I світ почав розуміти, що це **терор** проти всіх. Це великий **терор**. — Everybody got to understand that this is the **terror** against everyone» [П1, 4:55];*

*«Це масштабна й підла війна, спрямована на **знищення** нашого народу. **Знищення** наших дітей, наших сімей, нашої держави, наших міст, наших громад, нашої культури. — We are talking about full-fledged war and unjustified one that is aimed **to terminate** our cultures, our nation, our people, our children» [П4, 5:45].*

Або був збережений лише частково:

*«I ми просимо **про відповідь**. **Про відповідь** від світу. **Про відповідь** на терор. — And we are asking **for a reply**. **For an answer** to this terror from the whole world» [П2; 4:32];*

*«Сьогодні я можу сказати: я маю **потребу**. **Потребу** в захисті нашого неба. — Today I can say, “**I have a need**”. **I need** to protect our sky» [П2, 5:39].*

Для посилення драматизму Президент також вдається до анафори — повторів слів на початку речень. Звертаючись до народу Ізраїлю, В. О. Зеленський говорить:

*«**Ти** бачив, як російські ракети вдарили по Києву, по Бабиному Яру. **Ти***

знаєш, що це за земля. **Там** поховані понад сто тисяч жертв Голокосту. **Там** давні кийські кладовища. **Там** єврейське кладовище. — **You** 've seen how Russian missiles targeted Kiev, Babyn Yar. **You** know this location. **You** know that this is a memorial site to the victims of the Holocaust» [П4, 7:53].

Президент спершу використовує анафоричне повторення «ти» у двох реченнях, а потім єдинопочаток «там» у трьох реченнях. У перекладі була відтворена лише анафора «You», яка однак була повторена у трьох реченнях проти двох реченнях оригіналу. Ми вважаємо, що експресивність вислову була збережена, а рішення перекладача використати єдинопочаток «You» у третьому реченні було зумовлене потребою використання конструкції «there is/ there are» для опису місця і необхідністю почути підмет оригіналу для миттєвого відтворення, що збільшило б декалаж і потенційно могло б погіршити якість перекладу. Проте в деяких випадках анафора була повністю вилучена:

«Але настало 24 лютого. День, який **перекреслив** усі ті зусилля. Всіх нас. **Перекреслив** старе значення слова «діалог». **Перекреслив** європейський досвід відносин із Росією. **Перекреслив** десятиліття історії Європи. — But on the 24th of February we saw ... (pause) what Russia really prepared to do. The very concept of dialogue was completely ignored» [П7, 6:30].

2.2.6. Синтаксична редуція

Серед синтаксично-стилістичних мовних засобів у проаналізованих промовах можемо також виділити синтаксичну редуцію. Фігура еліпсису характерна для діалогічного мовлення і надає політичним промовам розмовного характеру, якому притаманна емоційність, та дозволяє встановити близький контакт з аудиторією та забезпечити довірливу атмосферу. Крім того, еліптичні конструкції додають лаконічності, ритмічності та динамічності розповіді [6, с. 152]. Президент, як правило, використовує короткі еліптичні речення для акцентування уваги на важливих моментах. Глава держави, наприклад, послуговується контекстуальним неповним реченням для того, щоб наголосити, що ворог обстрілює не просто українську електростанцію, а найбільшу

електростанцію в Європі. У перекладі на цьому не було наголошено:

*«На восьмий день світ побачив, що з російських танків стріляють по атомній електростанції. **Найбільшій у Європі.** — On day 8 we have seen Russian tanks hitting the atomic power station» [П1, 4:55].*

Подібно до цього прикладу були вилучені еліптичні речення, у яких В. О. Зеленський акцентував увагу на обстрілах мирного населення:

*«На третій день російські війська не ховаючись били просто по людях, по житлових будинках. **Артилерією. Авіабомбами.** — The next day the artillery started fighting us» [П1, 3:22].*

Використання таких коротких речень полегшує сприйняття тексту промови, дозволяє аудиторії задуматися і яксравніше уявити описані в промові події. Короткими але змістовно наповненими реченнями Президент описує трагічну гибель вагітної жінки:

*«Жінку намагалися врятувати, боролися за її життя! Але вона **благала** лікарів про смерть. Благала полишити її, не надавати їй допомогу. Бо не знала, навіщо їй жити. **Вони боролися. Вона померла. В Україні. У Європі. У 2022 році.** — Some women were **asking** for the doctors to let them die. Because they couldn't see why it was worth to stay alive. There is a case of a woman who died with these regretful words on her lips» [П7, 2:27].*

Прості двоскладні непоширені речення були вилучені так само як і еліптичні речення на позначення місця і часу. Крім того, наратив Президента з самого початку будувався навколо конкретного випадку смерті однієї жінки. У перекладі ж ця історія узагальнена. Хоча перекладач спробував компенсувати експресивність вжитим епітетом «regretful» та метафоричним формулюванням «вмерти з цими словами на вустах», особливості мовленнєвого стилю В. О. Зеленського не були відтворені.

2.2.7. Триколон

Ще одним риторичним прийомом, яким послуговується В. О. Зеленський у своїх промовах є триколон, в основі якого лежить поєднання трьох слів, фраз

чи речень задля справлення сильного враження на адресата [61]. Президент говорить:

«На другий день відбивалися від атак у повітрі, на суші й на морі. — On Day 2 we have been fighting airstrikes» [П1, 2:37].

У синхронному перекладі випустився ряд однорідних членів речення, що в оригіналі було використано з метою відтворення масштабності атак та героїчності українських бійців. Крім того, цей ряд є алюзією до відомої промови колишнього прем'єр-міністра Великобританії Вінстона Черчилля. У цьому реченні також була необхідна граматична трансформація додавання, оскільки в оригіналі Президент використав односкладне речення з вилученим підметом, а для англійської мови характерна обов'язкова наявність підмета і присудка. Однак в більшості випадків фігура триколону була вдало відтворена у перекладі:

«Але загроза одна і у нас, і у вас – тотальне знищення народу, держави, культури. — But the threat we are facing is one for you and for us – total destruction of the nation, of the state, of the culture» [П4, 3:30]; «Партія, яка забрала мільйони життів, знищила цілі країни, намагалася вбити народи. — Party that killed millions, that destroyed entire nations, that tried to commit genocide» [П4, 3:30].

2.2.8. Риторичні запитання

Одним із найпоширеніших синтаксичних засобів експресивізації у політичному дискурсі є риторичне запитання, яке лише в 10 проаналізованих промовах було вжито 42 рази. Риторичне запитання сприяє діалогізації монологічного мовлення, слугує для смислового виокремлення, підвищує емоційний тон висловлювання та посилює увагу адресата, спонукаючи його до роздумів [6, с. 153]. Звертаючись до Європарламенту у перші тижні війни, Президент говорить:

«Вчора 16 дітей загинуло. І знов президент путін скаже, що це якась операція, і «ми б'ємо по військовій інфраструктурі». Де наші діти? На яких військових заводах вони працюють? На яких ракетах? Може вони в танках

іздять? 16 дітей ти вбив! —*Again and again president putin is going to say that is some kind of operation and “we’re hitting a military infrastructure”. Where are children? What kind of military factories do they work at? What tanks are they going with or launching cruise missiles? He killed 16 people, just yesterday*» [П2, 5:35].

З цього прикладу ми можемо зробити висновок, що риторичні запитання, як правило, не становлять труднощів для перекладача-синхроніста, адже їхнє відтворення не потребує додаткових ментальних зусиль на трансформацію референтного образу, як це відбувається, наприклад, при перекладі метафор. Аналізуючи цей приклад, принагідно зауважимо, що перекладач вдало використав трансформацію заміни для перекладу займенника другої особи однини «ти» на займенник третьої особи однини «він» («he»). Англійська мова не має розмежування між «ти» і «ви» і еквівалентом для обох займенників є «you». Але оскільки звернення до президента росії не було експліцитним, використання у даному фрагменті займенника «you» могло б сприйнятися як звернення та звинувачення членів Європарламенту у смерті дітей і стати причиною непорозуміння чи навіть конфлікту.

Дорікаючи ізраїльському урядові за недостатню підтримку, Президент вживає риторичні запитання, щоб спонукати адресата до роздумів:

«Що це? Байдужість? Розрахунок? Чи посередництво – без обрання сторони? Я залишу вам вибір відповіді на це запитання. І зауважу лише одне: байдужість вбиває. Розрахунки – вони часто помилкові. А посередництво може бути між державами. Але не між добром і злом. — What is this? Indifference? Or sitting on the fence? I am leaving this open question to you to answer. I would like to say clearly, indifference kills; calculations and interest kill; you can navigate between countries but not between good or bad» [П4, 9:05].

Риторичні запитання були збережені під час перекладу але був вилучений другий компонент («розрахунок»), який був важливим для побудови паралельних конструкцій, що базувалися на повторі.

2.2.9. Стратегія ввічливості: стилістичний аспект

У своїх промовах В. О. Зеленський вдається до гострої критики у питаннях, які є важливими для зовнішньої політики України:

- безпека («Зробіть те, що ви можете. Те, що ви повинні» [П1], «альянси не діють. Навіть небо закрити не можуть» [П1], «Хіба це завелике прохання?» [П2], «...інституції, які повинні були захищати нас від війни. Але... Вони не працюють. Ми це бачимо. Ви це бачите» [П2]);
- озброєння («Але чи можете ви пояснити, чому ми й досі звертаємося до всього світу, до багатьох країн по допомогу?... Що це? Байдужість?» [П4], «Можна довго запитувати, чому ми не можемо отримати від вас зброю» [П4]);
- санкції проти росії («Усі американські компанії повинні вийти з росії, з їхнього ринку» [П2], «ви маєте тиснути» [П2], «Усі американські порти мають бути закриті для російських товарів і кораблів» [П2], «Тож не будьте курортом для вбивць» [П5]).

Однак, для того, щоб заручитися підтримкою аудиторії паралельно із критикою В. О. Зеленський активно використовує також і кооперативну стратегію ввічливості, висловлюючи повагу та вдячність до закордонних колег. Урахування соціальних обставин і контексту (зокрема місця, мети і спрямування комунікації) та підлаштування свого висловлювання відповідним чином є запорукою «принципу кооперації» за П. Грайсом [59, с. 46]. Стратегія ввічливості у проаналізованих фрагментах реалізується за допомогою використання:

- поширених звертань («Шановний пане Прем'єр-міністр Беннет, дуже дякую за підтримку» [П4]);
- прощань («Дякую вам! Дякую за все» [П4], «Слава великій Україні! Слава Великій Британії» [П1]);
- висловів на позначення подяки («підтримкою, за яку ми **вдячні**» [П1], «окремо **вдячний** тобі, Борисе, мій друже!» [П1], «Я **вдячний** Президенту Байдену за особисту залученість» [П2]);

- компліментарних висловлювань, що містять епітети з позитивною оцінкою («*щирю відданість захисту України*» [П2], «*Я дякую тобі за ці **потужні** слова й дякую за твою особисту увагу – дуже **важливу** увагу для України*» [П10], «*Кожен в Ізраїлі знає, що ваша протиракетна оборона – вона **найкраща**. Вона **потужна**. Кожен знає, що ваша зброя – **сильна**. Кожен знає, що **ви молодці***» [П4]).

Клішоване звертання, з якого розпочинається виступ, є невід’ємною складовою політичних промов В. О. Зеленського. Звертаючись до урядів різних країн, Президент перераховує всіх присутніх у залі, до кого виголошується промова, адже це демонструє повагу до адресата:

*«Пане Спікере! **Пане Прем’єр-міністре!** Члени **уряду**, парламенту, **лорди**. Леді та джентльмени! — Mister Speaker... All the members of Parliament! Ladies and gentlemen!»* [П1, 0:47].

Під час синхронного перекладу вилучилися складові багатокomпонентного звертання, в той час як збереження порядку та всіх компонентів у звертанні є необхідним для відтворення потрібного реєстру (ступеня формальності) під час офіційних звернень такого масштабу. Як правило, звертання перекладаються усталеними клішованими фразами, які перекладач-синхроніст має вивчити до автоматизму, щоб не витратити на це додаткові ментальні зусилля.

Для проаналізованих виступів В. О. Зеленського характерне неодноразове повторення звертань усередині промови задля акцентування уваги на певних твердженнях. Хоча переклад цих одиниць не становить очевидних складнощів, у багатьох випадках ці лексеми були вилучені або відтворені частково:

*«I я окремо тобі вдячний, Борисе, **мій друже**. — And I am grateful to you, Boris»* [П1, 9:34].

Зауважимо, що типовою рисою звернень В. О. Зеленського є використання імені співрозмовника («*Борисе*» [П1], «*Роберто*» [П10], «*Джастіне*» [П9]). У такий спосіб Президент реалізує комунікативну тактику афіліації та намагається скоротити дистанцію і створити атмосферу дружнього спілкування [31, с. 59]. Стилiстичну функцію звертань в українській мові також посилює кличний

відмінок, який є відсутнім в англійській мові. Граматична субституція звертання на підмет дистанціює мовця від адресата:

«Народе Ізраїлю! *Tenep i y vas e takий вибір. — And this is why the Israeli people now need to choose to make a similar decision*» [П4, 10:22].

Звертання В. О. Зеленського здебільшого поширені пояснювальним словом, що має позитивну оцінку та вказує на ставлення адресанта до адресата:

«*Але відповідь все одно обирати вам, шановні брати й сестри. — You are the ones who need to answer these questions*» [П4, 10:15].

Проаналізовані приклади свідчать про те, що вилучення звертань при перекладі послаблює спонукальну функцію промови.

Подібно до вилучення ввічливого звертання «шановні брати й сестри» у вищенаведеному фрагменті, у перекладі не відтворились компліментарні висловлювання, які мали на меті прихилити до себе адресата. Звертаючись до народу Італії, В. О. Зеленський просить аудиторію уявити, що на місці України могли опинитися і вони. Оскільки таке порівняння могло б здатися зухвалим, Президент вживає епітет «прекрасний», що містить позитивну оцінку:

«(уявіть) Розбиту Геную, з якої рятуються люди, ваши прекрасні люди. — *Imagine destroyed Genua where people are trying to escape*» [П5, 7:49].

Прикметник був вилучений при перекладі, і, як наслідок, також зникає антитеза «розбитий» — «прекрасний», що увиразнює уявний наратив. Так само були вилучені емотивно-оцінні лексеми «щиро», «швидко»:

«*Ви підтримали нас – щиро, швидко. — You supported us*» [П5, 10:35].

Звертаючись до парламенту Японії, Президент знову використовує тактику компліменту для реалізації стратегії позитивної ввічливості [31, с. 58]. В. О. Зеленський характеризує японців як народ, що шанує свою культуру та цінності, але не хоче, щоб його слова сприймалися як пусті лестоці. Однак, у перекладі ця фраза була повністю вилучена:

«*Я говорю це не просто так, не голослівно. — Це насправді так*» [П6, 9:40].

Типовою рисою звернень Президента до парламентів світу є обережне поєднання гострої критики з ввічливими висловлюваннями. Так, Президент

дякує італійському народові за щирі і швидку підтримку, але наголошує на тому, що цього недостатньо і санкції повинні бути потужнішими; дякує Франції за її принципову позицію але засуджує французькі компанії, що не вийшли з французького ринку, називаючи їх спонсорами вбивств в Україні. Глава держави критикує бездієвість НАТО, але зауважує, що він не критикує нікого особисто:

«Так ми відчули це — я не хочу нікого образити — ми відчули, що альянси не діють. Навіть небо закрити не можуть. — Yes, we did feel that. We did feel that, unfortunately, the alliances don't work properly always and that no-flight zone cannot be enforced» [П1, 5:13].

Оскільки Президент зазначив, що він «не хоче нікого образити», перекладач вдався до мітігації всього вислову — стратегії пом'якшення мовленнєвої поведінки комунікантів [12, с. 201], при цьому вилучивши саму фразу, яка створювала психологічний комфорт адресата. В оригіналі присутня конкретика: Президент чітко стверджує, що НАТО не спроможна навіть закрити небо над Україною. Суб'єкт дії не відтворюється у перекладі, адже використовується пасивна конструкція «no-fly zone can't be imposed». Подібно до цього прикладу, твердження «альянси не діють» було пом'якшено до «the alliances don't work properly always» за допомогою лексичної трансформації додавання «properly always» (пор. «альянси не діють» — «альянси не завжди дієві»).

Перекладач також використовує лексичну трансформацію додавання при перекладі наказових речень:

«Посилуйте санкції проти держави-терориста. Визнайте її нареши державою-терористом. Знайдіть спосіб зробити безпечним наше українське небо. Зробіть те, що ви можете. Те, що ви повинні. — Please, increase the pressure of sanctions against this country. Please, recognize this country as a terrorist state. And please, make sure that our Ukrainian skies are safe. Please, make sure that you do what needs to be done» [П1, 9:38].

Як результат, наказові речення пом'якшуються завдяки додаванню лексеми «please», вживання якої є характерним для англійської мови. Таким

чином перекладач слідує стратегії ввічливості але вилучає гостру критику, яка є характерною для ідіостилю В. О. Зеленського, оскільки саме такі аргументи можуть спровокувати міжнародну спільноту до дій та переоцінки своїх миротворчих функцій.

Попри часті випадки пом'якшення критики, стратегія ввічливості не завжди була відтворена. Звертаючись до Конгресу, Президент пропонує аудиторії переглянути кадри воєнних злочинів на території України:

«**Я пропоную** подивитись відео. — **I ask** you to watch one video» [П2, 11:06].

Контекстуальний еквівалент «ask» перетворює пропозицію Президента на прохання. Оскільки відео містить кадри, які можуть шокувати, доречнішим було б відтворення лексеми «пропонувати» її прямим евівалентом «to offer», щоб аудиторія не відчувала жодного примусу до перегляду відео.

Завершуючи свою промову, В. О. Зеленський неодмінно дякує аудиторії та виголошує клішоване гасло «Слава Україні!». З метою реалізації тактики афіліації, прощаючись, Президент іноді використовує мову, на якій говорить адресат: «*Arigato gazaymas!*» [П6], «*Grazie Italia!*» [П5]. Завершуючи своє звернення до Великобританії, Президент використовує повторювальну конструкцію:

«Слава **великій** Україні! Слава **Великій** Британії! — «**Best of all** to Ukraine and to the **United Kingdom**» [П1, 10:07].

Традиційне кліше не було збережено в перекладі. У прощанні вилучено метафоричне використання епітету «великий», а також спостерігається порушення реєстру висловлювання. Синхронний перекладач ужив інверсивну неформальну сполуку «best of all» (від «all the best»). Вірним способом перекладу цього прощання був би «*Glory to great Ukraine! Glory to Great Britain*» для того, щоб відтворити гру слів («велика Україна» — «Велика Британія») та зберегти необхідний ступінь формальності і типове для мовленнєвого стилю В. О. Зеленського вживання паралельних конструкцій.

Хоча найбільш частотною трансформацією при синхронному перекладі є опущення, іноді необхідним є застосування трансформації додавання. Зокрема

це стосується перекладу слів, граматичні категорії яких відсутні у мові перекладу, як-от: ти / ви, українки / українці. Фемінітивна форма «українки» часто використовується у звертаннях Президента, адже наголошення на тому, що представники обох статей боронять державу демонструє відданість усього українського населення:

- (1) «Слава усім українцям і українкам, хто в бою! — *Glory to all Ukrainians and who fight*» [П10, 15:52];
- (2) «Я прошу вас зараз вшанувати хвилиною мовчання пам'ять тисяч українців та українок, усіх тих, хто був убитий внаслідок вторгнення Росії на територію нашої мирної України. — *I'd like to ask for a minute of silence for the thousands of Ukrainian men and women and children who have been killed following the Russian invasion*» [П7, 2:58].

У першому прикладі перекладач не розрізнив громадян України за статтю та узагальнив їх до «Ukrainians». Другий приклад натомість демонструє вдале застосування трансформації додавання «men, women, children». Додавання лексеми «children» було необхідним, оскільки слова «man» та «woman» вживаються на позначення дорослих осіб. Таким чином, ряд із трьох компонентів утворює фігуру триколону та додає перекладеному тексту більшої експресивності. Додавання було необхідним і в наступному прикладі:

«Дякую за вашу й за твою принциповість, енергійність. — *Thank you for your and your principal and energetic approach*» [П10, 0:54].

Висловлюючи подяку членам Європарламенту («ви»), Президент особисто звернувся і до Роберти Мецоли («ти»). Однак, перекладач вжив займенник «you» у двох випадках, чим порушив логічний зв'язок речення. Ми вважаємо за доцільне відтворення цього речення або вживши займенник «you» лише один раз або за допомогою трансформації додавання: «*I thank you all and you, Roberta, personally*».

Висновки до другого розділу

Отже, ми проаналізували основні лексичні та стилістичні особливості

промов В. О. Зеленського виголошених до міжнародної аудиторії та перекладацькі прийоми під час їхнього синхронного відтворення англійською мовою. На лексичному рівні для мовленнєвого стилю Президента характерне вживання експресивної лексики з негативним емоційним забарвленням, лексем на позначення універсальних духовних і соціальних цінностей та семантикою об'єднання, метафор та епітетів, прецизійної лексики. Труднощі перекладу лексичних одиниць полягають у необхідності підбору найточнішого відповідника, що ускладнюється роботою у синхронному режимі. Тому втрати під час цього виду перекладу є неминучими. Основні хиби синхронного перекладу були спричинені використанням трансформації узагальнення або вилучення при перекладі персуазивних елементів чи тверджень, що є ключовими для розуміння та сприйняття сенсу повідомлення. Тактика дискредитації ворога була не завжди ефективно реалізована у перекладі, оскільки задля компресії були вилучені змістовні лексеми (як-от «геноцид», «варварство»), або повтор лексем з негативним емоційним забарвленням (як-от повтор «бомба»). Також не були відтворені лексеми зі зменшено-пестливими суфіксами («діточки»). Метафори або перекладалися дослівно, або зовсім вилучалися. Прецизійна лексика у більшості випадків була відтворена у перекладі. Проте, іноді швидкий темп мовця зумовлював вилучення несуттєвих елементів.

Серед стилістичних особливостей притаманних мовленнєвому стилю В. О. Зеленського, які були проаналізовані у цьому розділі: чіткість структурування промов, що реалізується зокрема за допомогою анафори; вибудова опозиції «ми — вони», для чого Президент використовує прийом алюзії та антитези; вживання повторювальних конструкцій (анафори та анадиплозису), еліптичних речень, триколону, риторичних запитань. Найефективніше у синхронному перекладі відтворювалися риторичні запитання, триколон, анафора, антитеза та алюзія. Фігура анадиплозису здебільшого не була збережена через об'єднання двох речень в одне під час перекладу. Еліптичні речення, які повторювали та наголошували на попередньому твердженні, як правило, вилучалися. Крім того, для промов до парламентарів характерною

рисуою є контрастне поєднання компліментарної тактики для висловлення поваги до аудиторії та тактики конфронтації для критики щодо недостатньої підтримки України. Проаналізовані приклади демонструють частотне вилучення звернень та компліментарних висловлювань, які націлені на реалізацію комунікативної тактики афіліації. Однак, гостра критика, яка, наприклад, висловлена активною формою дієслова із зазначенням суб'єкта виконання дії, була перекладена пасивними конструкціями. При перекладі наказових речень переклад-синхроніст був схильний використовувати додавання лексеми «please». Відтворення фемінтивів та розмежування за статтю, що є типовою рисою ідіостилію В. О. Зеленського, забезпечувалося додаванням лексем «men», «women». Загалом труднощі та хиби під час перекладу стилістичних засобів здебільшого були зумовлені неспроможністю перекладача-синхроніста одразу розпізнати певний стилістичний прийом і повернутися та виправити себе, щоб передати наявну експресивність оригіналу. Серед прийомів, які компенсували певний ступінь експресивності при перекладі було вживання емоційно-оцінних прикметників, допоміжного підсилювального дієслова «to do», ідіоматичних висловлювань. Крім того, акцентування уваги перекладач-синхроніст здійснював за допомогою паузації, прискорення темпу, наголосу.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДЕНИХ ТЕКСТІВ ПРОМОВ НА ОФІЦІЙНОМУ САЙТІ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРЕЗИДЕНТА)

3.1. Лексичні особливості письмового перекладу текстів промов

В. О. Зеленського

Письмовий переклад є характерним для усіх видів промов В. О. Зеленського, адже навіть ті звернення, які були виголошені в режимі реального часу та перекладені синхронно, згодом дублюються письмовою англійською версією на офіційному сайті інтернет-представництва Президента. Англійська версія відіграє важливу роль, тому що саме з неї промови найчастіше перекладаються на інші мови та публікуються у збірках [43]. Оскільки у попередньому розділі ми послуговувалися зверненнями до міжнародної аудиторії в режимі реального часу, що передбачало потребу в синхронному перекладі, досліджуючи особливості письмового перекладу, ми звернемо увагу на промови, які передусім були націлені на українськомовну аудиторію та записувалися заздалегідь. Своєю чергою це дозволить нам охопити різні типи промов та більш обширно охарактеризувати типові риси ідіостилю В. О. Зеленського.

Для нашого дослідження у цьому розділі ми відібрали 100 перекладених фрагментів із 10 промов, виголошених на тиждень [П11], місяць [П12], 50 днів [П13], 4 місяці [П16], рік [П18] від початку повномасштабної війни, а також привітання з Днем Незалежності [П17], Великоднем [П20], звернення з нагоди Дня пам'яті та примирення [П14] та приклади щоденних звернень від 27 травня 2022 року [П15] та 6 березня 2023 року [П19].

3.1.1. Лексичні особливості звернень до української аудиторії

Проаналізовані політичні промови, які в першу чергу адресовані українцям, покликані прозвітувати про ситуацію на полі бою, висловити

співчуття, пробудити та підтримати патріотичний дух народу. Тому вони вирізняються вживанням:

- військової термінології

(«фугасні бомби», «крилаті ракети», «HIMARS», «Patriot», «Abrams», «IRIS-T», «Challenger», «NASAMS», «Leopard», «генерал», «командувач», «бліндаж», «тероборона», «піхота», «десантники», «прикордонники», «сухопутні війська», «артилерія», «мародерство»);

- аббревіатур та скорочень

(«Фау», «есесівці», «БМП», «ГрО», «ППО», «ССО», «СБУ», «ОДА», «Головком», «ФOPівець»);

- реалій

а) географічних (Чорнобаївка, Буча, Ірпінь, Бородянка, Миколаїв, Гостомель, Волноваха, Успенський собор, площа Свободи);

б) історичних («Київська Русь», «віче», «гетьман», «кошовий отаман», «цар», «козак», «голодомор», «Голокост», «Бабин Яр», «Великий терор»);

- зневажливої лексики

(«орки», «рашисти», «покидьки», «дно», «потвори»);

- варваризмів

(«русскій мір», «хлопок», «русскій воєнний корабль»);

- метафор

(«лоб оборони», «прикордоння між орками та ельфами», «Коли в демократії знову вирости зуби», «вигризати свою долю», «побачити справжнє нутро», «перелом у війні», «Україну атакував інший вірус»);

- епітетів

(«незламний», «непереможний», «пригнічений», «безжальний», «страшний», «цинічний», «моторошний», «примарний»);

- фразеологічних виразів

(«стерти з лиця землі», «не лишити каменя на камені», «бити вогнем і мечем»).

3.1.2. Військова термінологія та аббревіатури

Основний спосіб перекладу військових термінів — підбір лексичного еквівалента, який точно збігається зі значенням конкретного слова [36, с. 307]. Прямі відповідники були застосовані для перекладу таких термінів:

«Піхота» — «*infantry*»; «артилерія» — «*artillery*»; «десантники» — «*paratroopers*»; «прикордонники» — «*border guards*»; «бліндаж» — «*dugout*»; «крилаті ракети» — «*cruise missiles*»; «секретна база» — «*secret base*»; «ядерна держава» — «*nuclear state*»; «окупант» — «*occupier*»; «блокада» — «*blocade*»; «Збройні Сили України» — «*the Armed Forces of Ukraine*»; «Сухопутні війська» — «*Ground Forces*»; «Повітряні та Військово-Морські сили» — «*Air and Naval Forces*».

Низка військових термінів, які вживає Президент, були запозичені з англійської мови без асиміляції, тому їхнє відтворення англійською мовою не потребує жодних трансформацій:

«На доказ можна сказати тисячі слів, але достатньо кількох. **HIMARS, Patriot, Abrams, IRIS-T, Challenger, NASAMS, Leopard.** — *There are thousands of words to prove it, but a few will suffice.* **HIMARS, Patriot, Abrams, IRIS-T, Challenger, NASAMS, Leopard**» [П18].

Назва зброї українського виробництва під час перекладу транслітерується: «Наша «**Стугна**». «**Вільха**». — *Our **Stuhna. Vilkha***» [П18].

Значну частку військової термінології складають аббревіатури та скорочення. Основними способами перекладу скорочених лексичних одиниць є транслітерація, транскрипція, калькування, експлікація та еквівалентний переклад [4, с. 82]. Оскільки серед аббревіатур та скорочень, якими послуговується Президент у своїх промовах, здебільшого лексеми на позначення специфічних для українського суспільства понять, еквівалентні скорочення відсутні у мові перекладу. Тому перекладачеві доводиться застосовувати прийом експлікації та калькування і відтворювати скорочену одиницю повною перекладеною формою. Це ілюструють приклади наведені нижче:

Абревіатури:

«ППО» (від «протиповітряна оборона») — «air defense»; «ССО» (від «Сили спеціальних операцій») — «the Special Operations Forces»; «СБУ» (від «Служба безпеки України») — «the Security Service»; «ТрО» (від «територіальна оборона») — «the territorial defense units».

Скорочення:

«Нацгвардія» (від «Національна гвардія») — «the National Guard»; «Головком» (від «Головнокомандувач») — «the Commander-in-Chief».

Іноді переклад абревіатур також потребує конкретизації. Так, Президент використовує абревіатуру «Фау», що позначає вид «зброї відплати» (нім. «Vergeltungswaffe» або скорочено «V-Waffen»). Абревіатура утворилась від німецької літери «V», що читається, як «фау». Оскільки в англійській мові використовується або загальне скорочення «V-weapons», або розрізнення на «V-1», «V-2», «V-3», перекладач конкретизував тип зброї, спираючись на фонові знання або додаткові джерела інформації:

«Вони пам'ятають, як Лондон бомбардували 57 ночей поспіль. Як «Фау» падали на Белфаст, Портсмут, Ліверпуль. — They remember London being bombed for 57 nights in a row. Remember how V-2 hit Belfast, Portsmouth, Liverpool» [П14].

Відтворення поняття відповідним еквівалентним скороченням вимагає від перекладача уникнення двозначності чи незрозумілості. В. О. Зеленський у своїх промовах часто використовує термін «Ставка», що є скороченням від «Ставка Верховного Головнокомандувача Збройних сил України» (англ. «the Staff of Supreme Commander-in-Chief»). Переклад цього поняття за допомогою одного компонента «Staff» може бути незрозумілим для реципієнта, який не ознайомлений з найменуванням органів військового керівництва України:

«Почав сьогоднішній день із засідання Ставки. Детальне засідання. — I started the day with a meeting of the Staff. A detailed meeting» [П19].

3.1.3. Переклад реалій

Українська дослідниця Р. П. Зорівчак визначає реалії як лексеми, що

увібрали у себе етнокультурну інформацію, яка є відсутньою в об'єктивній дійсності мови реципієнта [14, с. 58]. Наприклад, за власними назвами, які вживає Президент для позначення населених пунктів та пам'яток архітектури, закріплена також певна конотативна інформація: Чорнобаївка — це не просто село під Херсоном, де знаходиться український аеродром, а відомий український інтернет-мем, символ знищення російських військ; Буча — це місто-герой України, символ звірств армії росії в Україні через масове вбивство цивільного населення, також відоме як Бучанська різанина; площа Свободи — найбільша площа Європи, яка розташована в центрі Харкова і яка зазнала ракетного удару; драмтеатр в Маріуполі — місце, яке використовувалося як бомбосховище і яке зазнало авіаудару попри надпис «діти» великими літерами перед будівлею. Згадка про ці місця одразу викликає відповідні асоціації в україномовній аудиторії. В проаналізованих фрагментах реалії, як правило, були перекладені англійською мовою за допомогою транслітерації:

*«Перша й не остання **Чорнобаївка**. — The first and not the last **Chornobaivka**»; «Обстріли пологового будинку, драмтеатру в **Маріуполі, Миколаївської ОДА, площі Свободи в Харкові, вокзалу в Краматорську**. — The shelling of the maternity hospital, the drama theater in **Mariupol, Mykolaiv Regional State Administration, Svobody Square in Kharkiv, the train station in Kramatorsk**» [П18].*

Транслітерація є ефективним способом відтворення реалій у цих випадках, адже з контексту зрозуміло, що ці місця зазнали обстрілів чи ракетних ударів і за пошуковим запитом англійськомовна аудиторія має змогу знайти більше деталей щодо тієї чи іншої події. Можливим варіантом перекладу цих лексем є транскрибування з виноскою або гіпер-посиланням, де читач одразу зможе віднайти потрібну інформацію. Іноді транскрибування в аналізованих прикладах також поєднувалось із додаванням задля уточнення:

*«Ми отримали статус кандидата до ЄС, повернули **Зміїний**, почули першу «бавовну» в Криму, побачили салюти на складах окупанта й Антонівський міст. — We received EU candidate status, returned **Zmiinyi Island**, heard the first*

"Bavovna" in Crimea, saw fireworks at the occupier's warehouses and Antonivskiy Bridge» [П18].

У цьому фрагменті Президент вживає ще одну культурно марковану одиницю, а саме лексему «бавовна», яка була транслітерована англійською мовою. Слово «бавовна» є неологізмом, який виник унаслідок використання російськими ЗМІ евфемізму «хлопок» на позначення вибуху. Омограф «хлопок» перекладається українською мовою як «бавовна» [72]. Тому цю лексему використовують на позначення вибухів по позиціях окупантів. Оскільки для англосовної цільової аудиторії транслітероване поняття здебільшого є незрозумілим, ми вважаємо за потрібне уточнення значення цього слова, а саме «explosion».

Зауважимо, що іншою поширеною трансформацією для перекладу реалій було калькування — відтворення морфемного складу слова або складових частини стійкого словосполучення у мові перекладу:

«Що саме можуть дати Росії руйнування на Салтівці чи на площі Свободи? — What exactly can destruction on Saltivka or on Freedom Square give to Russia?»

В. О. Зеленський також робить короткі екскурси в минуле і використовує в своєму мовленні історичні реалії, щоб провести паралелі з подіями минулого і наголосити на випробуваннях, через які довелось пройти українському народові. Ці слова і сполуки слів відтворюються за допомогою:

- транскрибування: «гетьман» — «hetman»; «отаман» — «otaman»; «цар» — «tsar»; «голодомор» — «Holodomor»; «Голокост» — «Holocaust»; «Бабин Яр» — «Babyn Yar»;

- калькування: «Революція на граніті» — «the Revolution on Granite»; «Помаранчева революція» — «the Orange Revolution»; «Небесна сотня» — «the Heavenly Hundred»; «Революції Гідності» — «Revolution of Dignity»; «Великий терор» — «the Great Terror».

3.1.4. Зневажлива лексика

Говорячи про окупантів, Президент використовує такі зневажливі лексеми як «орки» («orcs»), «рашисти» («Rashists»). «покидьки» («scums»), «дно» (вилучено в перекладі), «потвори» («monsters»):

«Будь-яких покидьків, які здатні стріляти в мирних людей. — Any scum capable of shooting at civilians» [П12].

Лексеми «покидьки», «дно», «потвори» вживаються в переносному значенні морально розкладених, жорстоких людей і можуть бути перекладені за допомогою варіантних еквівалентів «scums», «monsters», «scum of the earth», «the dregs of society», «underworld», «riff-raff». Лексема «орк» відтворюється прямим еквівалентом «orc», адже слово було запозичене з англійської мови. В староанглійській мові ця лексема функціонувала у значенні «потвора», а сучасного значення істот, схильних до війни, насилля й жорстокості, слово набуло завдяки творам англійського письменника Дж. Толкіна, де орки змальовані понівеченими ельфами [69]. В. О. Зеленський використовує цю антитезу у своїй промові:

«Україна – не місток, не подушка між Заходом і Росією, не буфер між Європою та Азією, не сфера впливу, не «сіра» зона, не транзитна територія. Не прикордоння між орками та ельфами. — Ukraine is not a bridge, not a pillow between the West and Russia, not a buffer between Europe and Asia, not a sphere of influence, not a "gray" zone, not a transit territory. Not the border between orcs and elves» [П16].

Неологізм «рашист», співзвучний зі словом «расист», утворився від інтернаціоналізму «фашист» та англійського слова «Russia» [62]. Тому новотвір здебільшого вживається в паралельних конструкціях для уподібнення окупантів з фашистами або нацистами:

«Раніше дідусі розказували онукам, як били нацистів. Тепер онуки розповідають дідусям, як б'ють рашистів. — Grandfathers used to tell their grandchildren how they beat the Nazis. Now grandchildren tell their grandfathers how they beat the Rashists» [П18].

При перекладі англійською мовою неологізм транслітерується та не потребує жодного додавання, адже негативна конотація слова забезпечується співзвучністю зі словами «russia», «racist», «fascist».

У своїх зверненнях на початку повномасштабної війни Президент періодично звертався і до російського населення, використовуючи при цьому російську мову. Аналіз промов В. О. Зеленського показав, що останнім часом Президент вдається лише до поодиноких чужомовних вкраплень. Неасимільовані слова та вирази називаються варваризмами [5, с. 169]. Такі слова і словосполучення, як «*русскій мір*», «хлопок», «*русскій воєнний корабль*», саркастично вживаються Президентом, щоб висловити зневагу до ворога. Однак, у письмовому перекладі перехід чи вказівка на перехід на російську мову не зазначена:

*«Символом цього стали прикордонники зі Зміїного й маршрут, за яким вони відправили **«русскій воєнний корабль»**. — The symbol of this was the border guards of Zmiinyi Island and the route they told **the Russian warship**»* [П18].

Слово «хлопок» (укр. «бавовна») використовується в росії як евфемізм на позначення вибухів. В англійській версії варваризм не зберігся. Перекладач відтворив лексему прямим еквівалентом «claps»:

*«Ворог думав, ми зустрінемо квітами й шампанським. Натомість отримав вінки та коктейлі Молотова. Чекав на овації, а чує **«хлопки»**. — The enemy thought we would greet him with flowers and champagne. Instead, he received wreaths and Molotov cocktails. He was waiting for an ovation, but hears **"claps"**»* [П17].

Оскільки відповідник «claps» не містить у собі негативну конотацію та не передає сенс вихідного слова, на нашу думку, цю одиницю доречно перекласти як «explosions».

Поняття «русскій мір» (укр. «російський світ») — це ідеологічна доктрина епохи панування путінізму, символ знуцань та ненависті до інших народів. У перекладі англійською мовою це поняття було відтворено за допомогою калькування:

«Весь світ чітко усвідомив, що насправді означає «русскій мір». — The whole world clearly realized what the Russian world really means» [П18].

Оскільки ця сполука слів є цілісним поняттям, ми вважаємо, що ця одиниця має бути або транслітерована («Russkiy mir»), або взята в лапки («the Russian world»).

3.1.5. Експресивна лексика: метафори, епітети, фразеологічні вирази

Для увиразнення свого мовлення та посилення впливу на слухача Президент вживає метафори, епітети та фразеологічні вирази. Проаналізовані приклади свідчать про поширеність прямого перекладу при відтворенні метафор. Через те, що образні конотації експресивних лексем є подібними у мовній свідомості носіїв української та англійської мов, метафора перекладається дослівно способом калькування:

«Вони кидають їх у найстрашніші бої, буквально в лоб нашій обороні. — They throw them into the worst battles, literally in the frontal of our defense» [П13].

«Коли в демократії знову виросли зуби. — When democracy grew teeth again» [П17].

«Рівно тиждень тому Україну атакував інший вірус. Інша хвороба. І ті, хто страждає на тяжку анексію та окупацію чужих земель. Гострий припадок агресії, манія величі, манія переслідування... Танки та інша бронетехніка – просто як сарана. — Exactly a week ago, Ukraine was attacked by another virus. Another disease. By those who suffer from severe annexation and occupation of foreign lands. One week ago, at 4 am. Acute fit of aggression, megalomania, delusion of persecution. Tanks and other armored vehicles - simply like locusts» [П11].

Іноді перекладач схильний використовувати метод лексичної заміни попри наявність прямого відповідника вихідної метафори, як-от «breakthrough» для позначення «перелому»:

«І перший перелом у війні. — And the first turning point in the war» [П18].

У проаналізованих промовах В. О. Зеленський неодноразово використовує

дієслово «вигризати», що означає сумлінно та завзято боротися задля здобуття свободи, долі, незалежності, тощо:

«Нам важко, але ми стиснули кулаки й **вигризаємо** свою долю. — *It is difficult for us, but we clenched our fists **fighting** for our fate*» [П17].

«Зрозуміли, що попри будь-яку допомогу й підтримку ніхто, крім нас, не **вигризатиме** нашу незалежність. — *We understood that despite any help and support, no one but us will **fight** for our independence*» [П17].

«І ми бились. І **вигризували** кожену добу. — *And we fought. And we **fiercely fought** for every day*» [П18].

Наведені приклади ілюструють використання прийому деметафоризації, коли при перекладі відтворюється буквально значення метафори. У перших двох реченнях експресивна лексема «вигризати» була перекладена нейтральним відповідником «fight» («боротися»). Лише в останньому прикладі експресивність була компенсована за допомогою якісно-означального прислівника «fiercely» («люто»), що увиразнює алітерацію «**f**iercely **f**ought **f**or». Алітерація також була вжита і у першому прикладі: «**f**ists **f**ighting **f**or our **f**ate». На думку Лободи Ю. А., додавання лексичних компонентів, емоційно-оцінних модифікаторів та інтенсифікаторів покликане компенсувати експресивність оригіналу [22, с. 15].

Емоційну характеристику своїм словам В. О. Зеленський додає вживанням образних означень — епітетів:

«**безжальне** вторгнення» — «**ruthless** invasion» [П18]; «**серйозні** кроки» — «**meaningful** steps» [П18]; «**страшна, безмежно цинічна** війна» — «**terrible, absolutely cynical** war» [П18]; «**моторошні** вибухи» — «**terrible** explosions» [П18]; «**примарні** шанси» — «**illusory** chances» [П18].

Відтворення епітетів при письмовому перекладі не становить труднощів, адже у всіх випадках прикметники були перекладені варіантними еквівалентами, які здатні викликати в аудиторії відповідні асоціації. При цьому також зберігаються персоніфіковані означення:

«**гордий і охайний** Харків» — «**proud and tidy** Kharkiv» [П18]; «**скалічені** долі, **закатовані** душі» — «**crippled** destinies, **tortured** souls» [П18].

Воєнна тематика промов глави держави передбачає використання слів з семантикою боротьби та знищення. Так Президент послуговується синонімічним рядом фразеологічних виразів зі значенням «нещадно знищити, розгромити»:

«Вже місяць нашому захисту від намагання нас знищити. Стерти з лиця землі. — *It's already a month of our defense against the attempt to destroy us. Wipe off the face of the earth*» [П12].

«Від нього не лишиться каменя на камені — *There will be no stone left of it*» [П14].

«Усі, хто б'є окупантів вогнем і мечем міжнародного права, домагається нових санкцій, визнання держави-терориста державою-терористом. — *All those who are fighting the occupiers with fire and sword of international law, achieving new sanctions and recognition of the terrorist state as a terrorist state*» [П18].

Вищенаведені приклади ілюструють відтворення фразеологічних одиниць за допомогою фразеологічного еквіваленту, що зберігає образність та експресивність оригінального виразу. Подібно до перекладу метафори, такий прийом зумовлений наявністю в обох мовах схожих образних конотацій, а також спільністю походження фразеологізмів, як-от фразеологізм біблійного походження «не залишити каменя на камені»/ «not to leave one stone upon another» (Євангеліє від Матвія, розділ 24 вірш 2 [53]) або фразеологізм «вогнем і мечем», що походить від афоризму Гіппократа: «Чого не лікують ліки, те виліковує залізо; чого не лікує залізо, те виліковує вогонь» [42].

3.2. Стилiстичнi особливостi письмового перекладу текстiв промов

В. О. Зеленського

Серед стилістичних особливостей мовного стилю В. О. Зеленського у промовах до українців можемо виділити характерне вживання:

- антитези для протиставлення;
- повторів для наголошення на найважливіших моментах;
- еліптичних речень задля ритмічності та лаконічності;

- триколону для надання мовленню ритму та посилення твердження;
- риторичних запитань для акцентування уваги;
- гри слів для експресивності та сатиричності.

3.2.1. Антитеза

Характерна для ідіостилю В. О. Зеленського антитеза будується на паралелізмі синтаксичних конструкцій задля підкреслення контрасту. Паралельні конструкції з протиставленням вживаються на позначення змін, які довелося пережити українцям у зв'язку з повномасштабною війною, та незламності народу:

«Хотіли, щоб ми мовчали. Але нас почув увесь світ. — *They wanted us to **be silent**. But the whole world **heard** us» [П11].*

«Ми прокинулися рано й відтоді не засинаємо. — *We **woke up** early and **haven't fallen asleep** since» [П18].*

«Ми не підняли білий прапор, а стали боронити синьо-жовтий. — *We did not raise the **white** flag, and began to defend **the blue and yellow***» [П18].

«(ми побачимо) хто друг, хто партнер, а хто продався і зрадив. — *Who is a **friend**, who is a **partner**, and who **betrayed** us for money» [П12].*

«І більше жодних чорно-білих снів, а тільки синьо-жовта мрія. — *And no more **black and white** dreams, only a **blue and yellow** dream» [П14].*

«Він (прапор) неодмінно підійметься на всій нашій Богом даній землі. На всіх тимчасово окупованих чортами територіях. — *It will certainly be raised in all our **God**-given land. In all territories temporarily occupied by **devils***» [П20].

Приєм антитези не становить складнощів для перекладача, адже вживання прямих еквівалентів при перекладі антонімів забезпечує відтворення цієї стилістичної фігури. При цьому розбіжності у структурі двох мов зумовлюють використання граматичних трансформацій додавання («синьо-жовтий» — «the blue and yellow») та заміни частин мови («хто продався і зрадив» — «*who betrayed us **for money***»).

Антоніми також лежать в основі ще одного стилістичного засобу

поєднання протилежних та суперечливих понять — оксиморону:

«Уранці 24 лютого почалася темна ніч. — On the morning of February 24, a dark night began» [П20].

Лексичні трансформації при відтворенні цієї стилістичної фігури представлені вживанням прямих відповідників. На граматичному рівні необхідними є трансформація додавання («уранці» — «on the morning»), та перестановки слів («24 лютого» — «of February 24»; «почалася темна ніч» — «a dark night began»). Ці трансформації спричинені тим фактом, що українська мова є синтетичною, а англійська мова — аналітичною. Крім того, для аналізованих мов типовим є відмінне розташування реми (нової інформації) і теми (відносно відомої інформації).

3.2.2. Повторювані конструкції

В проаналізованих промовах була вжита низка стилістичних фігур, в основі яких лежить повтор, а саме: анафора (єдинопочаток), епіфора (єдинокінець), анадиплосис (повтор останніх членів речення на початку наступного речення), полісиндетон (повтор сполучника).

Анафора у висловах Президента часто поєднується з використанням паралельних структур для передачі паралельної ідеї:

«Ми всі – українці. Ми всі – європейці. Ми всі – вільні люди вільного світу. — We are all Ukrainians. We are all Europeans. We are all free people of the free world» [П12].

«Вони пригнічені. Вони приречені. — They are demoralized. They are doomed» [П11].

«Ми ніколи їх не забудемо. Ми ніколи цього не пробачимо. Ми ніколи не заспокоїмося. — We will never forget them. We will never forgive that. We will never rest» [П18].

Наведені приклади демонструють збереження анафори та синтаксичного паралелізму завдяки дослівному перекладу вихідних лексичних одиниць. Однак, іноді граматичні відмінності мов вимагають використання трансформації

перестановки слів і, як наслідок, анафора замінюється епіфорою.

«Саміт НАТО. Саміт Євросоюзу. Саміт «Великої сімки». — NATO Summit. EU Summit. G7 Summit» [П12].

У деяких випадках В. О. Зеленський вживає анафору разом з епіфорою:

«Україна об'єдналася по-справжньому. Україна б'ється по-справжньому. Україна точно переможе. По-справжньому! — Ukraine has truly united. Ukraine is truly fighting. Ukraine will definitely win. Truly!» [П16].

Анафора, яка на синтаксичному рівні виражена підметом «Україна», була вдало відтворена при перекладі. Однак, єдинокінець «по-справжньому» був змінений на повтор усередині речення, що зумовлено розташуванням прислівника «truly» перед смисловим дієсловом.

Епіфора також відтворюється за допомогою граматичної трансформації заміни частин мови. Наприклад, епіфора, яка виражена прислівником «соромно», змінюється на іменник «shame». При цьому особливості функціонування англійської мови вимагають додавання дієслова-зв'язки «to be» та неозначеного артикля «a» перед іменником, що разом утворює складений іменний присудок:

«Бути байдужим, неактивним, повільним соромно. Бути нерішучим і занадто обережним – соромно. Говорити мляво, розмито й занадто дипломатично – соромно. Не підтримувати Україну – соромно. — Being indifferent, inactive and slow is a shame. Being indecisive and too cautious is a shame. Speaking sluggishly, vaguely and too diplomatically is a shame. Not supporting Ukraine is a shame» [П17].

Стилістична фігура анадиплозису, що полягає у повторі кінцевого дієслова «зміцнити» на початку наступного речення, при перекладі не була збережена:

«Наша віра зміцніла. Зміцнів наш дух. — Our faith has grown stronger. Our morale has been reinforced» [П18].

Відсутність анадиплозису в перекладі зумовлена тим, що синтетичність української мови дозволяє вживати речення з непрямым порядком слів, адже відношення між словами виражається за допомогою флексій. Натомість в англійській мові, яка є аналітичною, порядок слів є фіксованим, а інверсія

застосовується в обмежених конструкціях [7, с. 86]. Однак, експресивність вислову Президента була збережена завдяки паралелізму синтаксичних конструкцій, єдинопочатку «our» та алітерації, в основі якої лежить повтор приголосного звука «r» («grown», «st^ronger», «morale», «reinforced»).

Повторюваний сполучник «і» був перекладений прямим еквівалентом «and». Таким чином, у перекладі відтворюється полісиндетон:

«I ми бились. I вигризли кожну добу. I ми вистояли в другий день. А далі – в третій. — And we fought. And we fiercely fought for every day. And we endured the second day. And then - the third» [П18].

3.2.3. Синтаксична редукція

Лаконічність звернень Президента реалізується за допомогою коротких односкладних речень та еліпсу — навмисного пропуску слів. Короткі непоширені називні речення відтворюються відповідними реченнями в англійській мові, що зберігає вихідний ритм промови:

«Україна. Європа. Світ. Людство. — Ukraine. Europe. World. Humanity» [П16].

Складнощі виникають під час перекладу неповних речень, зокрема односкладних речень з вилученим підметом. Зазвичай у таких випадках підмет ідентифікується з контексту і додається при перекладі англійською мовою, тому що пропуск обов'язкового елемента може призвести до граматично неправильного речення:

«Якщо зможемо юридично – значить, юридично. Зброєю – значить, зброєю. — If we can do it legally, then we will do it legally. If we can do it with weapons, then we will do it with weapons» [П17].

Проте в деяких випадках неповні речення В. О. Зеленського були перекладені неповними реченнями англійською мовою:

- з вилученням формального підмета «it» та дієслова-зв'язки «to be»:

«Ми зробили вибір. Для когось – це Маріуполь. Для когось – Монако. — We made a choice. For some, it is Mariupol. For some – Monaco» [П17].

- з вилученням підмета «russian troops/ they»:

«Російські війська руйнують наші міста. Вбивають без розбору цивільних людей. Гвалтують жінок. Викрадають дітей. Розстрілюють біженців. Захоплюють гуманітарні колони. Займаються мародерством. — *Russian troops destroy our cities. Kill civilians indiscriminately. Rape women. Abduct children. Shoot at refugees. Capture humanitarian convoys. They are engaged in looting» [П12].*

Вживання таких граматично неправильних речень зумовлюється тим, що з контексту читач зможе легко зрозуміти сенс повідомлення. Крім того, останній приклад, що містить короткі речення з вилученим підметом, може сприйматися як речення з однорідними присудками, якщо на місці крапок поставити коми. Крапки в даному випадку слугують для паузації та акцентування уваги. Повторення підмета не є обов'язковим зокрема через те, що у цьому фрагменті наголошується на чисельності злочинів російських військ, і додавання підмета уповільнить швидкий темп Президента при перерахунку цих злочинів.

3.2.4. Триколон

Для максимального впливу на слухача В. О. Зеленський активно використовує ряд з трьох ритмічних мовних одиниць:

«Великий бізнес зрозумів, що гроші все-таки пахнуть. Кров'ю, гаром, смертю. — *Big business realized that money still smells. With blood, cinder, death*» [П17].

«Спалена, зруйнована та знищена. — *Burnt, wrecked and destroyed*» [П17].

«А з нею – смерть, біль та морок. — *And with it – death, pain, and darkness*» [П20].

Триколон у висловах Президента здебільшого поєднується з іншими стилістичними засобами, наприклад повторами чи алітерацією. Повтори не становлять складнощів при перекладі, адже дослівний переклад забезпечує відтворення триколону та повтору:

«Це люди справді незламні, справді сміливі, справді віддані добрій справі.

— *These are people who are really indomitable, really brave, really committed to a good cause» [П15].*

«Нові атаки, нові рани, новий біль. — New attacks, new wounds, new pain» [П18].

Алітерація вимагає від перекладача підбору таких лексичних відповідників, які б у своєму складі теж мали повторення певних приголосних звуків, щоб компенсувати стилістичний ефект оригіналу. Наприклад, повторення звуку «з» в оригіналі було компенсоване повторенням звуку «r»:

«Не злякалися, не зламалися, не здалися. — *We were not afraid, we did not break down, we did not surrender» [П18].*

«І якщо хтось думає, що, подолавши все це, українці – всі ми – злякаємося, зламаємося або здамося, він просто не знає нічого про нас, про Україну. — *And if someone thinks that, having overcome all this, Ukrainians - all of us - are scared, broken or will surrender, he knows nothing about Ukraine» [П11].*

3.2.5. Риторичні запитання

Риторичне запитання є фігурою діалогізації і у промовах до міжнародної аудиторії здебільшого мало не меті стимулювати аудиторію до роздумів та майбутнього діалогу. У зверненнях до українського населення запитання вживаються з метою структурувати промову та зробити її легшою для сприйняття. На більшість запитань у зверненнях до українців Президент дає відповідь, що утворює риторичний прийом гіпіфори [60]. Антиципаційне запитання викликає зацікавленість аудиторії щодо відповіді, тому твердження мовця увиразнюється і краще запам'ятовується:

«Що для нас кінець війни? Раніше ми говорили: мир. Зараз кажемо: перемога. — *What is the end of the war for us? We used to say: peace. Now we say: victory*» [П17].

«Чи може стати чорно-білою весна? Чи буває вічний лютий? Чи знецінюються золоті слова? На жаль, Україна знає відповіді на всі ці запитання. На жаль, ці відповіді – так. — *Can spring be black and white? Is there eternal*

February? Are golden words devalued? Unfortunately, Ukraine knows the answers to all these questions. Unfortunately, the answers are “yes” » [П14].

В перекладі англійською мовою фігура діалогізації, яка представлена запитаннями і відповідями, вдало відтворюється. Для цього використовуються прямі відповідники лексем, граматична трансформація перестановки та додавання.

3.2.6. Стратегія ввічливості: стилістичний аспект

Ввічливість визначається як система комунікативних стратегій і тактик конкретного мовленнєвого акту, спрямованих на прояв уваги до інших [7, с. 107]. У проаналізованих нами промовах увага до аудиторії проявляється за допомогою компліментарної тактики з використанням поширених звертань та фемінітивів.

У своїх звертаннях Президент використовує:

- повтори епітетів: «**Вільні** люди **вільного** світу! — **Free** people of the **free** world!» [П12].

- алітерацію: «**Незламний** **на**роді **не**переможної України! — **Unbreakable** people of **invincible** Ukraine!» [П11], «**Незламний** **на**роді **на**шої **на**йсміливішої краї**ни**! — **Unbreakable** people of our **br**avest **country**!» [П15].

Повтори в перекладі відтворюються відповідним повтором прямих відповідників. Алітерація, в основі якої лежить приголосний звук «н», або втрачається при перекладі, або компенсується іншим приголосним звуком «г».

В. О. Зеленський вживає фемінітиви для того, щоб продемонструвати, що жінка займає не другорядну позицію в українському суспільстві, а є такою ж важливою й активною в усіх сферах, як і чоловік:

«Українці! **Українки**! Усі наші герої! — **Ukrainians**! All our heroes!» [П12].

«Було приємно побачити українських студентів і **студенток**, які там навчаються. — It was nice to see Ukrainian **students** studying there» [П15].

«Вічна пам'ять кожному й **кожній**, хто віддав своє життя за Україну! — Eternal memory to **everyone** who gave their lives for Ukraine!» [П15].

«Це всі наші захисники та **захисниці**. — These are all our **defenders**» [П18].

«Україна не забуде подвигу кожного й кожної, чий життя навіки дали волю для України. — *Ukraine will not forget the feat of each and every one whose lives gave freedom to Ukraine forever*» [П19].

«Те, за що останні дев'ять років і 417 днів віддавали життя наші воїни світла – захисники й захисниці України. — *What our warriors of light – the defenders of Ukraine – gave their lives for in the last nine years and 417 days*» [П20].

В усіх проаналізованих прикладах була використана трансформація генералізації значення і розмежування за статтю не було відтворене, адже в англійській мові відсутня категорія роду в іменників [9, с. 316]. Таким чином, англійські відповідники «Ukrainian», «student», «defender» сприймаються гендерно нейтральними, в той час як в українській мові відповідні іменники перш за все позначають чоловічу стать, що зумовлює використання фемінітивів.

3.2.7. Гра слів

Влучність та комічність висловів В. О. Зеленського була відома ще за часів акторської кар'єри чинного Президента. Основним засобом творення комічності та сатиричності є гра слів або каламбур. В основі цього стилістичного прийому лежить співзвучність омонімів чи параномів, а також полісемія [23, с. 91]. Наприклад, Президент використовує гру слів, що базується на багатозначності слова «лютий»:

«*I ми витримали лютий місяць і лютий початок війни. — And we endured the furious month and the furious beginning of the war*» [П18].

В перекладі лексема «лютий», яка вживається на позначення місяця, коли розпочалася війна («February»), та як прикметник, була передана варіантним еквівалентом «furious» в обох випадках. Як результат, у перекладі зберігається повтор, але втрачається гра слів. Оскільки, на відміну від української мови, в англійській мові відсутня семантична мотивація слів на позначення місяців, втрати при перекладі є неминучими. Можливим варіантом відтворення експресивності може бути конкретизація лексеми «month». Таким чином, в перекладеному реченні утвориться алітерація (повторення приголосної «f»):

«And we endured the furious February and the furious beginning of the war».

Президент використовує лексему «дно» в переносному зневажливому значенні на позначення окупантів:

«Вони хочуть зруйнувати ще Одесу. Але побачать лише дно Чорного моря. Бо вони – дно. — They also want to destroy Odesa. But they will see only the bottom of the Black Sea» [П11].

Наведений приклад демонструє вилучення лексеми «дно» у другому випадку. Однак, експресивність вислову була відтворена за допомогою іншої гри слів, в основі якої лежить явище омонімії. Перекладач використав омофони «see» («побачити») та «sea» («море»). Альтернативним варіантом відтворення зневажливої лексеми «дно» міг би бути прикметник «bad» («поганий»), який є співзвучним з іменником «bed» («дно моря»):

«But they will see only the bed of the Black Sea. Because thay are bad».

Значні складнощі для перекладу також становить гра слів, що базується на паронімах. Лейтмотивом промови В. О. Зеленського з нагоди Дня пам'яті та примирення було гасло «Ніколи знову!». Глава держави наголошує на тому, що окупанти не вчаться на помилках Другої світової війни і знову повторюють ганебні воєнні злочини:

«I потвори почали повтори. — And the monsters began to repeat» [П14].

У цьому реченні Президент використовує прийом алітерації (повторення приголосного «п») та гру слів (пароніми «потвори» — «повтори»). Під час письмового перекладу ці стилістичні засоби не були відтворені. На нашу думку, для збереження експресивності це речення можна було б перекласти такими варіантами:

(1) *«And the beast repeated dreadful feast».*

(2) *«And the savages repeated ravages».*

(3) *«And the savage beast repeated ravaged feast».*

У першому варіанті іменник «потвора» був перекладений варіантним еквівалентом «beast» («звір», «тварина»). Дієслово «почали» не мало смислового навантаження в реченні, тому воно було вилучене. Натомість іменник «повтори»

був перекладений дієсловом «repeated». Ураховуючи контекст, для конкретизації висловлювання були додані дві лексеми «dreadful feast». Як наслідок, у перекладеному фрагменті зберігається експресивність за рахунок співзвучності слів «beast» та «feast» та алітерації («r»). Подібні перекладацькі трансформації були використані у другому варіанті, який є найбільш вдалим з огляду на лаконічність фрази (три повнозначні слова). Також відтворена алітерація («r») та гра слів, що реалізується за допомогою подібних за звучанням лексем «savages» («варвари») і «ravages» («знищення», «спустошення»). Третій варіант є найдовшим і містить як алітерацію так і подвійну гру слів («savage beast» — «ravaged feast»). Таким чином, можемо зробити висновок, що адекватне відтворення експресивності вихідного тексту вимагає застосування різноманітних лексико-граматичних трансформацій та прийому компенсації.

Однак, у деяких випадках мовний арсенал цільової мови не дозволяє відтворити гру слів у перекладі без зміни сенсу. Оскільки в політичному дискурсі чіткі формулювання та точний переклад є пріоритетним, то у таких випадках, при перекладі відтворюється лише зміст висловлювання:

«Для нас найстрашніше залізо – не ракети, літаки, танки, а кайдани. Не окопи, а окови.— For us, the most terrible iron is not missiles, aircraft and tanks, but shackles. Not trenches, but fetters» [П17].

В основі наведеного каламбуру лежить явище параномазії — протиставлення подібних за звучанням іменників «окопи» — «окови». Оскільки в англійській мові неможливо підібрати до цих одиниць такі синоніми, які б змогли відтворити гру слів, експресивність перекладеного тексту знижується.

Висновки до третього розділу

На лексичному рівні для промов В. О. Зеленського до українського народу було характерне частотне вживання військової термінології, аббревіатур та скорочень, зневажливої лексики, варваризмів, метафор, епітетів, фразеологічних виразів. На відміну від усного синхронного перекладу, де значна кількість типових для ідіостилю В. О. Зеленського рис була вилучена через обмеження в

часі, вилучення в письмовому перекладі були зведені до мінімуму. Для перекладу військової термінології використовувалися прямі відповідники та транслітерація. Аббревіатури та скорочення перекладалися за допомогою експлікації та калькування. Для перекладу реалій використовувалася транслітерація з поодинокими випадками додавання задля уточнення. Проблема перекладу реалій полягає в тому, що при транслітерації культурно маркованих одиниць закладена в цю одиницю етнокультурна інформація не відтворюється, що нівелює прагматичний ефект. Зневажлива лексика була перекладена за допомогою прямих та варіантних відповідників. Однак, варваризми та перехід на російську мову у перекладі не був відтворений. Метафори та фразеологічні вирази були перекладені за допомогою калькування (за умови наявності в обох мовах схожих образних конотацій), лексичної заміни, демегафоризації (експресивність при цьому була відтворена за допомогою алітерації та якісно-означальних прислівників).

Особливості промов В. О. Зеленського на стилістичному рівні представлені використанням антитези, повторів (анафори, епіфори, анадиплозису, полісиндетону), еліптичних речень, триколону, риторичних запитань та гри слів. Антитеза не становить складнощів для письмового перекладу та була відтворена за допомогою прямих еквівалентів та відповідних паралельних синтаксичних конструкцій. Повторювані елементи також ефективно відтворювалися в перекладі за винятком фігури анадиплозису, оскільки вживання інверсії в англійській мові є обмеженим через аналітичність мови. У цьому випадку анадиплозис був компенсований утвореною фігурою синтаксичного паралелізму. Синтаксична редукція була, як правило, відтворена неповними реченнями. Речення з вилученими підметами були граматично неправильними в англійській мові, але контекст дозволяв легко ідентифікувати підмет і зміст висловлювання не втрачався. Фігура триколону, яка здебільшого містила алітерацію, була відтворена рядом з трьох ритмічних англомовних одиниць зі збереженою алітерацією іншого звуку. Риторичні запитання були відтворені відповідними питальними реченнями англійською мовою. Значні

складнощі під час перекладу становила гра слів, в основі якої лежали омоніми, пароніми та багатозначні слова. У більшості випадків експресивність вихідного вислову втрачалася. Нами були запропоновані деякі варіанти перекладу конкретних висловів, в яких гра слів була компенсованою.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Політична промова є гострополітичним зверненням, метою якого є інформування і переконання значної кількості людей. В період повномасштабної війни Президент України В. О. Зеленський регулярно звертається як до української, так і до міжнародної спільноти, щоб підбадьорити своїх співгромадян та заручитися необхідною підтримкою за межами України. Запорукою успіху в цій інформаційній війні є вірне тлумачення та відтворення особливостей мовленнєвого стилю В. О. Зеленського у мові перекладу.

У ході нашої роботи ми проаналізували праці провідних українських та зарубіжних учених для того, щоб визначити особливості та функції політичних промов; виокремити характерні риси мовленнєвого стилю Президента, які можуть становити складнощі під час перекладу; та окреслити основні теоретичні аспекти усного та письмового перекладу. В практичних розділах ми розглянули та систематизували конкретні приклади відтворення лексичних та стилістичних особливостей промов глави держави.

Аналіз відібраних прикладів з промов до міжнародної спільноти продемонстрував, що риториці В. О. Зеленського притаманна емоційність, пряmolінійність та апелювання до почуттів. На лексичному рівні це виявляється у вживанні експресивної лексики з від'ємною конотацією з метою дискредитування противника; метафор, епітетів та фразеологізмів з метою увиразнення свого мовлення; прецизійної лексики з метою наведення фактів. Стилiстичні особливості полягають у використанні стилістичних фігур та тропів (риторичних запитань, повторів (анафори, епіфори, анадиплозису), антитези, еліпсу, триколону).

Проаналізувавши виступи Президента, які були перекладені синхронно, ми дійшли висновку, що найчастотнішими трансформаціями при перекладі були вилучення та генералізація, результатом чого була втрата значущої, суттєвої інформації. Зловживання засобами компресії позбавляло перекладаєй текст потрібного емоційно-експресивного навантаження, а подекуди призводило до хибного тлумачення понять. Трансформація вилучення була виправдана у низці

випадків, коли вилучалися інформаційно надлишкові елементи. Перекладацькі хиби у синхронному перекладі здебільшого були зумовлені неспроможністю перекладача-синхроніста моментально розпізнати певний стилістичний прийом. Експресивність оригіналу була частково компенсована при перекладі за рахунок емоційно-оцінних прикметників, допоміжного підсилювального дієслова «to do» та ідіоматичних висловлювань.

Проаналізувавши відібрані приклади з промов, які передусім були націлені на україномовну аудиторію, можемо стверджувати, що на лексичному рівні мовленнєвому стилю Президента було притаманне вживання більшої кількості військових термінів, аббревіатур, культурно маркованих одиниць, власних назв, варваризмів з російської мови, тощо. Перш за все, це пояснюється тим, що промови розраховані на укріномовну аудиторію зазвичай не перекладаються англійською мовою в режимі реального часу. Як правило, такі звернення перекладаються письмово, а отже, перекладач має можливість скористатися довідковими джерелами задля точного перекладу цих одиниць. Військові терміни перекладалися прямими відповідниками або транслітерацією (у випадку перекладу назви зброї українського походження). З метою уникнення двозначності, аббревіатури, як правило, не перекладалися скорочено; натомість найпоширенішою трансформацією було калькування — дослівний переклад кожного компонента. Реалії перекладалися за допомогою транскрибування з поодинокими випадками трансформації додавання для уточнення, адже найголовніша проблема при перекладі реалій — відсутність в дійсності реципієнта специфічної етнокультурної інформації. Стилiстичні фігури та тропи (зокрема антитеза, анафора, епіфора, триколон, риторичні запитання) були вдало відтворені у мові перекладу за допомогою прямого або варіантного еквівалента та граматичної трансформації заміни чи субституції. Проблемою при письмовому перекладі, однак, стала гра слів, в основі якої лежало явище паронімії. В такому випадку, експресивність оригіналу втрачається і перекладається лише сенс вислову.

Здійснивши аналіз відібраних прикладів синхронного та письмового

перекладу, зазначимо, що втрати та вилучення під час синхронного перекладу є неминучими у зв'язку з підвищеною психічною напруженістю перекладача, дефіцитом часу, неможливістю звернутися за довідковою інформацією та виправити свою помилку. Тому перекладач має мати високу культурну компетенцію та бути обізнаним щодо основних подій воєнної хроніки задля вірного відтворення алюзій та фактів, якими апелює Президент. Щоб відтворити особливості ідіостилю, перекладач-синхроніст має також заздалегідь ознайомитися з характерними рисами мовленнєвого стилю мовця. Однак, попри випущення та, як наслідок, втрату експресивності у мові перекладу, перевагою порівняно з письмовим перекладом є використання просодичних елементів (паузи, інтонації, наголосу). Також ми можемо припустити, що теперішня тенденція В. О. Зеленського до виголошення промов до міжнародної спільноти англійською мовою може бути пояснена неминучими втратами під час синхронного перекладу.

Подальший напрямок дослідження ідіостилю В. О. Зеленського вбачаємо в аналізі його англійських звернень і виокремленні та співставленні їхніх особливостей з характерними прийомами україномовних промов, а також в аналізі перекладу промов, які були виголошені останнім часом, оскільки разом із розвитком і змінами на полі бою та в політиці, змінюється і риторика Президента, а звідси і арсенал мовних засобів, якими послуговується глава держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамс П. «Сором вам і ганьба». Як промови Зеленського дають йому підтримку Заходу. BBC. 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60858148>.
2. Бекрешева Л. О. Теорія і практика перекладу. Конспект лекцій. Методичні вказівки для аудиторних занять. / Укладач: Бекрешева Л.О. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. 96 с.
3. Богайчук О. С., Мануляк М. С. Типологія перекладу у світлі сучасної перекладацької традиції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2022. №55. С. 166-169.
4. Бондаренко О. Особливості перекладу абревіатур, акронімів і скорочень. *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. 2015. Вип. 1. С.76-83.
5. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця.: Нова книга, 2003. 457 с.
6. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
7. Гладуш Н. Ф., Павлюк Н. В. Contrastive Grammar: Theory and Practice = Порівняльна граматики: теорія і практика: навч. посіб. / авт.-сост.: Н. Ф. Гладуш, Н. В. Павлюк; Київ. ун-т. ім. Б. Грінченка; Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.». Київ, 2019. 296 с.
8. Гурко О. В. Лінгвостилістична специфіка політичних промов В. Зеленського. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Сер.: Філологія. Журналістика. 2022. № 4. С. 18-22.
9. Гуцал Д., Дерік І. Особливості відтворення фемінітивів у перекладі української публіцистики англійською мовою. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2021. № 33. С. 311-325.
10. Давиденко Б., Надельнюк О. Сила слова. Зеленський виступав з початку війни понад 560 разів. Як його промови вплинули на Україну та світ. Forbes. 2023. URL: <https://forbes.ua/war-in-ukraine/sila-slova-zelenskiy->

vistupav-z-pochatku-viyni-ponad-560-raziv-yak-yogo-promovi-vplinuli-ukrainu-ta-svit-24022023-11965.

11. Дудик П. С. Стилїстика української мови. Київ: Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
12. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Т. 2. Донецьк: ДонНУ, 2012. 350 с.
13. Зінукова Н. В. Типологія помилок в усному професійному перекладі. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2021. №2 (22). С. 239-248.
14. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). Львів. Вид-во при Львів. ун-ті. 1989. 216 с.
15. Каліщук Д. М. Лінгвокультурні особливості перекладу політичного дискурсу. *Вісник Сумського державного університету. Сер. : Філологічні науки : наук. журн. / Сум. держ. ун-т. – Суми: Вид-во СумДУ, 2006 - №11 (95). - Т.1. - С. 153-159.*
16. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
17. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Частина 1 : Граматичні труднощі . Флоренція; Гранада; Київ: Tempus. 1997. 317 с.
18. Кондратенко Н. В. Експресивний синтаксис у президентському дискурсі Володимира Зеленського. *Записки з українського мовознавства*. Одеса, 2022. № 29. С. 313-324.
19. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця. «Нова Книга», 2003. 448 с.
20. Красовицький О. В. Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського. Харків. Фоліо. 2022. 383 с.
21. Креховецька С. А., Мицан Д. М. Звернення Володимира Зеленського до українського народу в період війни. *Науковий вісник Міжнародного*

- гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2022 № 56. С. 71-74.
- 22.Лобода Ю. А. Відтворення експресивних засобів політичних промов українською мовою (на матеріалі публічних виступів політиків Великої Британії та США) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2011. 19 с.
- 23.Лоленко О. О. Функціональні особливості гри слів. *Наукові праці: наук.-метод. журнал*. Т. 70. Вип. 57. Філологія / ред. Н. Матвєєва [та ін.]. Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2007. с. 91–97.
- 24.Луньова О.В. Мовна особистість у політичному дискурсі. *Новітня філологія*. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили. №36. 2010. С. 1-3.
- 25.Максимчук, О. Л. Політичний дискурс: особливості та функції. *Наукове видання «Мова і культура»*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2010. С. 71-75.
- 26.Максімов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів / С. Є. Максімов. Київ. : Ленвіт, 2010. 175 с.
- 27.Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: Навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ.: Вища шк., 2006. 311 с.
- 28.Мосієвич Л. В. Особливості перекладу інавгураційної промови В. Зеленського англійською мовою. *Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень* : матеріали II наук.-практ. конф., м. Львів, 18-19 вересня 2020. С. 81-84.
- 29.Некряч Т. Є., Довганчина Р. Г. Навчаймося виступати публічно: Make your way to public speaking: навчальний посібник. Вінниця. Нова книга, 2015. 280 с.
- 30.Німецький перекладач розплакався при перекладі слів Зеленського. URL: https://www.youtube.com/watch?v=JgAg-za_VHo.
- 31.Павлова Л. В., Тарасова Г. С. Комунікативні стратегії і тактики в англійськомовному політичному медіадискурсі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 29 (68). №3.

2018. С. 55-60.
32. Падалка О. В. Політична промова та її просодичні характеристики. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2012. № 6. С. 66–69.
33. Пасенчук Н. В. Поняття дискурсу як комунікативної події та текстової категорії. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2017. Вип. 123. С. 52-55.
34. Полякова О.В., Гастинщикова Л.О., Щербина А.В. Відтворення мовної особистості Президента України Володимира Зеленського у військово-політичному дискурсі. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 26, т. 1. С. 226-231.
35. Прощання з Бельмондо: як у Парижі провели церемонію поховання легенди французького кіно. 2021. URL: <https://tsn.ua/exclusive/proschannya-z-belmondo-yak-u-parizhi-proveli-ceremoniyu-pohovannya-legendi-francuzkogo-kino-1864705.html>.
36. Пуш О. М., Гасюк Н. В. Особливості перекладу військової термінології. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2022 № 58. С. 305-308.
37. Рудницька Т. Г., Мельник Н. А., сучасні проблеми фахової підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах. 2022. URL: http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Rudnytska_Melnik.php.
38. Савкова В. «Труднощі перекладу»: звернення Зеленського викликало обурення в Румунії. 2020. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/zvernennia-zelenskoho-vyklykalo-oburennia-u-rumuniji/30395565.html>.
39. Самойлова І. В. Лексичні особливості політичних промов. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]*. Філологічні науки. 2016. Кн. 1. С. 235-238.
40. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: монографія / за ред. В. Різуна. Київ:

- Київський національний університет ім.Т. Шевченка, 2002. 392 с.
- 41.Славова Л. Л. Мовна особистість політика у дзеркалі образно-асоціативного сприйняття: США-Україна. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. Вип. 47(2). С. 335-345.
- 42.Словник крилатих виразів. Словопедія. URL:
<http://slovopectia.org.ua/33/53394/32902.html>.
- 43.Снегір'ова Є. Компресія і втрати змісту при синхронному перекладі: як не перейти межу. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи* : зб. наук. пр. Вип. 5. К. : Логос, 2010. С. 206–214.
- 44.У Франції вийшла перша у світі збірка промов Зеленського. 2022.
<https://chytomo.com/u-frantsii-vyjshla-persha-u-sviti-zbirka-promov-zelenskoho>.
- 45.Ущина В. А., Писарська О. С. Особливості формування мовної особистості у політичному дискурсі (на матеріалі англomовного політичного дискурсу). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Філологічні науки. 2010. Вип. 22(2). С. 160-163.
- 46.Фоменко О.С. Лінгвістичний аналіз сучасного політичного дискурсу США (90-ті роки ХХ століття) : Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. О.С. Фоменко ; Київ. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 1998. 18 с.
- 47.Холод У. А. Основи когнітивного мислення та мовної прагматики в усному перекладі. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"* : наук. журн.. Острог. Серія «Філологічна». 2013. Вип. 36. С. 382-383.
- 48.Цепенюк Т. О. Переклад у час війни. Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу : збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції (19 травня 2022 р.). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. С. 61-63.
- 49.Чрділелі Т. В., Артеменко Ю. О. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Основи усного перекладу» для студентів денної форми навчання зі

- спеціальності 035 «Філологія» за освітньо-професійною програмою «Філологія» освітнього ступеня «Бакалавр». Кременчук. 2018. 31 с.
- 50.Щеголева Т. Л. Використання та переклад стилістичних засобів в американському політичному дискурсі. *Вісник Черкаського університету*. Серія : Філологічні науки. 2015. Вип. 7. С. 95-100.
- 51.Янкович М. В. Поняття дискурсу в гуманітарних науках та визначення терміна «дискурс» в лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2015. С. 123–126.
- 52.Barik, H. C. A Description of Various Types of Omissions, Additions and Errors of Translation Encountered in Simultaneous Interpretation. *Meta*, 16(4). 1971. P. 199–210.
- 53.Bible, King James Version. Matthew 24. URL:
<https://quod.lib.umich.edu/cgi/k/kjv/kjv-idx?type=DIV2&byte=4488723>.
- 54.Breuer R. Why the Ukrainian leader's speeches are so rousing? 2022. URL:
<https://www.dw.com/en/why-ukrainian-leader-volodymyr-zelenskyys-speeches-are-so-rousing/a-62049158>.
- 55.Cross Country Checkup with Ian Hanomansing, March 20, 2022: Full episode: What does Ukraine President Volodymyr Zelensky mean to you? URL:
<https://www.cbc.ca/listen/live-radio/1-13-cross-country-checkup/clip/15901725-full-episode-what-ukraine-president-volodymyr-zelensky-mean>.
- 56.Gallo C. Zelensky's audience-centered speeches connect to shared values. 2022. URL: <https://www.forbes.com/sites/carminegallo/2022/03/17/zelenskys-audience-centered-speeches-connect-to-shared-values/?sh=a20603268846>.
- 57.Gerver D. A. Psychological Approach to Simultaneous Interpretation. *Meta*, 20, № 2. 1975. P. 119 – 128.
- 58.Gile D. Testing the Effort Models' tightrope hypothesis in simultaneous interpreting. A contribution. *Journal of Language and Communication in Business*, 12(23). 1999. P. 153–172.
- 59.Grice P. Logic and conversation. *Syntax and Semantics: Speech Acts*. New

- York: Academic Press, 1975. P. 41–58.
60. Manner of speaking. Rhetorical Devices: Hypophora. January 25, 2012. URL: <https://mannerofspeaking.org/2012/01/25/rhetorical-devices-hypophora/>.
61. Manner of speaking. Rhetorical devices: tricolon. March 16, 2015. URL: <https://mannerofspeaking.org/2015/03/16/rhetorical-devices-tricolon/>.
62. Mirovalev M. ‘Orcs’ and ‘Rashists’: Ukraine’s new language of war. 2022. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/3/orcs-and-rashists-ukraines-new-language-of-war>.
63. Need an expert? War in Ukraine: President Volodymyr Zelensky's rhetoric. 2022. URL: <https://www.uottawa.ca/about-us/media/need-expert-war-ukraine-president-volodymyr-zelenskys-rhetoric>.
64. Newmark P. A Textbook of Translation. Harlow : Pearson Education Limited, 2008. 292 p.
65. Nida E.A., Taber C. R. The theory and practice of translation. Leiden: Brill. 2003. 218 p.
66. Plazas-Olmedo M., López-Rabadán P. Selfies and Speeches of a President at War: Volodymyr Zelensky’s Strategy of Spectacularization on Instagram. Media and Communication, 2023, Volume 11, Issue 2, 15 p.
67. Pym, A. “On omission in simultaneous interpreting: Risk analysis of a hidden effort”. In G. Hansen et al. (eds) Efforts and models in interpreting and translation research: A tribute to Daniel Gile. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins. 2008. 83-105.
68. 'Shame on you': How President Zelensky uses speeches to get what he needs. 2022. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-60855280>.
69. The Oxford Dictionary of Phrase and Fable. URL: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803100253449;jsessionid=005877E4205B187B5B6251BB3498A0AB>
70. Ukraine war: Ukrainian translator gets emotional during Zelenskyy's EU speech. URL: <https://www.euronews.com/my-europe/2022/03/01/listen-ukrainian-translator-gets-emotional-during-zelenskyy-s-eu-speech>.

71. Urban A. L., McLeod Ch. Zelensky: The Unlikely Ukrainian Hero Who Defied Putin and United the World. 2022. 192 p.
72. Urban Dictionary. URL:
<https://www.urbandictionary.com/define.php?term=bavovna>.
73. Van Dijk, T. A. Discourse and Context. A sociocognitive approach. Cambridge University Press. 2008.
74. Zelensky V. A Message from Ukraine. Hutchinson Heinemann; 1st edition (24 Nov. 2022). 144 p.
75. Zelensky V. We Believe in These, We Believe. Da Kuai Wen Hua. 2022
76. Zyss R. Pour l'Ukraine : précédé d'une Adresse aux Français. Grasset. 2022. 220 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

77. Виступ Президента Володимира Зеленського на засіданні Ради Безпеки ООН, скликаному за ініціативою України. Промови та звернення. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-volodimira-zelenskogo-na-zasidanni-radi-be-78053>.
78. Виступ Президента на спеціальному пленарному засіданні Європарламенту. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/ukrayinskij-yevropejskij-sposib-zhittya-rosiya-namagayetsya-80881>.
79. Володимир Зеленський звернувся до мешканців європейських міст: Підтримуйте Україну, і це буде перемога свободи, перемога світла над темрявою. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-zvernuvsya-do-meshkanciv-yevropejskih-mi-73353>.
80. За 50 днів цієї війни Україна стала героєм для всього вільного світу – звернення Президента Володимира Зеленського. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/za-50-dniv-ciyeyi-vijni-ukrayina-stala-geroyem-dlya-vsogo-vi-74329>.

- 81.Звернення Президента Володимира Зеленського до українців і народів світу. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-do-ukrayinciv-i-73777>.
- 82.Звернення Президента України Володимира Зеленського «Лютий. Рік незламності». Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-lyutij-81213>.
- 83.Звернення Президента України Володимира Зеленського до парламенту Великої Британії. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-do-parl-73441>.
- 84.Звернення Президента України до Європейського парламенту. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=NYzl3wCNc8Y>.
- 85.Звернення Президента України з нагоди Дня пам'яті та примирення. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-z-nagodi-dnya-pamyati-ta-prim-74885>.
- 86.Окупант убиває за сам факт, що ми українці, за одне слово про Україну – звернення Президента Володимира Зеленського. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/okupant-ubivaye-za-sam-fakt-shomi-ukrayinci-za-odne-slovo-p-81473>.
- 87.Офіційно визнано: Україна – це майбутній рівний партнер для 27 країн ЄС – звернення Президента, Голови Верховної Ради та Прем'єр-міністра. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/oficijno-viznano-ukrayina-se-majbutnij-rivnij-partner-dlya-2-76029>.
- 88.Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/privitannya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-z-nagodi-dnya-n-77265>.

- 89.Привітання Президента України з Великоднем. Промови та звернення.
URL: <https://www.president.gov.ua/news/privitannya-prezidenta-ukrayini-z-velikodnem-82293>.
- 90.Промова Президента України Володимира Зеленського в Кнесеті.
Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-kneseti-73701>.
- 91.Промова Президента України Володимира Зеленського в Палаті депутатів
Італії. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-palati-d-73733>.
- 92.Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті
Австралії. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73993>.
- 93.Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті
Греції. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-74157>.
- 94.Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті
Румунії. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-74081>.
- 95.Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті
Японії. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73769>.
- 96.Промова Президента України Володимира Зеленського перед Конгресом
США. Промови та звернення. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-pered-kong-73609>.

97. Промова Президента України Володимира Зеленського у Бундестазі. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-bundesta-73621>.
98. Промова Президента України Володимира Зеленського у парламенті Канади. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-parlamen-73581>.
99. Промова Президента України на спільному зібранні Сенату, Національних зборів Французької Республіки та Ради міста Парижа. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-na-spilnomu-zibranni-senatu-naci-73773>.
100. Україна завжди була лідером миротворчих зусиль; якщо Росія хоче закінчити цю війну, хай доведе це діями – виступ Президента України на саміті «Групи двадцяти». Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-zavzhdi-bula-liderom-mirotvorchih-zusil-yaksho-rosi-79141>.
101. Україну стільки разів хотіли знищити, але не змогли – звернення Президента Володимира Зеленського. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayinu-stilki-raziv-hotili-znishiti-ale-ne-zmogli-zvernenn-73297>.
102. Якщо Європа зволікатиме, зло може налаштуватися на роки війни; у ваших силах не допустити цього – звернення Володимира Зеленського до учасників засідання Європейської ради. Промови та звернення. URL: [https://www.president.gov.ua/news/yaksho-yevropa-zvolikatime-zlo-mozhe-nalashtuvatisya-na-roki-81765](https://www.president.gov.ua/news/yaksho-yevropa-zvolikatime-zlo-mozhe-nalashtuvatisya-na-roki-viyni-81765).
103. Якщо окупанти думають, що Лиман чи Сєверодонецьк будуть їхніми, то вони помиляються; Донбас буде українським – звернення Президента України. Промови та звернення. URL: <https://www.president.gov.ua/news/yaksho-okupanti-dumayut-sho-liman-chi-syevyerodoneck-budut-y-75433>.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

П1 — Промова №1. П2 — Промова №2. П3 — Промова №3. П4 — Промова №4. П5 — Промова №5. П6 — Промова №6. П7 — Промова №7. П8 — Промова №8. П9 — Промова №9. П10 — Промова №10. П11 — Промова №11. П12 — Промова №12. П13 — Промова №13. П14 — Промова №14. П15 — Промова №15. П16 — Промова №16. П17 — Промова №17. П18 — Промова №18. П19 — Промова №19. П20 — Промова №20

SUMMARY

Lexical and stylistic features of translating V. Zelenskyi's speeches into the English language

As a full-scale war unfolds, Ukrainian President V. Zelenskyi regularly addresses both the Ukrainian and international communities. Given the linguistic and cultural barriers, an active information campaign around the world and mutual understanding are impossible without high-quality, adequate translation. Therefore, **the theme** of this Master's paper is the lexical and stylistic features of translating V. Zelenskyi's speeches into the English language.

The relevance of the paper is defined by the fact that an increasing number of scholars are focusing their research on the features of V. Zelenskyi's speeches (N. Kondratenko, S. Krekhovetska, D. Mitsan, O. Gurko, L. Mosievych, etc.). However, the problem of rendering the specific features of V. Zelenskyi's speech style of the wartime period both in interpreting and translation from Ukrainian into English remains insufficiently studied.

The novelty of the research lies in the analysis of V. Zelenskyi's political speeches delivered after 24 February 2022 to both fellow citizens and the international community. In addition, a comprehensive analysis of the ways in which V. Zelenskyi's ideostyle is rendered during interpreting and translation, taking into account the speaker's intention and the pragmatic potential of the source text, was carried out for the first time.

The material for this study consists of 100 examples of 10 speeches by V. Zelenskyi to parliaments and international organizations, simultaneous translation of which was published by foreign news channels on Youtube, and 100 examples of 10 speeches to the people of Ukraine, written translation of which was published on the official website of the President of Ukraine.

The research **is aimed to** identify the most effective translation techniques and solutions to preserve the pragmatic potential of the source text through a comprehensive analysis of the ways of rendering lexical and stylistic features of V. Zelenskyi's style in simultaneous interpreting and written translation.

In the course of our research, the characteristics of political discourse and the functions of political speech that may affect the translation process have been systematized. It has been concluded that the main functions of political discourse are propaganda, persuasion, and influence; therefore, political speeches are characterized by the appeal to the value system of the recipient and the use of a variety of tropes and rhetorical figures, including epithets, metaphors, similes, antitheses, repetitions, hyperbole, and arrhythmic syntactic constructions. The emotional impact on the recipient is also achieved through such prosodic means as intonation, melody, rhythmic organization, pausing, and emphasis. The abovementioned features should be taken into account while translating to produce the text in the target language with an equivalent persuasive effect.

The main characteristics of V. Zelenskyi's ideostyle have been identified. It has been determined that V. Zelenskyi's speech style is marked by directness, clear argumentation, emotionality, sincerity, self-identification with the audience and appeal to its feelings, building the opposition "we" — "they", drawing parallels with epic events of other nations, quoting classics and world leaders. At the lexical level, this is manifested in the use of expressive vocabulary with a negative connotation, metaphors, epithets, phraseological units, precise lexicon, culturally marked units, proper names, barbarisms, etc. Stylistic features include the use of stylistic figures and tropes (rhetorical questions, repetition (anaphora, epiphora, anadiplosis), antithesis, ellipsis, tricolon). It has been predicted that rendering of these devices would not always be possible due to the allomorphic features of two languages and the setting in which the translation is being produced.

The main types of translation of the speeches delivered by V. Zelenskyi have been specified. Much attention has been paid to simultaneous interpreting and written translation of the text of speeches and the difficulties that may arise in the translation process. It has been concluded that simultaneous interpreting is the most difficult type of translation due to high psychological and mental stress for the interpreter, which may also affect the output and cause vicarious trauma. While the issues of grammatically correct constructions or the style of the source text may be disregarded

during the simultaneous interpreting for the sake of meaning, the ability of the translator to choose the right linguistic tools to preserve not only the content but also the style of the source text plays an important role in written translation. Thus, impeccable linguistic competence and background knowledge are mandatory for both an interpreter and a translator.

Having analyzed the President's speeches, which have been interpreted simultaneously, we have come to the conclusion that the most frequent transformations have been omission and generalization, which has resulted in the loss of essential information. The misuse of compression has deprived the interpreted speech of the necessary emotional and expressive load and sometimes led to misinterpretation of messages. The analysis has revealed that translation mistakes have been mostly caused due to the tight timeframe, inefficient distribution of mental effort, the need to anticipate, and the inability of the interpreter to recognize a certain stylistic device. It has also been indicated that the exceeded ear-voice-span and prolonged pauses are likely to undermine the implicit trust between the interpreter and the target audience. The findings suggest that the expressiveness of the source text may be partially compensated by the use of emotionally evaluative adjectives, the auxiliary intensifying verb "to do" and idiomatic expressions. The most obvious finding to emerge from this study is that some losses in simultaneous interpreting are inevitable, which is assumably the reason for the current tendency of V. Zelenskyi to deliver his speeches to the international audience in English.

The analysis of the written translation has demonstrated that the most productive transformations have been direct and variant equivalents, transcribing, and calque translation. The rules of sentence construction and the analytical nature of the target language have required the use of permutation and grammatical replacement. The difficulties in translation have been primarily caused due to the use of ellipsis, which has required addition in translation, and wordplay, which has been based on the phenomenon of paronymy. In this case, the expressiveness of the source text has been lost and only the meaning of the expression has been translated. A possible way to solve this issue is compensation by using another stylistic device without distorting the

meaning of the utterance.

The further direction of the study of V. Zelenskyi's speech style lies in the analysis of his English-language addresses and the identification and comparison of their features with the typical features of Ukrainian-language speeches, as well as in the analysis of the translation of speeches delivered recently since the President's rhetoric is also changing along with the development and changes on the battlefield and in politics.

The practical value of the work is preconditioned by the fact that its materials and results can be used by translators of V. Zelenskyi's speeches and for training simultaneous interpreters, writing further studies on this topic, as well as involving the material in practical classes on translation theory and practice.

ДОДАТКИ

Промова № 1 (П1): Звернення Президента України Володимира Зеленського до парламенту Великої Британії 8 березня 2022 року

(1) Оригінал українською мовою та синхронний переклад англійською мовою:

<https://www.youtube.com/watch?v=fazgx11BrlE>

(2) Оригінал українською мовою з англійськими субтитрами:

<https://www.youtube.com/watch?v=GavaV2cQEjw>

(3) Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-do-parl-73441>

Таблиця 1

Оригінал (1)	Час	Синхронний переклад (1)	Час	Субтитрований переклад (2)	Час	Офіційний письмовий переклад (3)
Пане Співкері! <u>Пане Прем'єр-міністрі!</u> Члени уряду, парламенту, лорди. Леді та джентльмени!	0:44 (1)	Mister Speaker... All the members of Parliament! Ladies and gentlemen!	0:47 (1)	-	-	Mr. Speaker! Mr. Prime Minister! Members of the government, parliament, lords. Ladies and gentlemen!
Я звертаюся до всіх людей Сполученого Королівства. До всіх людей <u>Великої</u> Британії. <u>Великого</u> народу. З <u>великою</u> історією. Я звертаюся до вас як громадянин, як Президент, але теж <u>великої</u> країни. З <u>великою</u> мрією. І <u>великою</u> боротьбою.	0:56 (1)	I am addressing all the people of the United Kingdom and all the people from the country with a <u>big</u> history. I am addressing you as a citizen, as a President of also a <u>big</u> country with a dream and <u>big</u> effort.	0:58 (1)	I am addressing all the people of the United Kingdom, all the people of <u>Great</u> Britain, this great nation, with <u>great</u> history. I am addressing you as a citizen, as a president of another big country, with a <u>big</u> dream and <u>great</u> effort.	0:01 (2)	I'm addressing all the people of the United Kingdom. All the people of <u>Great</u> Britain. <u>Great</u> people. With a <u>great</u> history. I'm addressing you as a citizen, as President of a <u>great</u> country as well. With a <u>great</u> dream. And a <u>great</u> struggle.

<p><u>Велика</u> Британіє! Україна не прагнула цього. Не шукала <u>величі</u>. Але стала <u>великою</u> за ці дні цієї війни.</p>	<p>7:33 (1)</p>	<p>The United Kingdom! Ukraine was not looking to have this war. The Ukraine has not been looking to become <u>big</u> but they have become <u>big</u> over the days of this war.</p>	<p>7:34 (1)</p>	<p>The United Kingdom, Ukraine wasn't seeking this, wasn't looking for greatness, but has become great over the days of this war.</p>	<p>6:39 (2)</p>	<p><u>Great</u> Britain! Ukraine did not strive for that. It did not seek <u>greatness</u>. But it became <u>great</u> during these days of this war.</p>
<p>Слава <u>великій</u> Україні! Слава <u>Великій</u> Британії</p>	<p>10:01 (1)</p>	<p>Best of all to Ukraine and to the United Kingdom</p>	<p>10:0 7 (1)</p>	<p>Glory to <u>great</u> Ukraine! Glory to <u>Great</u> Britain.</p>	<p>9:07 (2)</p>	<p>Glory to <u>the</u> <u>great</u> Ukraine! Glory to <u>Great</u> Britain.</p>
<p>На сьомий день ми зрозуміли, що вони руйнують навіть церкви. Бомбами! Знову ракетами. <u>Вони</u> <u>не знають</u> <u>святого й</u> <u>великого, як</u> <u>знаємо ми.</u></p>	<p>4:41 (1)</p>	<p>And even churches are getting destroyed by shelling.</p>	<p>4:47 (1)</p>	<p>Even churches are getting destroyed by shelling.</p>	<p>3:46 (2)</p>	<p>On the seventh day, we realized they were destroying even the churches. Using bombs! Rockets again. They do not know the holy and great as we know.</p>

<p>На п'ятий день терор проти нас уже був відвертим. Проти міст, проти маленьких містечок. Зруйновані райони. <u>Бомби, бомби, знову бомби</u> на <u>будинки, на школи, на лікарні</u>. І це <u>геноцид</u>.</p>	<p>3:55 (1)</p>	<p>On day 5 the terror against us was going on. Against children, against cities. And <u>constant shelling</u> has been taking place around the country including hospitals.</p>	<p>3:56 (1)</p>	<p>On day five, the terror against us was going on, against cities, against children and <u>constant shelling</u> had been taking place around the country, on schools, on hospitals. And what didn't break us, mobilized us.</p>	<p>3:00 (2)</p>	<p>On the fifth day, the terror against us has already become outright. Against cities, against small towns. Ruined districts. <u>Bombs, bombs, bombs, again bombs</u> on <u>houses, on schools, on hospitals</u>. This is <u>genocide</u>.</p>
<p>За 13 днів <u>російського вторгнення</u> було вбито 50 дітей. 50 великомученикі в. <u>Це страшно! Це порожнеча.</u> Замість 50 <u>всесвітів</u>, які могли б жити, але вони їх забрали. <u>Просто забрали.</u></p>	<p>7:07 (1)</p>	<p>Over 13 days of this <u>situation</u> over 50 children have been killed. These are the children that could have lived but these people have taken them away from us.</p>	<p>7:14 (1)</p>	<p>During 13 days of the <u>Russian invasion</u>, 50 children were killed. 50 great martyrs. <u>It's frightening. Emptiness.</u> Instead of 50 <u>universes</u> that could have lived but these people have taken them away from us.</p>	<p>6:15 (2)</p>	<p>In 13 days of the <u>Russian invasion</u>, 50 children were killed. 50 great martyrs. <u>This is dreadful! This is emptiness.</u> Instead of 50 <u>universes</u> that could live, they took them away. <u>They just took them away.</u></p>
<p>Я хочу розповісти вам про наші 13 днів. 13 днів міцної війни, яку ми не розпочинали й не хотіли. <u>Але ведемо.</u></p>	<p>1:23 (1)</p>	<p>I would like to tell you about the three days ...about the 13 days of war. The war that we didn't start and we didn't want it. However, we have to conduct this war.</p>	<p>1:26 (1)</p>	<p>I would like to tell you about the 13 days of the war, the war that we didn't start and didn't want. However, we have to conduct this war.</p>	<p>0:31</p>	<p>I want to tell you about our 13 days. 13 days of fierce war, which we did not start and did not want. But we are waging it.</p>

<p>У перший день о 4-й ранку на нас полетіли крилаті ракети. Так, що всі прокинулися – ми, діти, всі ми, живі люди, вся Україна. І відтоді не спить. Ми всі стали до зброї. Ставши великою армією.</p>	<p>2:07 (1)</p>	<p>On day 1, at 4 o'clock in the morning we were attacked by cruise missiles. Everybody woke up – people, children, the entire Ukraine. And since then we have not been sleeping. We have all been fighting for our country with our army.</p>	<p>2:10 (1)</p>	<p>On day 1, at 4 in the morning, cruise missiles began falling on us. Everybody woke up. People, children, all of Ukraine, and we haven't been sleeping since. We have all been fighting for our country with our army.</p>	<p>1:14 (2)</p>	<p>On the first day at 4 am, cruise missiles were fired at us. So that everyone woke up - we, the children, all of us, living people, all of Ukraine. And we haven't slept since. We all took up arms becoming a large army.</p>
--	---------------------	--	---------------------	--	---------------------	--

<p>На другий день відбивалися від атак <u>у повітрі, на суші й на морі</u>. І наші героїчні прикордонники на острові Зміїний у Чорному морі <u>розповіли всім про фінал війни</u>. А саме: куди зрештою вирушить ворог. Коли російський корабель вимагав від наших хлопців скласти зброю, вони відповіли йому... Так міцно, як не можна сказати в парламенті. І ми відчули силу. Велику силу нашого народу, який до кінця <u>гнатиме</u> окупанта.</p>	<p>2:34 (1)</p>	<p>On Day 2 we have been fighting airstrikes. And our heroic military servicemen on the island Zmiinyi have been trying to fight. When Russian forces demanded that we lay down the arms. However, we did continue fighting and we did feel our force. The force of our people that oppose the occupants until the end.</p>	<p>2:37 (1)</p>	<p>On day two, we were resisting attacks by air, by land, by sea and our heroic servicemen on Snake Island in the Black Sea were trying to fight when Russian forces demanded we lay down arms we continued fighting and we did feel the force, the great force of our people that will oppose the occupants to the end.</p>	<p>1:42 (2)</p>	<p>The next day we fought off attacks in the air, on land and at sea. And our heroic border guards on Zmiinyi Island in the Black Sea told everyone about the end of the war. Namely: where the enemy will go in the end. When a Russian ship demanded that our guys lay down their weapons, they answered him... As firmly as one cannot say in the parliament. And we felt the power. Great power of our people who will persecute the invader to the end.</p>
<p>На третій день російські війська не ховаючись били просто по людях, по житлових будинках. Артилерією. Авіабомбами. І це остаточно показало нам, показало світу, хто є хто. Хто великі люди, а хто – просто звірі.</p>	<p>3:14 (1)</p>	<p>The next day the artillery started fighting us. Our army showed us who we are and we have been able to see who are people and who are beasts.</p>	<p>3:22 (1)</p>	<p>The next day, the artillery started fighting us. Our army showed us, showed the world, who is who, who are great people and who are beasts.</p>	<p>2:20 (2)</p>	<p>On the third day, Russian troops openly fired at people and apartment buildings without hiding. Used artillery, air bombs. And it finally showed us, showed the world who is who. Who are great people and who are just savages.</p>

<p>На восьмий день світ побачив, що з російських танків стріляють по атомній електростанції. Найбільшій у Європі. І світ почав розуміти, що це терор проти всіх. Це великий терор.</p>	<p>4:54 (1)</p>	<p>On day 8 we have seen Russian tanks hitting the atomic power station and everybody got to understand that this is the terror against everyone.</p>	<p>4:55 (1)</p>	<p>On day eight, we saw Russian tanks hitting the atomic power station and everybody began to understand that this is terror against everyone. A great terror.</p>	<p>4:00 (2)</p>	<p>On the eighth day, the world saw Russian tanks firing at a nuclear power plant. The largest in Europe. And the world began to understand that this is terror against all. This is a great terror.</p>
<p>На дев'ятий день ми слухали зустріч країн НАТО. І без бажаного для нас результату. Без мужності. Так ми відчули це – я не хочу нікого образити – ми відчули, що <u>альянси не діють. Навіть небо закрити не можуть.</u> І тому гарантії безпеки у Європі треба будувати з нуля.</p>	<p>5:09 (1)</p>	<p>On day 9 there was a meeting of NATO congress. Without the result that we were looking for. Yes, we did feel that. We did feel that, unfortunately, <u>the alliances don't work properly always</u> and that <u>no-flight zone cannot be enforced.</u></p>	<p>5:13 (1)</p>	<p>On day nine, there was a meeting of NATO countries without the result that we were looking for, without the option... We did feel that unfortunately the alliances don't always work properly and that the no-fly zone cannot be imposed.</p>	<p>4:14 (2)</p>	<p>On the ninth day, we listened to a meeting of NATO countries. Without the desired result for us. Without courage. That's how we felt - I don't want to offend anyone - we felt that alliances don't work. They can't even close the sky. That is why security guarantees in Europe must be built from scratch.</p>

<p>На 13-й день у блокованому російськими військами Маріуполі померла дитина. Від зневоднення. Вони не пускають ні харчові продукти, ні воду не дають людям. Просто заблокували – і вони у підвалах. Я думаю, всі чують: там у людей немає води!</p>	<p>6:41 (1)</p>	<p>On day 13, in the city of Mariupol that was attacked by the Russian force, <u>a child was killed.</u> They do not allow any food, any water and people started panicking. I think everybody can here that people do not have water over there.</p>	<p>6:43 (1)</p>	<p>On day 13, in the city of Mariupol that was attacked by the Russian forces a child died from dehydration. From dehydration. They don't allow any food, any water, to get to people, they simply blocked it and people started panicking. I think everybody can here that people do not have water over there.</p>	<p>5:45 (2)</p>	<p>On the thirteenth day, a child died in Russian-occupied Mariupol. Died of dehydration. They do not allow food or water to people. They just blocked it - and people are in the basements. I think everyone hears: people don't have water there!</p>
---	---------------------	--	---------------------	--	---------------------	---

<p>Ми не здамося й не програємо! Ми підемо до кінця. Ми будемо боротися на морях, будемо битися в повітрі, ми будемо захищати нашу землю, хоч би якою була ціна. Ми будемо битися в лісах, на полях, на узбережжях, у містах і селах, на вулицях, ми будемо битися на пагорбах... І я хочу від себе додати: ми будемо битися на териконах, на березі Кальміуса та Дніпра! І ми не здамося!</p>	<p>8:38 (1)</p>	<p>We will not give up and we will not lose! We'll fight till the end at sea, in the air. We will continue fighting for our land, whatever the cost. We will fight in the forests, in the fields, on the shores, in the streets. I would like to add that we will fight on the banks of different rivers like the Dniper</p>	<p>8:40 (1)</p>	<p>We will not give up and we will not lose. We will fight till the end, we will fight at sea, we will fight in the air. We will defend our land, whatever the cost. We will fight in the forests, in the fields, on the shores, in the cities and villages, on the streets, we will fight on the hills. I want to add personally, we will fight everywhere, on the terricons, on the banks of the Kalmius and Dnieper. And we will not give up.</p>	<p>7:46 (2)</p>	<p>We shall not give up and shall not lose! We shall go the whole way. We shall fight in the seas, we shall fight in the air, we shall defend our land, whatever the cost may be. We shall fight in the woods, in the fields, on the beaches, in the cities and villages, in the streets, we shall fight in the hills ... And I want to add: we shall fight on the spoil tips, on the banks of the Kalmius and the Dnieper! And we shall not surrender!</p>
<p>Посилуйте санкції проти держави-терориста. Визнайте її нарешті державою-терористом. Знайдіть спосіб зробити безпечним наше українське небо. Зробіть те, що ви можете. Те, що ви повинні. До чого зобов'язує велич вашої держави і вашого народу.</p>	<p>9:36 (1)</p>	<p>Please, increase the pressure of sanctions against this country. Please, recognize this country as a terrorist state. And please, make sure that our Ukrainian skies are safe. Please, make sure that you do what needs to be done and what is stipulated by the greatness of your country.</p>	<p>9:38 (1)</p>	<p>Strengthen the sanctions against the country-terrorist and recognize it as a terrorist country. Find a way to make our Ukrainian sky safe. Do what you can, what you have to do, and what is obliged by the greatness of your country and your people.</p>	<p>8:42 (2)</p>	<p>Increase sanctions against the terrorist state. Recognize it as a terrorist state finally. Find a way to make our Ukrainian sky safe. Do what you can. Do what you have to. Do what the greatness of your state and your people obliges to.</p>

І я окремо тобі вдячний, Борисе, мій друже.	9:30 (1)	And I am grateful to you, Boris.	9:34 (1)	I'm very grateful to you, Boris.	8:36 (2)	And I am especially grateful to you, Boris, my friend!
---	-------------	----------------------------------	-------------	----------------------------------	-------------	--

Промова № 2 (П2): Промова Президента України Володимира Зеленського перед Конгресом США 16 березня 2022 року

(1) Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-pered-kong-73609>

(2) Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=TyQRAYFGKeQ>

(3) Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-pered-kong-73609>

Таблиця 2

Оригінал (1)	Синхронний переклад (2)	Час	Офіційний письмовий переклад (3)
Я гордий вітати вас з України, з нашої столиці – Києва.	I am proud to greet you from Ukraine, from our capital city of Kyiv.	0:17	I am proud to greet you from Ukraine, from our capital - Kyiv.
І навіть жодної хвилини не думало здаватися!	And we have not even thought about it for a second.	0:33	And it didn't even think to give up for a single minute!
Я пропоную подивитись відео	I ask you to watch 1 video	11:06	I ask you to watch one video now
У своїй величній історії ви маєте сторінки, які допомагають вам зрозуміти українців. Зрозуміти нас зараз. Коли це потрібно найбільше.	In your great history you have pages that would allow you to understand Ukrainians. To understand us now. When you need it right now. When we need it right now.	2:53	In your great history you have pages that will allow you to understand Ukrainians. Understand us now. When it is needed most.
І ми просимо про відповідь. Про відповідь від світу. Про відповідь на терор. Хіба це завелике прохання?	And we are asking for a reply, for an answer to this terror from the whole world. Is this a lot to ask for?	4:32	And we ask for a response. For the response from the world. For the response to terror. Is this too much of a request?

Потрібні обмеження для всіх, на кому тримається цей несправедливий режим.	Restrictions are needed for everyone on whom this unjust regime is based.	7:02	Restrictions are needed as regards everyone on whom this unjust regime is based.
Які віддають найкращих дітей – синів і дочок , щоб зупинити повномасштабне російське вторгнення.	Those who give their best sons and daughters to stop this full-scale Russian invasion.	1:03	They sacrifice the best children - sons and daughters to stop the full-scale Russian invasion.
Зараз вирішується доля нашої держави. Доля нашого народу. Вирішується , чи будуть українці вільними. Чи збережуть свою демократію.	Right now the destiny of our country is being decided. The destiny of our people. Whether Ukrainians will be free. Whether they will be able to preserve their democracy.	1:14	Now the fate of our state is being decided. The fate of our people. It is being decided whether Ukrainians will be free. Whether they will preserve their democracy.
Коли були атаковані невинні люди.	When innocent people were attacked.	3:33	When innocent people were attacked.
Гуманітарну безпльотну зону. Умови , за яких Росія вже не зможе щодня і щоночі тероризувати наші мирні міста.	Humanitarian no-fly zone. Something that Ukraine --- Russia wouldn't be able to terrorize our free cities.	4:48	Humanitarian no-fly zone. Conditions under which Russia will no longer be able to terrorize our peaceful cities every day and night.
Літаки, які можуть допомогти Україні, які можуть допомогти Європі. І ви знаєте також, що вони є. Але на землі, не в українському небі.	Aircraft that can help Ukraine, help Europe. But they are on earth, not in the Ukrainian sky.	5:20	Aircraft that can help Ukraine. That can help Europe.
«Я маю мрію» – ці слова відомі кожному з вас. Сьогодні я можу сказати: я маю потребу. Потребу в захисті нашого неба. Потребу у вашому рішенні, у вашій допомозі.	“I have a dream”, these words are known to each of you. Today I can say, “I have a need”. I need to protect our sky. I need your decision, your help.	5:39	"I have a dream" - these words are known to each of you. Today I can say: I have a necessity. The necessity to protect our sky. The necessity for your decision. Your help.

Україна вдячна Сполученим Штатам за надзвичайно вагомий підтримку.	Ukraine is grateful to the United States for its overwhelming support.	6:02	Ukraine is grateful to the United States for its overwhelming support.
Доти, доки російська військова машина не зупиниться.	Until the Russian military machine stops.	6:58	Until the Russian military machine stops.
Члени Конгресу! Проявіть лідерство!	Members of Congress! Please, take the lead.	7:47	Members of Congress! Take the lead!
Я прошу вас, щоб російська держава не отримувала жодного долара , які вона витрачає на руйнацію України, на руйнацію Європи.	I am asking to make sure that Russians do not receive a single penny that they use to destroy people in Ukraine, the destruction of our country. The destruction of Europe.	8:00	You have to put pressure. So that the Russian state does not receive a single dollar, which it spends on the destruction of Ukraine. On the destruction of Europe.

Промова № 3 (ПЗ): Звернення Президента України до Європейського парламенту 1 березня 2022 року

(1) Оригінал українською мовою з англійськими субтитрами:

<https://www.youtube.com/watch?v=NYzl3wCNc8Y>

(2) Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=IycwCjg4f8Y>

Офіційний письмовий переклад на сайті: відсутній

Таблиця 3

Оригінал	час	Синхронний переклад	час	Субтитрований переклад
----------	-----	---------------------	-----	------------------------

<p>У нас є бажання, щоб наші діти жили. Мені здається, що це чесно. Вчора 16 дітей загинуло. І знов президент путін скаже, що це якась операція, і «ми б'ємо по військовій інфраструктурі». Де наші діти? На яких військових заводах вони працюють? На яких ракетах? Може вони в танках їздять? 16 дітей ти вбив!</p>	<p>5:30 (1)</p>	<p>We have a desire to see our children alive. I think it's a fair one. Yesterday, 16 children were killed. Again and again president putin is going to say that is some kind of operation and “we're hitting a military infrastructure”. Where are children? What kind of military factories do they work at? What tanks are they going with or launching cruise missiles? He killed 16 people, just yesterday.</p>	<p>5:35 (2)</p>	<p>We have, you know, a desire for our children to live. It seems to me that it is fair. Yesterday 16 children died. Once again, president putin will say that this is an operation and “we are firing at military infrastructure”. Where are our children? What military plants do they work at, what missiles are they on? Maybe they ride in tanks? You killed 16 children!</p>
<p>Є такий вираз «український вибір Європи» — те, чого ми прагнули і до чого йшли і йдемо. І я б дуже хотів, щоб сьогодні звучав у вас там, від вас до нас, «вибір Європою вже України»</p>	<p>3:00 (1)</p>	<p>There is an expression “European choice of Ukraine”, that's we are striving for and that's where we are going to and we went to. So, I would like to hear that from you to us we could hear “Ukrainian choice for Europe” from you.</p>	<p>3:02 (2)</p>	<p>There is a saying “Ukrainian choice of Europe” — what we aspired to, what we went to and are going to. I would very much like it to sound today, from you to us: “Europe's choice of Ukraine already”.</p>
<p>Доведіть, що ви разом з нами. Доведіть, що ви нас не відпускаєте. Доведіть, що ви дійсно Європейці. І тоді життя переможе смерть, а світ — темряву.</p>	<p>7:18 (1)</p>	<p>Do prove that you are with us. Do prove that you will not let us go. Do prove that you indeed are Europeans. And then life will win over death, and light will win over darkness.</p>	<p>7:20 (2)</p>	<p>Prove that you are with us. Prove that you do not let us go. Prove that you are truly European. And then life will overcome death, and light will overcome darkness.</p>

Промова № 4 (П4): Промова Президента України Володимира Зеленського в Кнесеті 20 березня 2022 року

(1) Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-kneseti-73701>

(2) Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=oGzYE-528Dk>

(3) Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-kneseti-73701>

Таблиця 4

Оригінал	Синхронний переклад	час	Офіційний письмовий переклад
<p>Народе Ізраїлю! Ти бачив, як російські ракети вдарили по Києву, по Бабиному Яру. Ти знаєш, що це за земля. Там поховані понад сто тисяч жертв Голокосту. Там давні київські кладовища. Там єврейське кладовище. Туди вдарили російські ракети.</p>	<p>The Israeli nation! You've seen how Russian missiles targeted Kiev, Babyn Yar. You know this location. You know that this is a memorial site to the victims of the Holocaust. This cemetery was hit by Russian missiles</p>	<p>7:53 (1)</p>	<p>People of Israel! You saw Russian missiles hit Kyiv, Babyn Yar. You know what kind of land it is. More than 100,000 Holocaust victims are buried there. There are ancient Kyiv cemeteries. There is a Jewish cemetery. Russian missiles hit there.</p>
<p>Що це? Байдужість? Розрахунок? Чи посередництво – без обрання сторони? Я залишу вам вибір відповіді на це запитання. І зауважу лише одне: байдужість вбиває. Розрахунки – вони часто помилкові. А посередництво може бути між державами. Але не між добром і злом.</p>	<p>What is this? Indifference? Or sitting on the fence? I am leaving this open question to you to answer. I would like to say clearly, indifference kills; calculations and interest kill; you can navigate between entries but not between good or bad.</p>	<p>9:05 (1)</p>	<p>What is it? Indifference? Premeditation? Or mediation without choosing a party? I will leave you a choice of answer to this question. And I will note only one thing - indifference kills. Premeditation is often erroneous. And mediation can be between states, not between good and evil.</p>
<p>Українська та єврейська громади завжди були і, я впевнений, будуть дуже переплетеними, дуже близькими.</p>	<p>Jewish-Ukrainian communities have always been profoundly intertwined.</p>	<p>2:22</p>	<p>The Ukrainian and Jewish communities have always been and, I am sure, will be very intertwined, very close.</p>
<p>Тому я хочу вам зараз нагадати слова однієї великої киянки, яку ви дуже добре знаєте.</p>	<p>And this is why I would like to remind you all the words of a Ukrainian that you all know very well.</p>	<p>2:37</p>	<p>That is why I want to remind you of the words of a great woman from Kyiv, whom you know very well.</p>
<p>Але загроза одна і у нас, і у вас – тотальне знищення народу, держави, культури.</p>	<p>But the threat we are facing is one for you and for us – total destruction of the nation, of the state, of the culture.</p>	<p>3:30</p>	<p>But the threat is the same: for both us and you - the total destruction of the people, state, culture.</p>

24 лютого 1920 року була заснована Націонал-соціалістична робітничка партія Німеччини – НСДАП.	Same day back in 1920 the Nazi party was founded.	4:22	On February 24, 1920, the National Socialist Workers' Party of Germany (NSDAP) was founded.
Партія, яка забрала мільйони життів, знищила цілі країни, намагалася вбити народи.	Party that killed millions, that destroyed entire nations, that tried to commit genocide.	4:33	A party that took millions of lives. Destroyed entire countries. Tried to kill nations.
Це масштабна й підла війна, спрямована на знищення нашого народу. Знищення наших дітей, наших сімей, нашої держави, наших міст, наших громад, нашої культури.	We are talking about full-fledged war and unjustified one that is aimed to terminate our cultures, our nation, our people, our children.	5:45	This is a large-scale and treacherous war aimed at destroying our people. Destroying our children, our families. Our state. Our cities. Our communities. Our culture.
Через 102 роки, так само 24 лютого, був відданий злочинний наказ про початок повномасштабного вторгнення російських військ в Україну. Вторгнення , яке забрало вже тисячі життів, мільйони людей залишило без дому, зробило їх вигнанцями. На своїй землі та в сусідніх країнах.	102 years afterwards on the same day, February 24 th , the order to invade Ukraine was given to the Russian military. And thousands of people have already been killed, millions have been displaced from their homes, they became refugees, moved to neighboring countries.	4:43	102 years later, on February 24, a criminal order was issued to launch a full-scale Russian invasion of Ukraine. The invasion, which has claimed thousands of lives, has left millions homeless. Made them exiles. On their land and in neighboring countries.
Всього того, що російські війська зараз руйнують. Свідомо. На очах усього світу.	Everything that the Russian militaries now maliciously destroying. And the entire world is looking, is watching.	6:04	Everything that Russian troops are now destroying. Deliberately. In front of the whole world.
Саме тому я маю право на цю паралель і на це порівняння. Нашої історії і вашої історії. Нашої війни за своє виживання й Другої світової війни.	And this is why I can make this ... (pause) comparison between your history to our survivability now, the world war II and what is going now.	6:14	That is why I have the right to this parallel and to this comparison. Our history and your history. Our war for our survival and World War II.

Послухайте, що каже Кремль. Просто послухайте!	Listen to what the Kremlin is saying.	6:30	Listen to what the Kremlin says. Just listen!
Коли нацистська партія йшла Європою і хотіли знищити все, знищити всіх. Хотіла підкорити народи. І не залишити від нас, від вас нічого. І навіть імені й сліду.	When they sought to destroy all Europe, they didn't want to leave anything, anyone of you. And now from us.	6:38	When the Nazi party raided Europe and wanted to destroy everything. Destroy everyone. Wanted to conquer the nations. And leave nothing from us, nothing from you. Even the name and the trace.
Але почуйте, що звучить зараз у Москві.	But listen to what they saying now in Moscow.	7:02	But listen to what is sounding now in Moscow.
Москва так і говорить: без війни проти нас вони не змогли б забезпечити «остаточне рішення» нібито для своєї безпеки.	This is what is being explicitly said in Moscow. Without the war against Ukraine, they couldn't ... they allegedly couldn't secure their own safety.	7:32	Moscow says so: without the war against us, they would not be able to ensure a "final solution" allegedly for their own security.
Але відповідь все одно обирати вам, шановні брати й сестри . І вам із цією відповіддю потім жити, народе Ізраїлю .	You are the ones who need to answer these questions and then live with the answers you're providing.	10:15	But it is up to you, dear brothers and sisters, to choose the answer. And you will have to live with this answer, people of Israel.
Українці зробили свій вибір. 80 років тому. Рятували євреїв. І тому серед нас є Праведники народів світу. Народе Ізраїлю! Тепер і у вас є такий вибір.	The Ukrainians made their choice 80 years ago. We saved Jews. And this is why the Israeli people now need to choose to make a similar decision.	10:22	Ukrainians have made their choice. 80 years ago. They rescued Jews. That is why the Righteous Among the Nations are among us. People of Israel, now you have such a choice.
Дякую вам! Дякую за все	-		Thank you! Thank you for everything.

Промова № 5 (П5): Промова Президента України Володимира Зеленського в Палаті депутатів Італії 22 березня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini->

volodimira-zelenskogo-v-palati-d-73733

Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=zNrCh4N3wAc>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-palati-d-73733>

Таблиця 5

Оригінал	Синхронний переклад	час	Офіційний письмовий переклад
Як Маріуполь. Ви чули. Наше місто на березі Азовського моря. Там, де жило близько півмільйона людей. Приблизно, як у вашому місті Генуя. Я там був. А тепер там, у Маріуполі, нічого немає. Руїни.	Some cities like Mariupol as you've heard are being completely destroyed. This city had around half a million people living there before. This is close to what you have in Genoa in Italy. And now in Mariupol there is nothing but ruins.	7:15	Like Mariupol. You heard of it. Our city on the shore of the Sea of Azov. Where about half a million people lived. Just as in your city of Genoa. I was there. And now there is nothing in Mariupol. Only ruins.
(уявіть) Розбиту Геную, з якої рятуються люди, ваші прекрасні люди.	Imagine destroyed Genua where people are trying to escape.	7:49	Ruined Genoa, from which people are being evacuated, your wonderful people.
Під Києвом, у сусідніх містах і районах, перебуває декілька угруповань російських військ. Які вбивають і катують, вони гвалтують і викрадають дітей, руйнують і грабують. Окупанти на вантажівках вивозять наше надбання, наше майно – до себе додому.	Russian troops around Kyiv are killing and torturing. They're torturing and kidnapping children. They're stealing what we have there, robbing everything.	8:53	Near Kyiv, in neighboring towns and districts, there are several groups of Russian troops. Those who kill and torture, rape and kidnap children, destroy and rob. The occupiers take our property to Russia by trucks.
Заробляючи шалені кошти на експорті нафти й газу та спрямовуючи їх на підготовку до війни.	Selling oil and gas and spending that money on preparing on war.	9:47	Earning crazy money on oil and gas exports and directing them to prepare for war.
Україна для російських військ – це брама Європи. Вони хочуть увірватися. Але варварство не повинне пройти.	Ukraine for Russia is the gateway to Europe. They want to get through the gates and they should not be able to get through this gate.	10:10	Ukraine is the gateway to Europe for Russian troops. They want to break in. But barbarism must not pass.

Ви підтримали нас – щиро, швидко.	You supported us.	10:35	You supported us - sincerely, quickly.
Отже, потрібно ще більше санкцій, ще більше тиску, щоб Росія шукала не військові резерви чи найманців десь у Лівії чи Сирії. Щоб Росія шукала мир. Щоб та сама одна людина шукала мир.	And more needs to be done, more sanctions, more pressures. We have to find non-military reserves. We have to make them search for peace. We need that one person to search for peace.	10:57	So more sanctions are needed, even more pressure, so that Russia is looking not for military reserves or mercenaries somewhere in Libya or Syria, but for peace. So that the same one person is looking for peace.
117 – це не фінальне число.	171 is not a final toll.	7:02	117 is not a final number.
Російське вторгнення ще зруйнує родини й долі. Бо повномасштабна війна, на жаль, триває.	Russian aggression will continue unfortunately.	7:04	The Russian invasion will destroy more families and destinies. Unfortunately, the full-scale war continues.
Кукурудза, рослинна олія, пшениця й багато-багато інших товарів.	Wheat and other food stuffs.	11:54	Corn, vegetable oil, wheat and many other products.
Майже всі вони використовують Італію як місце для відпочинку. Тож не будьте курортом для вбивць. Заблокуйте їм усю нерухомість, рахунки та яхти – від «Шахерезади» і до найменших.	Almost all of them are using Italy as a place for holidays. Don't be a resort for murders. Block all of their real estate, all of their yachts, all of their bank accounts.	12:41	Almost all of them use Italy. As a place for vacation. So don't be a resort for murderers. Block all their real estate, accounts and yachts - from "Scheherazade" to the smallest ones.
І багато хто з них отримав тепло у ваших італійських родинах.	And many of them have been welcomed by Italian families.	14:50	And many of them have received warmth in your Italian families.
Десятки українських діточок з важкими контузіями та пораненнями лікуються у вас.	Many of our people are refugees and receiving medical treatment.	15:10	Dozens of Ukrainian children with severe shell shock and injuries are being treated by you.

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73769>

Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=4E-XwBe9mRM>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73769>

Таблиця 6

Оригінал	Синхронний переклад	Час	Офіційний письмовий переклад
А однією з основних тем для дискусій світових політиків стало питання про те, як реагувати, якщо Росія застосує ще й ядерну зброю. Будь-яка впевненість будь-якої людини у світі, будь-якої країни повністю зруйнована.	Russia has the capability to use nuclear weapons.	3:25	And one of the main topics for discussion of world politicians is the question: how to react if Russia also uses nuclear weapons. Any confidence of any person in the world, any country is completely destroyed.
28 днів повномасштабного вторгнення найбільшої за розмірами держави у світі. Але не найбільшої за потенціалом. Не найбільшої за впливом. І найменшої – з морального погляду.	28 days of unspeakable warfare. But this is not the worst part of the war in terms of its impact when we look at. It's not only the media.	3:36	28 days of full-scale invasion of the largest state in the world. But not the greatest in potential. Not the most influential. And the smallest from a moral point of view.
Наші північні території, східні, південні – порожніють, бо люди тікають від цієї смертельної загрози.	In the east, in the south, the cities have been emptied out because people are escaping.	4:45	Our northern territories, eastern, southern are becoming empty, because people are fleeing from this deadly threat.
Ви бачите, що міжнародні інституції не спрацювали. Навіть ООН і Рада Безпеки... Що вони можуть? Вони потребують реформування. Вони потребують ін'єкції чесності. Щоб стати дієвими. Щоб справді вирішувати і справді впливати, а не лише обговорювати.	International organizations have not fulfilled all of their objectives. What can they do to encourage peace? To do something they must be transformed, they must undergo reforms. ... (pause) we must inject them with the truth germ.	5:36	You see that international institutions have not worked. Even the UN and the Security Council... What can they do? They need reform. They need an injection of honesty. To become effective. To really decide and really influence, not just discuss.

<p>Через війну Росії проти України світ дестабілізований. Світ – на порозі багатьох нових криз. І хто зараз упевнений, яким буде завтра? Турбулентність на світових ринках несе проблеми для всіх країн, які залежать від імпорту сировини.</p>	<p>The world is facing crises now. International markets have been impacted by this war.</p>	<p>6:02</p>	<p>Due to Russia's war against Ukraine, the world is destabilized. The world is on the verge of many new crises. And who is now sure what tomorrow will be like? Turbulence in world markets is a problem for all countries that depend on imports of raw materials.</p>
<p>Я говорю це не просто так, не голослівно. Це насправді так.</p>		<p>9:40</p>	<p>My words are not unsubstantiated. This is actually true.</p>
<p>Ще у 2019 році, буквально через півроку, як я став Президентом України, моя дружина Олена взяла участь у проєкті для дітей з особливостями зору. У проєкті зі створення аудіокнижок. І озвучила саме японські казки. Українською мовою. Бо вони зрозумілі для нас, для дітей. І це була лише крапля у величезному морі нашої уваги, української уваги, до вашого надбання.</p>	<p>In 2019, my wife launched an initiative to translate Japanese tales, folk tales, into Ukrainian. And those folk tales have a lot of wisdom in them.</p>	<p>9:41</p>	<p>Back in 2019, literally six months after I became President of Ukraine, my wife Olena took part in a project for children with visual impairments. In the project to create audiobooks. And she voiced Japanese fairy tales. In Ukrainian. Because they are understandable for us, for children. And it was only a drop in the huge sea of our attention, the Ukrainian attention, to your attainment.</p>
<p>У цінностях ми з вами схожі – попри шалену відстань між нашими країнами. Відстань, якої насправді не існує. Бо в нас однаково тепло у серцях. Завдяки спільним зусиллям, завдяки ще більшому тиску на Росію ми прийдемо до миру. І зможемо відбудувати нашу країну.</p>	<p>We are meeting today despite the kilometers that separate us. These kilometers do not exist because we are together in our hearts. And thanks to our united forces, thanks to the stronger pressure on Russia we will find peace, we will be able to restore Ukraine.</p>		<p>We have similar values with you despite the huge distance between our countries. A distance that doesn't really exist. Because we have equally warm hearts. Thanks to joint efforts, thanks to even greater pressure on Russia, we will come to peace. And we will be able to rebuild our country.</p>

Промова № 7 (П7): Промова Президента України на спільному зібранні Сенату, Національних зборів Французької Республіки та Ради міста Парижа 23 березня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini->

na-spilnomu-zibranni-senatu-naci-73773

Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=kgyebXW9BTY>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-na-spilnomu-zibranni-senatu-naci-73773>

Таблиця 7

Оригінал	Синхронний переклад	час	Офіційний письмовий переклад
Ви знаєте, чому це відбувається. І знаєте, хто в цьому винен. Знають навіть ті, хто ховає голову в пісок. І руками все ще намагається намацати гроші з Росії.	You know why it is happening and you know who is guilty. And even those who prefer to hide their heads in the sand, even those who are trying to get money of Ukraine cannot deny what is happening.	0:30	You know why this is happening. And you know who is to blame. Even those who hide their heads in the sand know. And whose hands are still trying to get money from Russia.
Жінку намагалися врятувати, боролися за її життя! Але вона благала лікарів про смерть. Благала полишити її, не надавати їй допомогу. Бо не знала, навіщо їй жити. Вони боролися. Вона померла. В Україні. У Європі. У 2022 році.	Some women were asking for the doctors to let them die. Because they couldn't see why it was worth to stay alive. There is a case of a woman who died with these regretful words on her lips.	2:27	Doctors tried to save the woman. Fought for her life! But she begged the doctors for her death. She begged to leave her, not to help her. Because she didn't know what to live for. They fought. She died. In Ukraine. In Europe. In 2022.
І коли переговори давали результат, коли нам вдавалося звільнити людей з полону, коли ми змогли погодити деякі рішення в грудні 2019 року, це було як ковток свіжого повітря. Як проблеск надії. Надії на те, що розмови з Росією можуть допомогти.	When we did get some results, when we were able to free prisoners who had been taken captive, we were able to negotiate some outcomes in 2019, It was like a big bowl of oxygen. It was a ray of hope for us.	6:03	And when the negotiations yielded the result, when we managed to free people from captivity, when we were able to agree on some decisions in December 2019, it was like a breath of fresh air. Like a glimmer of hope. Hope that talks with Russia can help.
Тож сьогодні я звертаюся до вас. До чесних, сміливих, раціональних і волелюбних .	I am addressing you. You are rational, honest people.	0:50	So today I am addressing you. Honest, brave, rational and freedom-loving.
Бо більша частина пазлів, із яких складається відповідь, – саме у ваших руках.	Because most of the answers are in your hands.	1:02	Because most of the puzzles that make up the answer are in your hands.

Це було мирне місто на півдні України.	... in a quiet cite in the south of Ukraine.	1:25	It was a peaceful city in the south of Ukraine.
Поки вони не почали морити людей голодом, спрагою, вбивати вогнем.	They began to kill people.	1:43	Until they began to torture people with famine, thirst, kill with fire.
Я прошу вас зараз вшанувати хвилиною мовчання пам'ять тисяч українців та українок , усіх тих, хто був убитий внаслідок вторгнення Росії на територію нашої мирної України.	I'd like to ask for a minute of silence for the thousands of Ukrainian men and women and children who have been killed following the Russian invasion.	2:58	I ask you now to honor the memory of thousands of Ukrainian men and women, all those who were killed as a result of Russia's invasion of the territory of our peaceful Ukraine with a moment of silence.
Хтось підтримував. Хтось намагався затягувати процес. Хтось хотів усе зірвати.	Some tried to delay the process.	5:47	Someone supported. Someone was trying to delay the process. Someone wanted to ruin everything.
Але настало 24 лютого. День, який перекреслив усі ті зусилля. Усіх нас. Перекреслив старе значення слова «діалог». Перекреслив європейський досвід відносин із Росією. Перекреслив десятиліття історії Європи.	But on the 24 th of February we saw ... (pause) what Russia really prepared to do. The very concept of dialogue was completely ignored.	6:30	But February 24 came. A day that ruined all those efforts. All of us. Ruined the old meaning of the word "dialogue". Ruined the European experience of relations with Russia. Ruined decades of European history.
Все це було розбомблено російськими військами. Розбито російською артилерією. Спалено після ударів російських ракет.	Russian missiles, Russian artillery, Russian shells began raining down on Ukraine.	6:58	All this was bombed by Russian troops. Destroyed by Russian artillery. Burned after Russian missile strikes.
Правда не знайшлась у кабінетах. Тому зараз доводиться її шукати й виборювати на полі бою.	It is important to look for the truth and we find the truth in the battlefield.	7:10	The truth was not found in the offices. So now we have to look for it and gain it on the battlefield.
І рішучість захищати нашу свободу. Спільну свободу!	Our determination to depend our freedom, to depend our joint liberty.	7:18	And the determination to defend our freedom. Common freedom!

Українці бачать, що Франція так само цінує свободу, як це було завжди. І ви захищаєте її.	The Ukrainians have seen that France is also thirsty for truth and wants to protect it.	8:31	Ukrainians see that France values freedom as much as it has always been. And you protect it.
І разом нам це до снаги.	We can do this together.	9:25	And together we can do it.
Ви можете нам допомогти, я знаю. Можете!		10:36	You can help us. I know. You can!
Вони повинні перестати бути спонсорами для військової машини Росії, спонсорами вбивств дітей і жінок, спонсорами згвалтувань, грабунків, мародерства з боку російської армії.	These companies must stop sponsoring the murder of innocent women and children.	11:05	They must cease to be sponsors of Russia's military machine, sponsors of the killing of children and women, sponsors of rape, robbery and looting by the Russian army.
Всі компанії повинні запам'ятати раз і назавжди, що цінності вартують більше, ніж прибуток. Ще й прибуток на крові .	Everyone should remember that values are more important than profits, humans are more important than profits.	11:13	All companies must remember once and for all that values are worth more than profit. Especially profit on blood.
Гарантії того, що безпека буде непохитною , а війни справді не буде. І загалом війни будуть неможливими.	We need securities that wars will no longer be possible in this world.	11:35	Guarantees that security will be unshakable, that there will be no war, and that war in general will be impossible.
Тому що прожити треба так, щоб тебе поважали. Щоб тебе пам'ятали. І щоб із тобою прощалися так, як увесь світ бачив, як Франція прощалася з великим Бельмондо.	Because we must live and be respected. And I say goodbye the way that Belmondo used to say goodbye. Chao.	12:15	Because you have to live so that you are respected. So that you are remembered. And so that people say goodbye to you in a way France said goodbye to the great Belmondo.

Промова № 8 (П8): Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті Австралії 31 березня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73993>

Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=HYKqInuA98o>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-v-parlamen-73993>

Таблиця 8

Оригінал	Синхронний переклад	час	Офіційний письмовий переклад
У травні 2016 року тисячі австралійців зібралися в аеропорту міста Перт, щоб уперше побачити українську «Мрію». «Мрія» – це назва нашого літака Ан-225. «Мрія» – це англійською dream.	In May 2016, thousands of Australians came to the city of Perth to see for the first time the Ukrainian plane “Mriya” or “Dream” as we call it. This was our plane AN-225. “Mriya” in English means “Dream”.	7:38	In May 2016, thousands of Australians gathered at Perth Airport to see the Ukrainian "Mriya" for the first time. "Mriya" is the name of our An-225 aircraft. "Mriya" is a dream in English
Держава, яка не цурається ядерного шантажу, повинна одразу отримувати такі санкції, які продемонструють, що шантаж має руйнівні наслідки для шантажиста.	The country which is using blackmailing should receive the sanctions which would show that such blackmailing is destructive for the blackmailer itself.	14:33	A state that does not shy away from nuclear blackmail should immediately receive sanctions that demonstrate that blackmail has devastating consequences for the blackmailer.
Я б ще додав: непокаране зло повертається окрилений , із відчуттям всемогутності.	I would say, unpunished evil comebacks with inspiration, with the feeling of almightiness.	17:05	I would add: unpunished evil returns winged, with a sense of omnipotence.
Зараз в Україні вони зроблять точно більше для нашої спільної свободи, для нашої спільної безпеки, ніж припадаючи пилом на вашій землі.	In Ukraine, they will do much more for our common freedom and common security than staying apart on your land.	19:19	Now in Ukraine they will definitely do more for our common freedom, for our common security than being covered with dust on your land.
Шановні друзі, географічна відстань між нами – шалена .	Dear friends, the geographical distance between us is huge.	21:37	Dear friends, the geographical distance between us is insane.

Промова № 9 (П9): Промова Президента України Володимира Зеленського у парламенті Канади 15 березня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-parlamen-73581>

Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=gGHFvfBThUY>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-u-parlamen-73581>

Таблиця 9

Оригінал	Синхронний переклад	час	Офіційний письмовий переклад
Кажуть, що Україна зараз не в НАТО. Хоча «двері відкриті». Але для кого ці двері і куди вони ведуть, якщо нам відповідають, що нас не візьмуть. Війна завжди проявляє усе, на що здатні люди. Хто сильний. А хто слабкий. Хто мудрий. А хто не бачить очевидного. Хто чесний, а хто – лицемір.	And at the same time in response to our aspiration to become members of NATO we also do not hear clear answers. Sometimes we don't see obvious things. It's in dire straits but it also allowed us to see who the real friends are.	13:00	They say Ukraine is not in NATO now. Although "the door is open". But for whom are these doors and where do they lead, if we are told that we will not be admitted.
А ви повинні своїми кроками довести, що ви є частиною історії України, живої історії України. Запам'ятайте це – живої . Бо ми хочемо жити.	And we hope that with your practical steps we will show that you are a part of the modern Ukrainian history. Please, remember this is a practical modern-day history of Ukraine. We want to live.	17:25	And you must prove with your steps that you are a part of the history of Ukraine, the living history of Ukraine. Remember this - living. Because we want to live.

Промова № 10 (П10): Виступ Президента на спеціальному пленарному засіданні Європарламенту 9 лютого 2023 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayinskij-yevropejskij-sposib-zhittya-rosiya-namagayetsya-80881>

Синхронний переклад англійською мовою: <https://www.youtube.com/watch?v=iHlvT4RRSz4>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/ukrayinskij-yevropejskij-sposib-zhittya-rosiya-namagayetsya-80881>

Таблиця 10

Оригінал	Синхронний переклад	Час	Офіційний переклад

Дякую за вашу й за твою принциповість, енергійність — дві якості, які ми незмінно бачимо в час теперішньої боротьби за Європу й поєднання яких завжди є передумовою прогресу.	Thank you for your and your principal and energetic approach, 2 qualities that we see unchanged during this struggle for Europe. And the combination of those is the precondition for progress.	0:54	I thank you for these powerful words and I thank you for your personal attention, an extremely important attention for Ukraine. I thank you for your integrity and energy, two qualities that we see invariably in the current struggle for Europe and whose combination is always a prerequisite for progress.
Там для влади ніхто не має значення, окрім тих, хто всередині кремлівських стін, їхніх рідних та "гаманців".	For the authorities there nobody is of value apart from those who are in the Kremlin and have their own wallets at heart.	5:27	No one matters to the authorities there, except those inside the Kremlin walls, their relatives and their wallets.
Ви ухвалювали сміливі рішення та зміцнювали європейську амбіцію бути домом справедливості й свободи.	You approve courageous decisions and you strengthened European ambition to be a home for justice and freedom.	12:02	You have made bold decisions and strengthened the European ambition to be the home of justice and freedom.
Коли російська агресія ще тільки починала ламати свої зуби об нашу оборону.	When the Russian aggression was beginning to break their tooth against fighting our defense.	12:28	When Russian aggression was just beginning to break its teeth on our defense.
Це була візія, яка мотивувала нас бути стійкими й залишатися на нашому шляху	That was the vision that motivated us to be strong and to stay the course	12:48	It was a vision that motivated us to be resilient and stay on our path.
Слава усім українцям і українкам, хто в бою!	Glory to all Ukrainians and who fight.	15:52	Glory to all Ukrainian men and Ukrainian women who are in combat!

Промова № 11 (П11): Україну стільки разів хотіли знищити, але не змогли – звернення Президента Володимира Зеленського 3 березня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayinu-stilki-raziv-hotili-znishiti-ale-ne-zmogli-zvernenn-73297>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/ukrayinu-stilki-raziv-hotili-znishiti-ale-ne-zmogli-zvernenn-73297>

Таблиця 11

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
Незламний народі непереможної України!	<i>Unbreakable people of invincible Ukraine!</i>
Перші тижні боротьби з ним були надскладними .	The first weeks of fighting it were extremely difficult.
Рівно тиждень тому Україну атакував інший вірус. Інша хвороба. І ті, хто страждає на тяжку анексію та окупацію чужих земель. Тиждень тому о 4-й ранку Росія вторглася в нашу незалежну Україну, на нашу землю. Гострий випадок агресії, манія величчя, манія переслідування. Важкі психологічні комплекси і як наслідок – ракетні комплекси. Реактивна артилерія. Танки та інша бронетехніка – просто як сарана.	Exactly a week ago, Ukraine was attacked by another virus. Another disease. By those who suffer from severe annexation and occupation of foreign lands. One week ago, at 4 am, Russia invaded our independent Ukraine, our land. Acute fit of aggression, megalomania, delusion of persecution. Heavy psychological complexes and as a result - missile systems. Rocket artillery. Tanks and other armored vehicles - simply like locusts.
Але ми були єдиними, а отже – сильними, а отже – вистояли.	But we were united, and therefore strong, and therefore we withstood
Вони пригнічені. Вони приречені.	They are demoralized. They are doomed.
Вони хочуть зруйнувати ще Одесу. Але побачать лише дно Чорного моря. Бо вони – дно.	They also want to destroy Odesa. But they will see only the bottom of the Black Sea.
Успенський собор у Харкові	the Assumption Cathedral in Kharkiv
А собор ми точно відновимо – щоб жодного сліду війни там не залишилося.	And we will restore the cathedral so that no trace of war remains there.
Ви залишаєте людей без їжі, ви залишаєте нас без ліків.	You leave people without food and medicine.
безбожники	godless men
Українці в усіх регіонах нашої держави, які обпалені війною, отримують від нас усе необхідне.	Ukrainians in all war-torn regions will receive everything they need from us.
ФОПівець	sole proprietor

Ми пережили у своїй історії й на своїй рідній землі дві світові війни, три голодомори, Голокост, Бабин Яр, Великий терор, вибух у Чорнобилі, окупацію Криму та війну на сході нашої держави.	We have survived in our history and on our land two world wars, three Holodomors, the Holocaust, Babyn Yar, the Great Terror, the Chornobyl explosion, the occupation of Crimea and the war in the east.
Хотіли стерти з лица землі.	They wanted to wipe us off the face of the earth
Хотіли, щоб ми мовчали. Але нас почув увесь світ	They wanted us to be silent. But the whole world heard us.
І якщо хтось думає, що, подолавши все це, українці – всі ми – злякаємося, зламаємося або здамося, він просто не знає нічого про нас, про Україну.	And if someone thinks that, having overcome all this, Ukrainians - all of us - are scared, broken or will surrender, he knows nothing about Ukraine.
Иди домой. К себе домой. Защищать своих русскоязычных людей. Не по всему миру. А у себя дома – там тоже немало, около 150 миллионов. А тут...	Go home. To your home. Protect Russian-speaking people. Not all over the world. In your country. There are almost 150 million of them. And here...

Промова № 12 (П12): Звернення Президента Володимира Зеленського до українців і народів світу 24 березня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-do-ukrayinciv-i-73777>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/zvernennya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-do-ukrayinciv-i-73777>

Таблиця 12

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
<i>Вільні люди вільного світу!</i>	Free people of the free world!
24 березня – місяць нашого спротиву.	On March 24 it will be the month of our resistance.
безжальному вторгненню Російської Федерації.	ruthless invasion of Russia
Стерти з лица землі.	Wipe off the face of the earth.
Будь-яких покидьків, які здатні стріляти в мирних людей.	Any scum capable of shooting at civilians.

Російські війська руйнують наші міста. Вбивають без розбору цивільних людей. Гвалтують жінок. Викрадають дітей. Розстрілюють біженців. Захоплюють гуманітарні колони. Займаються мародерством.	Russian troops destroy our cities. Kill civilians indiscriminately. Rape women. Abduct children. Shoot at refugees. Capture humanitarian convoys. They are engaged in looting.
А сейчас хочу сказать отдельно гражданам Российской Федерации.	I want to address the citizens of Russia separately.
Саміт НАТО. Саміт Євросоюзу. Саміт «Великої сімки».	NATO Summit. EU Summit. G7 Summit.
Ми чекаємо серйозних кроків.	We are waiting for meaningful steps.
Ми знаємо, що вони хочуть загасити цю тему. Тему боротьби проти війни. Але загасити потрібно війну.	We know that they want to put this issue out. The struggle against war. But this is the war that needs to be put out.
хто друг, хто партнер, а хто продався і зрадив.	Who is a friend, who is a partner, and who betrayed us for money
Українське небо так і не зробили безпечним від російських ракет і авіабомб. Ми так і не отримали літаки й сучасну протиракетну зброю. Ми так і не отримали танки, протикорабельні засоби	Ukrainian sky has not been made safe from Russian missiles and bombs. We have not received aircraft and modern anti-missile weapons. We have not received tanks, anti-ship equipment.
<i>Українці! Українки! Усі наші герої!</i>	Ukrainians! All our heroes!
Ми всі – українці. Ми всі – європейці. Ми всі – вільні люди вільного світу.	We are all Ukrainians. We are all Europeans. We are all free people of the free world.
<i>Вічна пам'ять усім, хто загинув за Україну!</i>	May the memory of all who died for Ukraine live forever!

Промова № 13 (П13): За 50 днів цієї війни Україна стала героєм для всього вільного світу – звернення Президента Володимира Зеленського 14 квітня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/za-50-dniv-ciyeyi-vijni-ukrayina-stala-geroyem-dlya-vsogo-vi-74329>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/za-50-dniv-ciyeyi-vijni-ukrayina-stala-geroyem-dlya-vsogo-vi-74329>

Таблиця 13

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
Вони розпочали страшну, безмежно цинічну війну на нашому Донбасі.	They started a terrible, absolutely cynical war in our Donbas.
Саме Донбас Росія хоче знищити насамперед. Саме Луганську й Донецьку області російські війська руйнують так, ніби хочуть, щоб від них залишилося тільки каміння.	It is Donbas that Russia wants to destroy in the first place. It is the Luhansk and Donetsk regions that Russian troops are destroying as if they want only stones to be left.
Вони кидають їх у найстрашніші бої, буквально в лоб нашій обороні.	They throw them into the worst battles, literally in the frontal of our defense.
Гордий і охайний Харків	proud and tidy Kharkiv
Що саме можуть дати Росії руйнування на Салтівці чи на площі Свободи?	What exactly can destruction on Saltivka or on Freedom Square give to Russia?
З нею це робили чужинці .	Strangers did that to it.
А не люди, які керують так, що їхня армія вперше в житті бачить унітази хіба що на окупованій території та краде додому навіть звичайну побутову техніку.	Not the people who rule in such a way that their army sees toilets for the first time in their lives in the occupied territories and steals even ordinary household appliances.

Промова № 14 (П14): Звернення Президента України з нагоди Дня пам'яті та примирення 8 травня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-z-nagodi-dnya-pamyati-ta-prim-74885>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-z-nagodi-dnya-pamyati-ta-prim-74885>

Таблиця 14

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
Мільйони втрачених життів, скалічених доль, закатованих душ і мільйони причин, щоб сказати злу: ніколи знову!	Millions of lost lives, crippled destinies, tortured souls and millions of reasons to say to evil: never again!
Ми почули моторошні вибухи	We heard terrible explosions.

І воно (місто) оніміло. Воно не може сьогодні сказати: ніколи знову!	And it went numb. It cannot say today: never again!
Із цього гасла викинули слово «ніколи». Ампутовали під час так званої спецоперації. Встромили ніж у серце і, дивлячись в очі, сказали: «Это не мы!»	The word "never" was dropped from this slogan. Amputated during the so-called special operation. They stabbed a knife in the heart and, looking into the eyes, said: "It's not us!"
І потвори почали повтори.	And the monsters began to repeat.
Встановити новий світовий рекорд із ксенофобії, ненависті, расизму й кількості жертв, до якої вони можуть призвести.	Set a new world record for xenophobia, hatred, racism and the number of victims they can cause.
Вони пам'ятають, як Лондон бомбардували 57 ночей поспіль. Як «Фау» падали на Белфаст, Портсмут, Ліверпуль.	They remember London being bombed for 57 nights in a row. Remember how V-2 hit Belfast, Portsmouth, Liverpool.
Пам'ятають Орадур-сюр-Глан, де есесівці спалили живцем півтисячі жінок і дітей.	Remember Oradour-sur-Glane, where the SS burned half a thousand women and children alive.
Від нього не лишиться каменя на камені	There will be no stone left of it.
І більше жодних чорно-білих снів, а тільки синьо-жовта мрія.	And no more black and white dreams, only a blue and yellow dream.
Ніколи знову. Нарешті знову!	Never again Finally again!
Як звучала «Місячна соната» від Люфтваффе, коли по місту безперервно гатили 11 годин	How the "Moonlight Sonata" from the Luftwaffe sounded, when the city was continuously bombed for 11 hours.
Пам'ятають, як гатили по Бірмінгему. І бачать, як дістається його місту-побратиму Запоріжжю.	They remember how Birmingham was bombed. And they see its sister city Zaporizhzhia being damaged.

Промова № 15 (П15): Якщо окупанти думають, що Лиман чи Сєвєродонецьк будуть їхніми, то вони помиляються; Донбас буде українським – звернення Президента України 27 травня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/yaksho-okupanti-dumayut-sho-liman-chi-syevyerodoneck-budut-y-75433>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/yaksho-okupanti-dumayut-sho-liman-chi-syevyerodoneck-budut-y-75433>

Таблиця 15

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
Незламний народі нашої найсмівлівішої країни!	Unbreakable people of our bravest country!
Усі наші захисники й захисниці!	All our defenders!
Це люди справді незламні, справді смівліві, справді віддані добрій справі.	These are people who are really indomitable, really brave, really committed to a good cause.
Неможливо навіть поррахувати, скільки життів врятували працівники «екстренки».	It is impossible to even count how many lives were saved by emergency care workers.
І це той мінімум, який держава може зробити, щоб відзначити те, що вони роблять. Але обов'язково буде й максимум.	And this is the minimum that the state can do to honor what they are doing. But there will definitely be a maximum.
Продовжую збирати для нашої боротьби найширшу міжнародну підтримку.	I continue to gather the broadest possible international support for our struggle.
Чого варта одна лише продовольча криза.	The food crisis alone means a lot.
Було приємно побачити українських студентів і студенток, які там навчаються	It was nice to see Ukrainian students studying there.
Вічна пам'ять кожному й кожній, хто віддав своє життя за Україну!	Eternal memory to everyone who gave their lives for Ukraine!

Промова № 16 (П16): Офіційно визнано: Україна – це майбутній рівний партнер для 27 країн ЄС – звернення Президента, Голови Верховної Ради та Прем'єр-міністра 24 червня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/oficijno-viznano-ukrayina-ce-majbutnij-rivnij-partner-dlya-2-76029>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/oficijno-viznano-ukrayina-ce-majbutnij-rivnij-partner-dlya-2-76029>

Таблиця 16

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
шанси України вважав примарними.	considered Ukraine's chances illusory
Україна – не місток, не подушка між Заходом і Росією, не буфер між Європою та Азією, не сфера впливу, не «сіра» зона, не транзитна територія. Не прикордоння між орками та ельфами.	Ukraine is not a bridge, not a pillow between the West and Russia, not a buffer between Europe and Asia, not a sphere of influence, not a "gray" zone, not a transit territory. Not the border between orcs and elves.
Бо демократія та народовладдя існували тут понад тисячу років тому.	Because democracy existed here more than a thousand years ago.
У часи Київської Русі, коли народ долучався до вирішення важливих питань на вічі .	in the days of Kyivan Rus', when people joined in solving important issues in veche.
Гетьманів запорозьких і кошових отаманів не призначав король, цар, бояри, знать чи аристократія, а вільним і рівним шляхом обирали всі козаки.	Hetmans of Zaporizhzhia and Kish otamans were not appointed by the king, tsar, boyars, nobility or aristocracy, but were elected freely and equally by all Cossacks.
Шлях, за який боролася Революція на граніті у 90-му, стояла на барикадах Помаранчева революція у 2004-му та віддала життя Небесна Сотня під час Революції Гідності у 2014-му.	The path the Revolution on Granite fought for in 1990, the Orange Revolution stood on barricades for in 2004 and the Heavenly Hundred gave lives for during the Revolution of Dignity in 2014.
Україна об'єдналася по-справжньому. Україна б'ється по-справжньому. Україна точно переможе. По-справжньому!	Ukraine has truly united. Ukraine is truly fighting. Ukraine will definitely win. Truly!
Україна. Європа. Світ. Людство.	Ukraine. Europe. World. Humanity.

Промова № 17 (П17): Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України 24 серпня 2022 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/privitannya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-z-nagodi-dnya-n-77265>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/privitannya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-z-nagodi-dnya-n-77265>

Таблиця 17

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
<p><i>Вільний народі незалежної України!</i> І цим усе сказано. Всього чотири слова, але як багато стоїть за ними сьогодні.</p>	<p>The free people of independent Ukraine! And that says it all. Just four words, but how much is behind them today.</p>
<p>Скільки в цих словах символів і сенсів, подвигів і втрат, радості й болю.</p>	<p>How many symbols and meanings, feats and losses, joy and pain are in these words.</p>
<p>24 лютого нам казали: у вас немає шансів. 24 серпня ми кажемо: з Днем Незалежності, Україно!</p>	<p>On February 24, we were told: you have no chance. On August 24, we say: Happy Independence Day, Ukraine!</p>
<p>Нам не були готові закрити небо, але ми мали людей, які були готові закрити собою рідну землю.</p>	<p>They were not ready to close the sky for us, but we had people willing to cover their native land with themselves.</p>
<p>Коли в демократії знову вирости зуби.</p>	<p>When democracy grew teeth again.</p>
<p>Україна збадьорила весь континент.</p>	<p>Ukraine invigorated the whole continent.</p>
<p>Європа виходить на площі. Європа запроваджує жорсткі санкції.</p>	<p>Europe takes to the squares. Europe introduces tough sanctions.</p>
<p>Великий бізнес зрозумів, що гроші все-таки пахнуть. Кров'ю, гаром, смертю.</p>	<p>Big business realized that money still smells. With blood, cinder, death.</p>
<p>Ще ніколи у світі думка суспільства не мала такого впливу на політиків.</p>	<p>Never before in the world has public opinion had such an influence on politicians.</p>
<p>Бути байдужим, неактивним, повільним соромно. Бути нерішучим і занадто обережним – соромно. Говорити мляво, розмито й занадто дипломатично – соромно. Не підтримувати Україну – соромно.</p>	<p>Being indifferent, inactive and slow is a shame. Being indecisive and too cautious is a shame. Speaking sluggishly, vaguely and too diplomatically is a shame. Not supporting Ukraine is a shame.</p>
<p>Ми зробили вибір. Для когось – це Маріуполь. Для когось – Монако.</p>	<p>We made a choice. For some, it is Mariupol. For some - Monaco.</p>

Ворог думав, ми зустрінемо квітами й шампанським. Натомість отримав вінки та коктейлі Молотова. Чекав на овації, а чує «хлопки».	The enemy thought we would greet him with flowers and champagne. Instead, he received wreaths and Molotov cocktails. He was waiting for an ovation, but hears "claps".
Спалена, зруйнована та знищена.	Burnt, wrecked and destroyed.
Нам важко, але ми стиснули кулаки й вигризаємо свою долю. Зрозуміли, що попри будь-яку допомогу й підтримку ніхто, крім нас, не вигризатиме нашу незалежність	It is difficult for us, but we clenched our fists fighting for our fate. We understood that despite any help and support, no one but us will fight for our independence.
Для нас найстрашніше залізо – не ракети, літаки, танки, а кайдани. Не окопи, а окови.	For us, the most terrible iron is not missiles, aircraft and tanks, but shackles. Not trenches, but fetters.
Донбас – це Україна. І ми повертатимемо його, хай яким буде цей шлях. Крим – це Україна. І ми його повертатимемо. Хай яким буде цей шлях.	Donbas is Ukraine. And we will return it, whatever the path may be. Crimea is Ukraine. And we will return it. Whatever the path may be.

Промова № 18 (П18): Звернення Президента України Володимира Зеленського «Лютий. Рік незламності» 24 лютого 2023 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-lyutij-81213>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-lyutij-81213>

Таблиця 18

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
Найдовший день нашого життя. Найважчий день нашої новітньої історії.	The longest day of our lives. The hardest day of our modern history.
Ми прокинулися рано й відтоді не засинаємо.	We woke up early and haven't fallen asleep since.
Хтось стояв на кордонах, але багато хто – до військкоматів і ТрО.	Some people stood at the borders, but many went to military registration and enlistment offices, and territorial defense units.

Ми не підняли білий прапор, а стали боронити синьо-жовтий.	We did not raise the white flag, and began to defend the blue and yellow.
Не злякалися, не зламалися, не здалися.	We were not afraid, we did not break down, we did not surrender.
Символом цього стали прикордонники зі Зміїного й маршрут, за яким вони відправили « русскій воєнний корабль ».	The symbol of this was the border guards of Zmiinyi Island and the route they told the Russian warship.
Наша віра зміцніла. Зміцнів наш дух	Our faith has grown stronger. Our morale has been reinforced.
І ми бились. І вигризали кожну добу. І ми вистояли в другий день. А далі – в третій.	And we fought. And we fiercely fought for every day. And we endured the second day. And then - the third.
Це всі наші захисники та захисниці.	These are all our defenders.
Збройні Сили України. Сухопутні війська, наша піхота й танкісти. Повітряні та Військово-Морські сили. Артилерія, ППО, десантники, розвідники, прикордонники. ССО, СБУ, Нацгвардія, поліція, ТрО – усі наші сили безпеки й оборони.	The Armed Forces of Ukraine. Ground Forces, our infantry and tank-men. Air and Naval Forces. Artillery, air defense, paratroopers, intelligence, border guards. The Special Operations Forces, the Security Service, the National Guard, the police, the territorial defense units - all our security and defense forces.
І ми витримали лютий місяць і лютий початок війни.	And we endured the furious month and the furious beginning of the war.
Нові атаки, нові рани, новий біль.	New attacks, new wounds, new pain.
Всі побачили справжнє нутро нашого ворога.	Everyone saw the true nature of our enemy.
Обстріли пологового будинку, драмтеатру в Маріуполі, Миколаївської ОДА, площі Свободи в Харкові, вокзалу в Краматорську.	The shelling of the maternity hospital, the drama theater in Mariupol, Mykolaiv Regional State Administration, Svobody Square in Kharkiv, the train station in Kramatorsk.
Весь світ чітко усвідомив, що насправді означає «русскій мір».	The whole world clearly realized what the Russian world really means.

І перший перелом у війні.	And the first turning point in the war.
Ми зазнавали нових ударів щодня, дізнавалися про нові трагедії щодня, але витримали завдяки тим, хто викладався на повну щодня.	We took new hits every day, learned about new tragedies every day, but we endured thanks to those who gave it all they got every day
А далі були перші наступи, перші здобутки, перші звільнені території.	And then there were the first offensives, the first achievements, the first liberated territories.
Перша й не остання Чорнобаївка.	The first and not the last Chornobaivka.
Наша «Стугна». «Вільха». Наш «Нептун» і крейсер «Москва», який іде на дно. Перший «Рамштайн». І другий за всю історію ленд-ліз.	Our Stuhna. Vilkha. Our Neptune and the sinking Moskva cruiser. The first Ramstein. And the second ever Lend-Lease.
А далі була весна. І далі була осінь.	And then came spring. And then came the autumn.
На доказ можна сказати тисячі слів, але достатньо кількох. HIMARS, Patriot, Abrams, IRIS-T, Challenger, NASAMS, Leopard.	There are thousands of words to prove it, but a few will suffice. HIMARS, Patriot, Abrams, IRIS-T, Challenger, NASAMS, Leopard.
стоять пліч-о-пліч	stood side by side
Усі, хто б'є окупантів вогнем і мечем міжнародного права, домагається нових санкцій, визнання держави-терориста державою-терористом.	All those who are fighting the occupiers with fire and sword of international law, achieving new sanctions and recognition of the terrorist state as a terrorist state.
Не відповідь на sms «Ти як?». Ці два простих слова набули за рік війни нового значення.	Will never answer a text message "How are you?". These simple words have acquired a new meaning during the year of war.
Ми ніколи їх не забудемо. Ми ніколи цього не пробачимо. Ми ніколи не заспокоїмося	We will never forget them. We will never forgive that. We will never rest
Ми отримали статус кандидата до ЄС, повернули Зміїний, почули першу «бавовну» в Криму, побачили салюти на складах окупанта й Антонівський міст.	We received EU candidate status, returned Zmiinyi Island, heard the first "Bavovna" in Crimea, saw fireworks at the occupier's warehouses and Antonivskyi Bridge.

Україна не залишила вас, не забула про вас, не відмовилася від вас.	Ukraine has not abandoned you, has not forgotten about you, has not given up on you
Раніше дідусі розказували онукам, як били нацистів. Тепер онуки розповідають дідусям, як б'ють рашистів. Раніше мами й бабусі плели шарфики, тепер плетуть маскувальні сітки	Grandfathers used to tell their grandchildren how they beat the Nazis. Now grandchildren tell their grandfathers how they beat the Rashists . Mothers and grandmothers used to knit scarves, now they weave camouflage nets.

Промова № 19 (П19): Окупант убиває за сам факт, що ми українці, за одне слово про Україну – звернення Президента Володимира Зеленського 6 березня 2023 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/okupant-ubivaye-za-sam-fakt-sho-mi-ukrayinci-za-odne-slovo-p-81473>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/okupant-ubivaye-za-sam-fakt-sho-mi-ukrayinci-za-odne-slovo-p-81473>

Таблиця 19

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
<i>Бажаю здоров'я, шановні українці!</i>	Good health to you, fellow Ukrainians!
Почав сьогоднішній день із засідання Ставки. Детальне засідання.	I started the day with a meeting of the Staff. A detailed meeting.
Доповідали Головком, командувачі, розвідка.	The Commander-in-Chief, commanders, and intelligence delivered reports.
Ми боронимо й будемо боронити кожен частинку України.	We are defending and will continue to defend every part of Ukraine.
Якщо зможемо юридично – значить, юридично. Зброєю – значить, зброєю.	If we can do it legally, then we will do it legally. If we can do it with weapons, then we will do it with weapons.
<i>Україна не забуде подвигу кожного й кожної, чий життя навіки дали волю для України.</i>	Ukraine will not forget the feat of each and every one whose lives gave freedom to Ukraine forever.
<i>Сьогодні з'явилося відео, як окупанти по-звірячому вбили воїна, який хоробро сказав їм у вічі: «Слава Україні!»</i>	Today, a video has emerged of the occupiers brutally killing a warrior who bravely said to their faces: "Glory to Ukraine!".

Промова № 20 (П20): Привітання Президента України з Великоднем 16 квітня 2023 року

Оригінал українською мовою: <https://www.president.gov.ua/news/privitannya-prezidenta-ukrayini-z-velikodnem-82293>

Офіційний письмовий переклад на сайті: <https://www.president.gov.ua/en/news/privitannya-prezidenta-ukrayini-z-velikodnem-82293>

Таблиця 20

Оригінал	Офіційний письмовий переклад
А з нею – смерть, біль та морок.	And with it – death, pain, and darkness.
Уранці 24 лютого почалася темна ніч.	On the morning of February 24, a dark night began.
Темрява не змогла затьмарити наш дух, прагнення волі, любов до рідної землі та готовність її захищати.	Darkness could not overshadow our spirit, desire for freedom, love for our native land, and readiness to defend it.
Те, за що останні дев'ять років і 417 днів віддавали життя наші воїни світла – захисники й захисниці України.	What our warriors of light – the defenders of Ukraine – gave their lives for in the last nine years and 417 days.
Ми не лише чекаємо й просимо, а здобуємо й творимо цю перемогу самі.	We don't just wait and ask, we win and create this victory ourselves.
(Прапор) Він неодмінно підійметься на всій нашій Богом даній землі. На всіх тимчасово окупованих чортами територіях.	It will certainly be raised in all our God-given land. In all territories temporarily occupied by devils.
Наш прапор замайорить на берегах Азовського моря і Сіверського Дінця, над териконами та Ай-Петрі.	Our flag will fly on the shores of the Sea of Azov and the banks of Siversky Donets River, over terricones and Ai-Petri peak.